

Μιχαήλ Δ.μ. Δρακομαθιουλάκη
Φοιτητού Νοσηλευτικής
ΣΕΥΠ - ΑΤΕΙ Κρήτης

Νέες Τεχνολογίες & Νοσηλευτική Εκπαίδευση στην Ελλάδα Η Χρήση Της Πληροφορικής στην Ελληνική Ακαδημαϊκή Νοσηλευτική Εκπαίδευση

Πτυχιακή Εργασία υποβληθείσα προς έγκριση στο Τμήμα Νοσηλευτικής της Σχολής Εσπαλλεμάτων Υγείας & Πρόνοιας του Ανωτάτου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Κρήτης με εισήγητή τον Δρ. Εμμανουήλ Γιαχνάκη, Επιστημονικό Συνεργάτη της Σχολής Εσπαλλεμάτων Υγείας & Πρόνοιας του Ανωτάτου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Κρήτης.

Ηράκλειον Κρήτης, Ιανουάριος 2007

Δήλωση περί Πνευματικής Ιδιοκτησίας

Η πνευματική ιδιοκτησία και τα εξ αυτής απορρέοντα δικαιώματα αποκτούνται αυτομάτως, χωρίς καμία διατύπωση και χωρίς την ανάγκη ρήτρας απαγορευτικής των προσβολών της.

Επισημαίνεται πάντως ότι κατά τον Νόμο 2387/1920, όπως έχει τροποποιηθεί με τον Νόμο 2121/1993 και ισχύει σήμερα, κατά την Διεθνή Σύμβαση Βέρνης – Παρισίου, όπως έχει κυρωθεί με τον Νόμο 100/1975 και ισχύει στην Ελλάδα και κατά τους λοιπούς σχετικούς Κανόνες του Διεθνούς και του Ευρωπαϊκού Δικαίου που ισχύουν στην Ελλάδα και στην Ευρώπη η αναδημοσίευση, αποθήκευση σε κάποιο σύστημα διάσωσης και γενικά η αναπαραγωγή της παρούσης Πτυχιακής Εργασίας με οποιονδήποτε τρόπο ή μορφή, συνολικά, τμηματικά ή περιληπτικά, στο πρωτότυπο ή σε μετάφραση ή άλλη διασκευή απαγορεύεται χωρίς την έγγραφη άδεια του συγγραφέα.

Παρ' όλ' αυτά ο συγγραφέας της παρούσης επιτρέπει την αντιγραφή, ανατύπωση, αναδημοσίευση και διάθεση της έντυπης μορφής της, κατά τμήμα, μέρος, περίληψη ή όλον, εφόσον αυτή γίνεται για λόγους και σκοπούς ακαδημαϊκούς, ερευνητικούς, παιδαγωγικούς, εκπαιδευτικούς, επιμορφωτικούς ή κατάρτισης και υπό τις αιρέσεις ότι δεν θα υπάρξει κέρδος από αυτό και/ή δεν θα πωλείται και ότι θα αναφέρονται επ' ακριβώς ο συγγραφέας και η ιδιότητά του, ο εισηγητής και οι ιδιότητές του, ο τίτλος κι ο υπότιτλος, ο τόπος και ο χρόνος έκδοσης.

Επιπλέον, επιτρέπει την αντιγραφή και διάθεση της ηλεκτρονικής μορφής της Πτυχιακής Εργασίας εφόσον αυτή είναι πλήρης, γίνεται για λόγους και σκοπούς ακαδημαϊκούς, ερευνητικούς, παιδαγωγικούς, εκπαιδευτικούς, επιμορφωτικούς ή κατάρτισης και υπό τις αιρέσεις ότι δεν θα υπάρξει κέρδος από αυτό και/ή δεν θα πωλείται και ότι θα αναφέρονται επ' ακριβώς ο συγγραφέας και η ιδιότητά του, ο εισηγητής και οι ιδιότητές του, ο τίτλος και ο υπότιτλος, ο τόπος και ο χρόνος έκδοσης.

Ειδικότερα, εφόσον πρόκειται για μετάφραση της Πτυχιακής Εργασίας σε άλλη γλώσσα ή/και για άλλου είδους διασκευή, πέραν των παραπάνω, επιτρέπεται η αντιγραφή ή/και η αναδημοσίευσή της μόνο εφόσον αυτή είναι τμηματική ή/και μερική. Στην περίπτωση αυτή επιτρέπεται στον μεταφραστή ή/και διασκευαστή η δημιουργία και διάθεση του μεταφρασμένου ή/και διασκευασμένου τμήματος ή/και μέρους και σε ηλεκτρονική μορφή, εφόσον και για αυτό ισχύσουν οι αιρέσεις που ισχύουν για την έντυπη μορφή.

Η μετάφραση ή/και διασκευή του όλου της Πτυχιακής Εργασίας και άρα η αντιγραφή, ανατύπωση, αναδημοσίευση, ή/και διάθεσή του σε έντυπη ή/και ηλεκτρονική μορφή θα πρέπει να τύχει πρώτα της κατά νόμον έγγραφης εγκρίσεως του συγγραφέως.

©Μιχαήλ Δημ. Δρακομαθιουλάκης
Ταγμ. Εμμ. Γιακουμάκη 5 Μασταμπάς
713 05 Ηράκλειον Κρήτης, Ελλάς
Τηλ: +30 2810 23 39 31
bageragr@gmail.com
Skype: bageragr

Στους Γονείς μου Δημήτριο και Λίμνιρα!

Πίνακας Περιεχομένων

	σελ.
1. Πίνακας Περιεχομένων	4
2. Ευρετήριο Εικόνων	5
3. Πρόλογος	7
4. Ευχαριστίες	8
5. Εισαγωγή	9
Μέρος Α΄: Διασάφηση Βασικών Εννοιών & Όρων	
6. Κεφάλαιο 1: Οι Έννοιες των Νέων Τεχνολογιών και της Πληροφορικής	11
7. Κεφάλαιο 2: Οι Έννοιες της Ιατρικής Πληροφορικής, της Πληροφορικής της Υγείας και της Νοσηλευτικής Πληροφορικής	13
8. Κεφάλαιο 3: Η έννοια της Εκπαίδευσης	19
Μέρος Β΄: Η Πληροφορική στην Νοσηλευτική Εκπαίδευση	
9. Κεφάλαιο 4: Η Νοσηλευτική Πληροφορική στην Νοσηλευτική Εκπαίδευση	23
10. Κεφάλαιο 5: Συνοπτική παρουσίαση βασικών εργαλείων που παρέχει η Πληροφορική στην Νοσηλευτική Εκπαίδευση	27
Μέρος Γ΄: Η Έρευνα	
11. Περίληψη	33
12. Κεφάλαιο 6: Υπόβαθρο, Υλικό & Μέθοδος	35
13. Κεφάλαιο 7: Παρουσίαση Αποτελεσμάτων (Πίνακες) Παρουσίαση Αποτελεσμάτων (Διαγράμματα)	53 88
14. Κεφάλαιο 8: Συζήτηση Αποτελεσμάτων	93

Ευρετήριο Εικόνων

	σελ.
Εικόνα 1: Εργαστήριο Η/Υ Σχολής Επαγγελματιών Υγείας & Πρόνοιας ΑΤΕΙ Κρήτης	6
Εικόνα 2: Εργαστήριο Η/Υ Σχολής Επαγγελματιών Υγείας & Πρόνοιας ΑΤΕΙ Κρήτης	6
Εικόνα 3: Εργαστήριο Η/Υ Τμήματος Νοσηλευτικής ΕΚΠΑ	10
Εικόνα 4: Εργαστήριο Η/Υ Τμήματος Νοσηλευτικής ΕΚΠΑ	10
Εικόνα 5: Εργαστήριο Η/Υ Τμήματος Νοσηλευτικής ΕΚΠΑ	18
Εικόνα 6: Εργαστήριο Η/Υ Βιβλιοθήκης Επιστημών Υγείας ΕΚΠΑ	18
Εικόνα 7: Εργαστήριο Η/Υ Βιβλιοθήκης ΑΤΕΙ Αθήνας	26
Εικόνα 8: Εργαστήριο Η/Υ Βιβλιοθήκης ΑΤΕΙ Αθήνας	26
Εικόνα 9: Εργαστήριο Η/Υ Τμήματος Νοσηλευτικής ΑΤΕΙ Λαμίας	32
Εικόνα 10: Εργαστήριο Η/Υ Τμήματος Νοσηλευτικής ΑΤΕΙ Λαμίας	32
Εικόνα 11: Εργαστήριο Η/Υ Σχολής Επαγγελματιών Υγείας & Πρόνοιας ΑΤΕΙ Κρήτης	34
Εικόνα 12: Εργαστήριο Η/Υ Σχολής Επαγγελματιών Υγείας & Πρόνοιας ΑΤΕΙ Κρήτης	34

Η λήψη όλων των φωτογραφιών πραγματοποιήθηκε από τον συγγραφέα, μετά από προφορικές άδειες των υπευθύνων των χώρων, για χρήση στην παρούσα Πτυχιακή Εργασία.



Εικόνα 1: Εργαστήριο Η/Υ Σχολής Επαγγελματιών Υγείας & Πρόνοιας ΑΤΕΙ Κρήτης



Εικόνα 2: Εργαστήριο Η/Υ Σχολής Επαγγελματιών Υγείας & Πρόνοιας ΑΤΕΙ Κρήτης

Πρόλογος

Από τα πρώτα ακόμα εξάμηνα της, ομολογουμένως πέραν του δέοντος, μακράς φοιτητικής μου πορείας ο τομέας της Πληροφορική στην Υγεία γενικώς και στην Νοσηλευτική ειδικώς μου ασκούσε έντονη έλξη. Το γεγονός αυτό εξέφρασα κάποτε στον κο Γιαχνάκη, Καθηγητή μας σε σχετικό μάθημα και συμφωνήσαμε πως όταν έρθει η ώρα θα φροντίσει να αναλάβει την εποπτεία της Πτυχιακής μου Εργασίας.

Στην πορεία του χρόνου άρχισα να ανακαλύπτω νέους τομείς της Νοσηλευτικής και νέα ενδιαφέροντα δημιουργήθηκαν, με την Νοσηλευτική Εκπαίδευση να είναι ένα από αυτά. Έτσι, όταν ήρθε η ώρα και πρότεινα στον εισηγητή μου την πραγματοποίηση μιας Πτυχιακής που να συνδυάζει τους δύο αυτούς αγαπημένους μου τομείς η υποδοχή του ήταν ιδιαίτερος ενθουσιώδης.

Η πρόκληση ήταν αρκετά μεγάλη, διότι η σχετική Ελληνική Νοσηλευτική βιβλιογραφία είναι από ελάχιστη έως μηδαμινή, ενώ ακόμα και διεθνώς δεν υπάρχουν πολλές πηγές που να σχετίζονται αρκετά με το θέμα, όπως τελικώς το ορίσαμε.

Η πρόκληση έγινε ακόμα μεγαλύτερη από την απόφασή μας να συμπεριλάβουμε στην έρευνα όσο το δυνατόν περισσότερα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της Ανώτατης Εκπαίδευσης στην χώρα μας, κάτι που σήμαινε ταξίδια για επιτόπια έρευνα, αυξημένο οικονομικό και χρονικό κόστος, ανάγκη λήψης πολλών αδειών.

Η πρόκληση, όμως, έγινε ακόμα μεγαλύτερη για τον εισηγητή μου από το γεγονός ότι ο υπογράφων είχε την τάση να μην τηρεί πάντα το συμφωνημένο χρονοδιάγραμμα, λόγω διαφόρων σημαντικών λόγων, όπως πραγματοποίηση Πρακτικής Άσκησης στο εξωτερικό, στράτευση, συνεχή ταξίδια εκτός Κρήτης και χώρας για συμμετοχή σε διάφορα Ευρωπαϊκά Προγράμματα.

Παρ' όλ' αυτά, η Εργασία έφτασε στο τέλος της κι επιτέλους υποβάλλεται στο Τμήμα στην τελική της μορφή.

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερος τον κο Γιαχνάκη για όλη του την συμβολή, την εποπτεία και την υπομονή στην διεξαγωγή της Πτυχιακής μου Εργασίας, καθώς και το Συμβούλιο του Τμήματος και ιδιαίτερος τον Προϊστάμενό του, Αναπληρωτή Καθηγητή κο Μερκούρη, για την όλη υποστήριξή τους.

Κλείνοντας, θα ήθελα να μου επιτρέψετε να αφιερώσω αυτή την Εργασία στους γονείς μου Δημήτριο και Δήμητρα για όσα μου προσφέρουν καθημερινά.

Ηράκλειον Κρήτης, Ιανουάριος 2007

Μιχαήλ Δημ. Δρακομαθιουλάκης

Ευχαριστίες

Η πραγματοποίηση της παρούσας Πτυχιακής Εργασίας δεν θα ήταν εφικτή χωρίς την συμβολή κάποιων προσώπων. Για τον λόγο αυτό επιθυμώ να εκφράσω τις επιθυμίες μου:

- ✓ Στην Δρ. Ζαχαρένια Ανδρουλάκη – Χαραλαμπίκη, Επίκουρο Καθηγήτρια, νυν Διευθύντρια της Σχολής Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας και πρώην Προϊσταμένη του Τμήματος Νοσηλευτικής του ΑΤΕΙ Κρήτης, η οποία μου παρέσχε όλες τις αναγκαίες συστατικές επιστολές για την διενέργεια της έρευνας και μεσολάβησε για την λήψη κάποιων αδειών.
- ✓ Στην Καθηγήτρια κα Ζηνοβία – Ζαμπία Καταπότη, του Τμήματος Νοσηλευτικής, πρώην Διευθύντρια της Σχολής Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας, η οποία μεσολάβησε για την λήψη κάποιων αδειών.
- ✓ Στην κα Θεονύμφη Μανδελενάκη – Κοτζαμπασάκη, Επίκουρο Καθηγήτρια και τέως Διευθύντρια της Σχολής Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας, η οποία μεσολάβησε για την λήψη κάποιων αδειών.
- ✓ Στην κα Θεανώ Ρουμελιωτάκη, η οποία με βοήθησε με την χρήση του SPSS και την στατιστική ανάλυση της έρευνας.
- ✓ Στον Καθηγητή κο Ιωάννη Μαντά, Πρόεδρο του Τμήματος Νοσηλευτικής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.
- ✓ Στην Δρ. Χριστίνα Μαρβάκη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια του Α΄ Τμήματος Νοσηλευτικής του ΑΤΕΙ Αθήνας.
- ✓ Στον Καθηγητή κο Καραμάνο, Προϊστάμενο του Τμήματος Νοσηλευτικής του ΑΤΕΙ Ηπείρου.
- ✓ Στην Καθηγήτρια κα Αναστασία Τρικαλιώτου, Προϊσταμένη του Τμήματος Νοσηλευτικής του Αλεξάνδρειου ΑΤΕΙ Θεσσαλονίκης.
- ✓ Στην Δρ. Ευαγγελία Κοτρώτσιου – Μπαρμπούτα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια και Προϊσταμένη του Τμήματος Νοσηλευτικής ΑΤΕΙ Λάρισας.
- ✓ Στην Καθηγήτρια κα Γεωργία Θεοδωρακοπούλου, Προϊσταμένη του Τμήματος Νοσηλευτικής του ΑΤΕΙ Πάτρας
- ✓ Στην κα Αποστολία Σαλάτα, Καθηγήτρια Εφαρμογών του Τμήματος Νοσηλευτικής του ΑΤΕΙ Πάτρας.
- ✓ Στην κα Μαρία Ψαρρού, Ειδικό Τεχνικό Προσωπικό του Τμήματος Νοσηλευτικής του ΑΤΕΙ Κρήτης.
- ✓ Στην κα Γεωργία Μαργαρίτη, Ειδικό Τεχνικό & Επιστημονικό Προσωπικό του Τομέα Δημόσιας Υγείας του Τμήματος Νοσηλευτικής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.
- ✓ Στον κο Ευστάθιο Καπέλο, φοιτητή του Τμήματος Νοσηλευτικής του ΑΤΕΙ Λαμίας.
- ✓ Σε όλους τους Καθηγητές και το Προσωπικό του Τμήματός μου.
- ✓ Σε όλους τους Καθηγητές, Φοιτητές και Υπαλλήλους Φοιτητών που δέχθηκαν να συμμετάσχουν στην έρευνα.
- ✓ Σε όποιον και όποια πιθανώς βοήθησε στην υλοποίηση της εργασίας μου και δεν συμπεριέλαβα στην παρούσα κατάσταση.

Εισαγωγή

1. Καθορισμός του Θέματος

Ξεκινώντας την εργασία μας και ακολουθώντας την Σωκρατική παραίνεση του «ὀρίζεσθαι καθόλου», του καθ' όλα πλήρους ορισμού, δηλαδή, θα θέλαμε να καταστήσουμε σαφές το θέμα με το οποίο θα ασχοληθούμε.

Είναι αλήθεια πως ο τίτλος της εργασίας μας, «Νέες Τεχνολογίες και Νοσηλευτική Εκπαίδευση στην Ελλάδα», είναι αρκετά γενικός και δεν κρύβουμε πως αυτό αντικατοπτρίζει ως έναν βαθμό την μη πλήρως ξεκάθαρη εικόνα μας, όταν αρχίσαμε την ενασχόλησή μας με το θέμα, για το τι ακριβώς θα έπρεπε να συμπεριλάβουμε σε αυτήν.

Στην πορεία, όμως, ήρθε να προστεθεί ένας υπότιτλος, «Η Χρήση της Πληροφορικής στην Ελληνική Ακαδημαϊκή Νοσηλευτική Εκπαίδευση», μέσω του οποίου προσπαθούμε να περιορίσουμε το εύρος της μελέτης μας στις πραγματικές του διαστάσεις.

Έτσι, στην εργασία μας αναφερόμαστε αφενός στην Ακαδημαϊκή Εκπαίδευση των Νοσηλευτών στην Ελλάδα, όπως αυτή λαμβάνει χώρα στα Ιδρύματα της Ανώτατης Εκπαίδευσης (Πανεπιστήμια – Ανώτατα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα) κι αφετέρου στην Πληροφορική κι όχι σε όλες γενικώς τις Νέες Τεχνολογίες, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται κι άλλοι επιστημονικοί και τεχνολογικοί κλάδοι.

2. Δομή της Εργασίας

Στην μελέτη μας, εξάλλου, προσπαθήσαμε να προσεγγίσουμε το θέμα τόσο θεωρητικώς όσο και κάπως πιο πρακτικώς. Για τούτο θελήσαμε απ' την μια να παρουσιάσουμε κάποιες από τις κύριες δυνατότητες και τα βασικά εργαλεία που παρέχει σήμερα η Πληροφορική στην Ακαδημαϊκή Νοσηλευτική Εκπαίδευση κι απ' την άλλη να αποτυπώσουμε, μέσω μιας μικρής έρευνας, την υπάρχουσα πραγματικότητα στην Ελλάδα, σε δεδομένο χρόνο.

Με βάση τα παραπάνω, αποφασίσαμε να δομήσουμε την μελέτη μας χωρίζοντας το υλικό σε τρία κύρια μέρη:

Στο Α΄ Μέρος επιχειρούμε την διασάφηση κάποιων βασικών εννοιών των οποίων γίνεται χρήση στην εργασία μας, ώστε να καταστήσουμε σαφές τι εννοούμε κάθε φορά που χρησιμοποιούμε τον αντίστοιχο όρο.

Στο Β΄ Μέρος αναφερόμαστε αδρά στις παρεχόμενες δυνατότητες και τα υπάρχοντα εργαλεία που παρέχει η Πληροφορική στην Νοσηλευτική Εκπαίδευση, ενώ στο Γ΄ Μέρος παραθέτουμε τα πορίσματα της έρευνά μας.



Εικόνα 3: Εργαστήριο Η/Υ Τμήματος Νοσηλευτικής ΕΚΠΑ



Εικόνα 4: Εργαστήριο Η/Υ Τμήματος Νοσηλευτικής ΕΚΠΑ

Μέρος Α΄ Διασάφηση Βασικών Έννοιών & Όρων

Κεφάλαιο 1: Οι Έννοιες των Νέων Τεχνολογιών και της Πληροφορικής

Ο όρος «Νέες Τεχνολογίες», απόδοση του αγγλικού «New Technologies», είναι ένας ευρύς όρος ο οποίος αφορά γενικώς στους νέους τεχνολογικούς κλάδους (και κυρίως όσους εμφανίζονται από τα μέσα της δεκαετίας του 1980 και μετά) και οι οποίοι σχετίζονται με την ραγδαία επιστημονική και τεχνολογική ανάπτυξη των τελευταίων δεκαετιών.

Οι Νέες Τεχνολογίες περιλαμβάνουν μία σειρά κλάδων, όπως είναι οι τεχνολογίες της Πληροφορικής και των Ηλεκτρονικών Υπολογιστών (ψηφιακή τεχνολογία, μικροηλεκτρονική, νανοηλεκτρονική, ευρυζωνικά δίκτυα κ.α.), η ρομποτική, η βιοτεχνολογία, η σύγχρονη φαρμακοτεχνολογία, η νανοτεχνολογία, η διαστημική, η κυβερνητική, οι τεχνολογίες των εναλλακτικών μορφών ενέργειας (φωτοβολταϊκά στοιχεία, γεωθερμική ενέργεια κ.α.) κ.τ.λ.

Ο όρος δεν αφορά μόνο στα νέα εμπράγματα υλικά αγαθά και προϊόντα που δημιουργούνται χάρη σ' αυτούς τους τεχνολογικούς κλάδους αλλά και στις νέες υπηρεσίες, όπως π.χ. το ηλεκτρονικό εμπόριο και οι ευρυζωνικές υπηρεσίες. Για αυτό τον λόγο ο όρος «Νέες Τεχνολογίες» συνδέεται και με τον όρο «Νέα Οικονομία» («New Economy»), που αφορά ακριβώς στην οικονομική και εμπορική εκμετάλλευση των Νέων Τεχνολογιών. Είναι χαρακτηριστικό πως στο Χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης υπάρχει εδώ και αρκετά χρόνια ειδικός δείκτης, ο Nasdaq, ο οποίος αφορά στις εταιρείες αυτού του τομέα της οικονομίας, τις λεγόμενες dotcom εταιρείες.

Όπως γίνεται αντιληπτό από τα παραπάνω, η Πληροφορική δεν είναι παρά ένας μόνο από τους επιστημονικούς και τεχνολογικούς κλάδους που συνδέονται με τις Νέες Τεχνολογίες. Μάλιστα, έχει αναπτυχθεί ένας ειδικός όρος για τις Νέες Τεχνολογίες που αφορούν στην Πληροφορική και του Ηλεκτρονικούς Υπολογιστές, ο όρος «Τεχνολογία Πληροφοριών» («Information Technology» – IT), που είναι «ένας γενικός όρος ο οποίος χρησιμοποιείται για να αναφερθούμε στην διαχείριση και επεξεργασία της πληροφορίας, γενικώς με την βοήθεια ηλεκτρονικών υπολογιστών» (Hebda, Czar & Mascara, 2005, σελ. 5). Η διευκρίνιση αυτή είναι απαραίτητη διότι, όπως αναφέρουμε και στην Εισαγωγή μας, η εργασία μας επικεντρώνει στην χρήση της Πληροφορικής κι όχι γενικώς των Νέων Τεχνολογιών.

Τι είναι όμως η Πληροφορική; Η Πληροφορική μπορεί να ορισθεί ως «η επιστήμη και τεχνολογία που έχει αντικείμενο τη συλλογή, αποθήκευση, επεξεργασία και διανομή πληροφοριών, που γίνεται με τη βοήθεια υπολογιστικών συστημάτων» (Σαχίνη – Καρδάση, 1995, σελ. 275). Σύμφωνα με έναν λίγο πιο σύνθετο ορισμό η Πληροφορική είναι «η σπουδή της εφαρμογής υπολογιστή και στατιστικών τεχνικών στην διαχείριση της πληροφορίας» (Academic Medical Publishing & CancerWEB, 1997, στο Hebda et al., 2005, σελ. 8) ή, κατά έναν νεώτερο και πιο απλό ορισμό, είναι «η επιστήμη και τέχνη της μετατροπής δεδομένων σε πληροφορίες» (Hebda, Czar & Mascara, 2005, σελ. 8 & 9).

Μάλιστα, οι Hebda, Czar & Mascara (2005, σελ. 8) αναφέρουν πως ο όρος «Πληροφορική» πρωτοσυναντάται, κατά τους Bemmel & Musen (1997) σε Ρωσική (προφανώς Σοβιετική) δημοσίευση του 1968 κι ότι ο αγγλικός όρος «Informatics» για την Πληροφορική, φαίνεται πως είναι απόδοση του γαλλικού «Informatique». Από κάποια εξ αυτών των γλωσσών προφανώς εισήχθη και στην ελληνική, όπου αποδόθηκε επιτυχημένα ως Πληροφορική.

Αν και θα μπορούσαμε στο σημείο αυτό να παραθέσουμε πληροφορίες σχετικές με την δομή και την λειτουργία των ηλεκτρονικών υπολογιστών πιστεύουμε πως κάτι τέτοιο είναι μάλλον περιττό στην παρούσα εργασία διότι στοιχεία αυτού του είδους είναι πλέον ευρέως διαθέσιμα, τόσο σε γενικά εισαγωγικά εγχειρίδια όσο και σε πιο εξειδικευμένα βιβλία.

Για τον ενδιαφερόμενο, πάντως, να αναφέρουμε πως οι Hannah, Ball & Edwards (2006)

έχουν συμπεριλάβει στο έργο τους μια αρκετά συμπυκνωμένη σχετική παρουσίαση υπό τον ευρηματικό τίτλο «Ανατομία και Φυσιολογία των Ηλεκτρονικών Υπολογιστών» ενώ οι Hebda, Czar & Mascara (2005) κάνουν στο εγχειρίδιό τους εκτενή αναφορά επί του θέματος, στην οποία περιέχονται και χρήσιμες πληροφορίες για την σημασία και τους ρόλους του υποστηρικτικού προσωπικού (τεχνικοί, εκπαιδευτές, διαχειριστές συστημάτων, διαχειριστές ιστοχώρων, προγραμματιστές κ.τ.λ.) στην επιτυχή υπολογιστική και πληροφοριακή οργάνωση και λειτουργία ενός οποιασδήποτε μορφής οργανισμού ή ιδρύματος.

Τέλος, τόσο η Σαχίνη – Καρδάση (1995) όσο και οι Hannah, Ball & Edwards (2006) έχουν ενσωματώσει στα έργα τους σύντομες ιστορικές αναδρομές σχετικώς με την εξέλιξη των υπολογιστών, από τον άβακα έως τους σύγχρονους ηλεκτρονικούς.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Σαχίνη – Καρδάση, Άννα. Φυσική Επιστημών Υγείας, Β΄ Έκδοση. Ιατρικές Εκδόσεις ΒΗΤΑ. Αθήνα, 1995.
- Hannah, Kathryn J. , Ball, Marion J. & Edwards, Margaret J. A.. Introduction to Nursing Informatics, 3rd Edition. Springer. New York, 2006.
- Hebda, Toni , Czar, Patricia & Mascara, Cynthia. Handbook of Informatics for Nurses & Health Care Professionals, 3rd Edition. Pearson. New Jersey, 2005.
- The Economist & Η Καθημερινή. Ο Κόσμος το 2004 (Ελληνική Έκδοση). Νέο Φάληρο, 2003.
- The Economist & Η Καθημερινή. Ειδικές Εκδόσεις, Τεύχος 6: Η τελευταία λέξη για την Τεχνολογία. Ιούνιος 2004.

Κεφάλαιο 2: Οι Έννοιες της Ιατρικής Πληροφορικής, της Πληροφορικής της Υγείας και της Νοσηλευτικής Πληροφορικής

Έχοντας νομίζουμε δώσει μια σαφή εικόνα του τι είναι η Πληροφορική θα θέλαμε να εξειδικεύσουμε λίγο περισσότερο στο τι είναι η «Ιατρική Πληροφορική», τι η «Πληροφορική της Υγείας» και τι η «Νοσηλευτική Πληροφορική».

Είναι πέραν αμφιβολίας πως «στην πράξη των επιστημών υγείας είναι απαραίτητη η συγκέντρωση, αποθήκευση και ανάκτηση δεδομένων για τον άρρωστο/ πελάτη. Στη βάση αυτών των δεδομένων οι επιστήμονες υγείας παίρνουν αποφάσεις χρησιμοποιώντας γεγονότα που έμαθαν κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης, της άσκησης και της μακράς εμπειρίας τους» (Σαχίνη – Καρδάση, 1995, σελ. 277).

Η ανάγκη αυτή οδήγησε αρκετά νωρίς στην χρήση της Πληροφορικής στον τομέα της Υγείας. Όπως μάλιστα έχει ήδη σημειωθεί στην Ελληνική Νοσηλευτική βιβλιογραφία «δεν τίθεται πλέον το ερώτημα εάν θα πρέπει να χρησιμοποιήσουμε τούς ηλεκτρονικούς υπολογιστές και τις υπηρεσίες που προσφέρουν μέσω του διαδικτύου, αλλά τίθεται το ερώτημα με ποιους τρόπους θα πρέπει να τους χρησιμοποιήσουμε, διαμορφώνοντας μια επιστήμη και ένα λειτούργημα προσαρμοσμένο στις απαιτήσεις της σύγχρονης κοινωνίας και έτοιμο να προσφέρει υψηλής ποιότητας υπηρεσίες υγείας.» (Χατζηδιάκος, Καρούζου & Ροβίθης, 2002, σελ. 11).

Έτσι, ήδη την δεκαετία του 1970, ο Γάλλος François Gremy δημιούργησε τον όρο «Informatique Medical» ο οποίος αποδόθηκε στα αγγλικά ως «Medical Informatics» (Hannah et al., 2006, σελ. 4) κι ο οποίος μεταφέρθηκε στην ελληνική ως «Ιατρική Πληροφορική» ή «Πληροφορική της Ιατρικής». Η Ιατρική Πληροφορική ορίστηκε τότε ως «εκείνες οι συλλεχθείσες πληροφοριακές τεχνολογίες που ασχολούνται με την φροντίδα του αρρώστου και την ιατρική διαδικασία λήψης απόφασης» (Greenburg, 1975 στο Hannah et al., 2006, σελ. 4).

Δύο πιο σύγχρονοι ορισμοί αναφέρουν πως η Ιατρική Πληροφορική «αναφέρεται στην εφαρμογή της Πληροφορικής σε όλους τους κλάδους της φροντίδας Υγείας όπως και στην πρακτική της Ιατρικής» (Hebda et al., 2005, σελ. 8) και πως είναι «το επιστημονικό πεδίο που ασχολείται με τις βιοϊατρικές πληροφορίες, τα δεδομένα και τη γνώση – την αποθήκευση, ανάκτηση και βέλτιστη χρήση τους για επίλυση προβλημάτων και λήψη αποφάσεων» (Shortliffe et al., 2001 στο Hannah et al., 2006, σελ. 5).

Η χρήση όμως της Πληροφορικής και σε άλλους κλάδους των Επιστημών Υγείας, πέραν της Ιατρικής, οδήγησε τον 1989 στην εισαγωγή από τον S. Mandi του όρου «Πληροφορική της Υγείας» («Health Informatics»), τον οποίο όρισε ως «την χρήση της Τεχνολογίας Πληροφοριών (συμπεριλαμβανομένων τόσο του Υλικού όσο και του Λογισμικού) σε συνδυασμό με σκεπτικά και μεθόδους διαχείρισης πληροφοριών για την υποστήριξη της παροχής φροντίδας Υγείας» (Hannah et al., 2006, σελ. 5).

Μια σημερινή προσέγγιση μας λέει πως η Πληροφορική της Υγείας είναι «η εφαρμογή του ηλεκτρονικού υπολογιστή και της Επιστήμης της Πληροφορίας σε όλες τις βασικές και εφαρμοσμένες βιοϊατρικές επιστήμες προς διευκόλυνση της απόκτησης, επεξεργασίας, ερμηνείας, βέλτιστης χρήσης και κοινοποίησης σχετιζομένων με την Υγεία δεδομένων. Το επίκεντρο είναι ο ασθενής και η διαδικασία της φροντίδας και ο στόχος η ενίσχυση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας της παρεχόμενης φροντίδας» (Hebda et al., 2005, σελ. 9). Άρα, «η Πληροφορική της Υγείας επικεντρώνει την προσοχή μάλλον στον λήπτη της φροντίδας, παρά στον επιστημονικό κλάδο του παροχέα της φροντίδας» (Hannah et al., 2006, σελ. 5).

Παρά το γεγονός της ύπαρξης, όμως, ενός όρου – επιστέγασμα, που καλύπτει όλους τους κλάδους των Επιστημών Υγείας έχουν παράλληλα αναπτυχθεί και ειδικοί όροι, που αφορούν αποκλειστικά σε κάποια Επιστήμη Υγείας ή κλάδο Επιστήμης Υγείας. Αυτό συνέβη κυρίως διότι υπάρχουν σε κάθε Επιστήμη Υγείας πτυχές ή θεματικές που αφορούν μόνο τους οικείους

Επιστήμονες κι όχι όλους τους Επιστήμονες Υγείας ανεξαιρέτως.

Ειδικότερα για την Νοσηλευτική, ενώ ο ρόλος της Νοσηλεύτριας και του Νοσηλευτή ήταν αρχικά αυτός του απλού χρήστη ή καταναλωτή της Ιατρικής Πληροφορικής (Hannah et al., 2006, σελ. 5) σύντομα είχαμε μία έντονη αλληλεπίδραση Νοσηλευτικής και Ιατρικής Πληροφορικής που οδήγησε στην «Νοσηλευτική Πληροφορική» ή «Πληροφορική της Νοσηλευτικής» («Nursing Informatics»), όρο που εισήχθη στις αρχές της δεκαετίας του 1980 και ο οποίος είχε το 1985 ορισθεί ως «η χρήση των Τεχνολογιών Πληροφοριών σε σχέση με εκείνες τις εντός της έκτασης της Νοσηλευτικής λειτουργίες που πραγματοποιούνται από τις Νοσηλεύτριες και τους Νοσηλευτές κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους» (Hannah et al., 2006, σελ. 6).

Στην πορεία του χρόνου διαμορφώθηκαν διάφοροι ορισμοί, οι οποίοι άλλοτε επικεντρώνουν στην Τεχνολογία Πληροφοριών, άλλοτε στους διάφορους ρόλους κι άλλοτε σε εννοιολογικής φύσεως θέματα (Staggers & Thompson, 2002). Παράλληλα αναπτύχθηκε και μία έντονη προβληματική σχετικά με τις ομοιότητες και τις διαφορές ανάμεσα στην Ιατρική και την Νοσηλευτική Πληροφορικές, με χαρακτηριστικό παράδειγμα τον Δημόσιο Διάλογο που διοργάνωσε το 1999 το Αμερικανικό Κολλέγιο Ιατρικής Πληροφορικής (Masys et al., 2000).

Στο σημείο αυτό αξίζει να παραθέσουμε και τον ορισμό της Αμερικανικής Ένωσης Νοσηλευτριών & Νοσηλευτών, η οποία το 2001 αναγνώρισε την Νοσηλευτική Πληροφορική ως μία από τις Νοσηλευτικές Ειδικότητες (Hannah et al., 2006, σελ. 7). Σύμφωνα με αυτόν «η Νοσηλευτική Πληροφορική είναι μία ειδικότητα η οποία ενσωματώνει την Νοσηλευτική Επιστήμη, την Επιστήμη Υπολογιστών και την Επιστήμη των Πληροφοριών για την διαχείριση και κοινοποίηση δεδομένων, πληροφοριών και γνώσης στην Νοσηλευτική πρακτική. Η Νοσηλευτική Πληροφορική διευκολύνει την ενσωμάτωση δεδομένων, πληροφοριών και γνώσης για την υποστήριξη των ασθενών, των Νοσηλευτών και άλλων παροχών στην λήψη αποφάσεων σε όλους τους ρόλους και θέσεις. Αυτή η υποστήριξη είναι ολοκληρωμένη μέσω της χρήσης δομών πληροφοριών, διαδικασιών πληροφοριών και Τεχνολογίας Πληροφοριών» (Hebda et al., 2005, σελ. 9, 11 & 12 και Hannah et al., 2006, σελ. 6).

Ένας πιο σύγχρονος ορισμός μας λέει πως «η Νοσηλευτική Πληροφορική μπορεί να ορισθεί ευρέως ως η χρήση της Τεχνολογίας Πληροφοριών και Υπολογιστών για την υποστήριξη όλων των πτυχών της Νοσηλευτικής πρακτικής, συμπεριλαμβανομένων της απευθείας παροχής φροντίδας, της διοίκησης, της εκπαίδευσης και της έρευνας» (Hebda et al., 2005, σελ. 9).

Προσπαθώντας να εμβαθύνουμε λίγο περισσότερο στο τι είναι η Νοσηλευτική Πληροφορική θα θέλαμε να δούμε λίγο κάποια παραδείγματα εφαρμογών που αυτή έχει ή μπορεί να έχει σε τέσσερις κύριους τομείς της Νοσηλευτικής: την Νοσηλευτική Εκπαίδευση, την Νοσηλευτική Έρευνα, την Νοσηλευτική Διοίκηση και την καθημερινή Νοσηλευτική Πρακτική¹.

Νοσηλευτική Εκπαίδευση

- ✓ Online εγγραφή και προγραμματισμός μαθημάτων
- ✓ Μηχανογραφημένη διακίνηση φοιτητών και διαχείριση βαθμών
- ✓ Εκπαιδευτική καθοδήγηση και μάθηση υποβοηθούμενη από ηλεκτρονικό υπολογιστή
- ✓ Παράδοση μαθημάτων και υποστήριξη για Βασισμένη στον Ιστό (Web-based) Εκπαίδευση
- ✓ Απομακρυσμένη πρόσβαση σε Βιβλιοθήκες και Διαδικτυακές Πηγές
- ✓ Τηλεδιασκέψεις
- ✓ Λογισμικό Παρουσιάσεων για παραγωγή Διαφανειών & Εντύπων
- ✓ Online Διαχείριση Test, Εξετάσεων και Διαγωνισμών
- ✓ Επικοινωνία Καθηγητών με Φοιτητές, Καθηγητών με Καθηγητές, Φοιτητών με Φοιτητές
- ✓ Ομάδες Συζητήσεων και Λίστες Ηλεκτρονικού Ταχυδρομείου (Χατζηδιάκος και συν., 2002)

1 Ο κατάλογος βασίζεται σε αντίστοιχο που παραθέτουν οι Hebda et al., 2006, σελ. 15 & 16, με τις ανάλογες από εμάς προσθήκες.

- ✓ Ιστολόγια (weblogs) και Χώροι Συζητήσεων (fora) για δημόσιο διάλογο επί επίκαιρων Νοσηλευτικών θεμάτων
- ✓ Πραγματοποίηση Συνεδρίων μέσω Διαδικτύου (βλ. αντίστοιχη ιατρική χρήση στο Pacher et al.)

Νοσηλευτική Έρευνα

- ✓ Ηλεκτρονική Αναζήτηση Βιβλιογραφίας
- ✓ Υιοθέτηση κοινής τυποποιημένης γλώσσας σχετικώς με Νοσηλευτικούς όρους
- ✓ Δυνατότητα εύρεσης τάσεων σε συνολικά δεδομένα, συλλεχθέντα από ευρείς ομάδες πληθυσμού
- ✓ Χρήση του Διαδικτύου για λήψη εργαλείων συλλογής δεδομένων και διεύθυνση έρευνας (βλ. και Mc Alindon et al., 2003)
- ✓ Συνεργασία μεταξύ Ερευνητών

Νοσηλευτική Διοίκηση

- ✓ Αυτοματοποιημένο πρόγραμμα εργασίας προσωπικού
- ✓ Online προσφορά θέσεων προσωπικού (προσλήψεις, μεταθέσεις κ.τ.λ.)
- ✓ Ηλεκτρονική Αλληλογραφία για βέλτιστη επικοινωνία
- ✓ Ανάλυση Κόστους και εύρεση τάσεων για προϋπολογιστικούς σκοπούς
- ✓ Διασφάλιση Ποιότητας και ανάλυση αποτελεσμάτων
- ✓ Κατά περίπτωση Διαχείριση της διακίνησης και τοποθέτησης ασθενών

Καθημερινή Νοσηλευτική Πρακτική

- ✓ Λίστες εργασίας για την υπενθύμιση στο προσωπικό προγραμματισμένων Νοσηλευτικών επεμβάσεων
- ✓ Τεκμηρίωση πελατών παραγόμενη από ηλεκτρονικό υπολογιστή, συμπεριλαμβανομένων οδηγιών απαλλαγής (άδειες κ.τ.λ.) και φαρμακευτικών πληροφοριών
- ✓ Συσκευές παρακολούθησης (monitoring) οι οποίες καταγράφουν ζωτικά σημεία και άλλες μετρήσεις κατευθείαν στο ιστορικό του ασθενούς
- ✓ Απομακρυσμένη παρακολούθηση (remote monitoring) και άλλες υπηρεσίες τηλευγείας
- ✓ Παραγόμενα από ηλεκτρονικό υπολογιστή Πλάνα Νοσηλευτικής Φροντίδας και Σχέδια Αντιμετώπισης Κρίσιμων Περιστατικών
- ✓ Χρήση τεχνητής νοημοσύνης ή συστημάτων λήψης απόφασης για την υποστήριξη της χρήσης της Νοσηλευτικής Διεργασίας (Hannah et al., 2006, σελ. 6)
- ✓ Πληροφοριακές Υποδομές για Νοσηλευτική Πρακτική βασισμένη σε Τεκμήρια (evidence-based) (Bakken, 2001)
- ✓ Αυτόματη τιμολόγηση προμηθειών ή Νοσηλευτικών διαδικασιών
- ✓ Αυτόματες υπενθυμίσεις και υπαγορεύσεις που εμφανίζονται κατά την τεκμηρίωση για την διασφάλιση ενιαίας και περιεκτικής καταγραφής
- ✓ Γρήγορη πρόσβαση σε δεδομένα ασθενών αρχειοθετημένα σε ηλεκτρονικούς υπολογιστές από προηγούμενες επισκέψεις
- ✓ Online πληροφορίες για φάρμακα
- ✓ Επικοινωνία ασθενών ή πολιτών που ενδιαφέρονται για κάποιο θέμα υγείας με Νοσηλευτές
- ✓ Χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών για εκπαίδευση ασθενών (Hannah et al., 2006, σελ. 6)
- ✓ Επικοινωνία Νοσηλευτών με Εξειδικευμένα Κέντρα Αναφοράς για αντιμετώπιση εξειδικευμένων κλινικών περιπτώσεων (βλ. ανάλογη ιατρική χρήση στο Kedar et al., 2003)
- ✓ Χρήση Βασισμένων στον Ιστό (Web-based) εργαλείων για εξατομικευμένη Νοσηλευτική Φροντίδα (βλ. ανάλογη ιατρική χρήση στο Lundin et al., 2003)

Πέραν όμως αυτών των δυνατοτήτων, η Νοσηλευτική Πληροφορική και γενικότερα η Πληροφορική της Υγείας γεννούν νέα ερωτήματα και προκλήσεις. Ποιος παραδείγματος χάριν ικανότητες Πληροφορικής πρέπει να έχει ένας Νοσηλευτής; Το πρώτο αυτό ερώτημα το αφήνουμε για το Β΄ Μέρος της Εργασίας μας, όπου κάπως θα το διαπραγματευτούμε.

Ένα δεύτερο ερώτημα είναι το πώς διασφαλίζεται η ασφάλεια του ασθενούς; Έχουμε ανάγκη έναν νέο Κώδικα Δεοντολογίας; Ήδη για το θέμα της ασφάλειας έχουν πραγματοποιηθεί αρκετές μελέτες (Hebda et al., 2005, σελ. 17), ενώ η Πρωτοβουλία για την Δεοντολογία της Ηλεκτρονικής Υγείας έχει ήδη συντάξει έναν σχετικό Κώδικα, ο οποίος έχει ως στόχο «να διασφαλίσει πως οι άνθρωποι παγκοσμίως μπορούν εμπιστευτικά και με πλήρη κατανόηση των γνωστών κινδύνων να πραγματοποιούν με τις δυνατότητες του Διαδικτύου την διαχείριση της ίδιας της Υγείας τους και της Υγείας εκείνων που φροντίζουν (eHealth Ethics Initiative, 2000).

Εξάλλου, τι γίνεται με το οικονομικό κόστος; Απ' την μια υπάρχει η ανάγκη για ποιότητα στην παροχή υπηρεσιών Υγείας και την διασφάλισή της (Henry, 1995 , Bates, 2002 , Majeed, 2003 & Thiru et al., 2003), απ' την άλλη το κόστος να είναι λογικό (Hebda et al., 2005, σελ. 19–20). Ίσως η ανάπτυξη και χρήση ανοιχτού λογισμικού (open source software) στον τομέα της Υγείας, πρακτική που έχει ήδη αρχίσει να εφαρμόζεται σε κάποιες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Carnall, 2000), να φέρει καρπούς και τελικώς να δούμε και στον τομέα των Επιστημών Υγείας την ανάπτυξη μιας πιο «ανοιχτής» κουλτούρας, σαν αυτή που περιγράφει η Vaidhyanathan (2005).

Αλλωστε, ποιος είναι ο ρόλος του Νοσηλευτή Πληροφορικής; Μήπως η Νοσηλευτική Πληροφορική είναι μόνο για τους Νοσηλευτές ή και άλλοι Επιστήμονες Υγείας έχουν να κερδίσουν από αυτή; Κι αντιστοίχως, η Πληροφορική της Υγείας αφορά μόνο τις Επιστήμες Υγείας και την Πληροφορική ή και άλλους επιστημονικούς χώρους; Ήδη οι Hebda et al. (2005) δίνουν κάποιες προσεγγίσεις στα θέματα αυτά, είναι όμως σίγουρο πως θα απασχολήσουν αρκετά στο μέλλον την Νοσηλευτική και την Νοσηλευτική Πληροφορική.

Κλείνοντας αυτό το κεφάλαιο κι έχοντας πιστεύουμε καθορίσει επαρκώς το τι είναι η Νοσηλευτική Πληροφορική θα θέλαμε απλώς να επισημάνουμε πως «χωρίς αμφιβολία έχουμε φτάσει στην εποχή της Πληροφορίας στην Νοσηλευτική. Πρέπει τώρα να προετοιμαστούμε για τον πλήρη αντίκτυπο της Πληροφορικής στην Νοσηλευτική» (Hannah et al., 2006, σελ. 7). Κι εδώ η Νοσηλευτική Εκπαίδευση έχει καιρό λόγο και ρόλο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Σαχίνη – Καρδάση, Άννα. Φυσική Επιστημών Υγείας, Β΄ Έκδοση. Ιατρικές Εκδόσεις ΒΗΤΑ. Αθήνα, 1995.
- Χατζηδιάκος, Τσαμπίκος , Καρούζου, Βασιλική & Ροβίθης, Μιχαήλ. Η Νοσηλευτική Διαδικτυακή Εκπαίδευση ως Μέσο Διεύρυνσης της Νοσηλευτικής Γνώσης. Πτυχιακή Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Νοσηλευτικής της Σχολής Επαγγελματιών Υγείας & Πρόνοιας του Ανωτάτου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Κρήτης. Ηράκλειο, 2002.
- Bakken, Suzanne. An Informatics Infrastructure Is Essential for Evidence–based Practice. Journal of the American Medical Informatics Association, 2001, 8(3):199–201.
- Bates David W.. The Quality Case for Information Technology in Healthcare. BMC Medical Informatics and Decision Making, 2002, 2:7. Available online from <http://www.biomedcentral.com/1472-6947/2/7> .
- Carnall, Douglas. Medical Software's Free Future. British Medical Journals, 2000, 321:976.
- eHealth Ethics Initiative. eHealth Code of Ethics. 18 May 2000.
- Hannah, Kathryn J. , Ball, Marion J. & Edwards, Margaret J. A.. Introduction to Nursing Informatics, 3rd Edition. Springer. New York, 2006.
- Hebda, Toni , Czar, Patricia & Mascara, Cynthia. Handbook of Informatics for Nurses & Health Care Professionals, 3rd Edition. Pearson. New Jersey, 2005.
- Henry, Suzanne Bakken. Informatics: Essential Infrastructure for Quality Assessment and Improvement in Nursing. Journal of the American Medical Informatics Association, 1995, 2(3):169–182.
- Kedar, Iris , Ternullo, Joseph L. , Weinrib, Carol E. , Kelleher, Kathleen M. , Brandling – Bennet, Heather & Kvedar, Joseph C. Internet based Consultations to transfer Knowledge to Patients requiring Specialised Care: Retrospective Case Review. British Medical Journals, 2003, 326:696–699.

- Lundin, Johan , Lundin, Mikael , Isola, Jorma , Joensuu, Heikki. A Web-based System for Individualised Survival Estimation in Breast Cancer. *British Medical Journals*, 2003, 326:29.
- Majeed, Azeem. Ten Ways to Improve Information Technology in the NHS. *British Medical Journals*, 2003, 326:202–204.
- Mc Alindon, Tim , Formica, Margaret , Kabbara, Karim , La Valley, Michael & Lehmer, Melissa. Conducting Clinical Trial over the Internet: Feasibility Study. *British Medical Journals*, 2003, 327:484–487.
- Masys, Daniel R. , Flateley Brennan, Patricia , Ozbolt, Judy G. , Corn, Milton & Shortliffe, Edward H.. Are Medical Informatics and Nursing Informatics Distinct Disciplines? The 1999 ACMI Debate. *Journal of the American Medical Informatics Association*, 2000, 7(3):304–312.
- Pacher, Armando , Schapachnik, Edgardo , Lombardo, Roberto , Kuschnir, Emilio , Garófalo, Florencio & Friz, Hernán P.. Congress of Cardiology over the Internet. Published on www.hi-europe.info .
- Stagers, Nancy & Thompson, Cheryl Bagley. The Evolution of Definitions for Nursing Informatics: A Critical Analysis and Revised Definition. *Journal of the American Medical Informatics Association*, 2002, 9(3):255–261.
- Thiru, Krish , Hassey, Alan & Sullivan, Frank. Systematic Review of Scope and Quality of Electronic Patient Record Data in Primary Care. *British Medical Journals*, 2003, 326:1070–1074.
- Vaidhyanathan, Siva. Open Source as Culture / Culture as Open Source. Draft Edition of a Paper for the Open Source Annual 2005. Technische Universität. Berlin, 2005.



Εικόνα 5: Εργαστήριο Η/Υ Τμήματος Νοσηλευτικής ΕΚΠΑ



Εικόνα 6: Εργαστήριο Η/Υ Βιβλιοθήκης Επιστημών Υγείας ΕΚΠΑ

Κεφάλαιο 3: Η Έννοια της Εκπαίδευσης

Είναι γεγονός πως στις μέρες μας παρατηρείται μία εκτεταμένη χρήση όρων που με τον ένα ή με τον άλλο τρόπο συνδέονται με την έννοια της εκπαίδευσης. Τέτοιοι είναι π.χ. οι όροι «εκπαίδευση», «κατάρτιση» και «επιμόρφωση», οι όροι «παιδεία», «αγωγή», «διαπαιδαγώγηση» και «μόρφωση», οι όροι «μάθηση» και «διδασκαλία» αλλά και οι όροι «εκπαιδευτής», «επιμορφωτής» και «καταρτιστής». Ακόμα – ακόμα οι όροι «πολλαπλασιαστής», «διευκολυντής», «μέντορας» και «σύμβουλος».

Είναι επίσης αλήθεια πως η χρήση κάποιων εξ αυτών των όρων είναι αρκετά παλαιά και οι περισσότεροι είμαστε εξοικειωμένοι τουλάχιστον με το άκουσμά τους, είναι όμως αμφίβολο το εάν έχουμε μια ξεκάθαρη εικόνα στο μυαλό μας για το περιεχόμενό τους. Πολλών, όμως, η χρήση είναι καινοφανής, κάτι που περιπλέκει έτι περισσότερο τα πράγματα.

Απ' την άλλη, επιθετικοί προσδιορισμοί όπως «τυπική», «άτυπη», «μη τυπική», «επίσημη», «ανεπίσημη», «μη επίσημη», «εξωσχολική», «δια βίου», «συνεχιζόμενη», «αυτοκατευθυνόμενη», «διαπολιτισμική», «εμπειρική» και «βιοματική» έρχονται να κάνουν το τοπίο ακόμα πιο θολό.

Κατ' αρχάς, πιστεύουμε ότι το πρόβλημα έχει δύο βασικές ρίζες. Η πρώτη είναι ότι συχνά η χρήση αυτών των όρων γίνεται σε μια προσπάθεια απόδοσης στην ελληνική γλώσσα όρων που προέρχονται από άλλες γλώσσες, όρων δηλαδή που έχουν διαμορφωθεί σε διαφορετικά πολιτιστικά περιβάλλοντα, με διαφορετικά επιστημονικά υπόβαθρα και φυσικά με διαφορετική γλωσσική εξέλιξη.

Έτσι, αν λάβουμε ως παράδειγμα τον αγγλικό όρο «education», ο οποίος συναντάται με αντίστοιχες μορφές στις πλείστες των λατινογενών (ρωμανικών) γλωσσών², θα διαπιστώσουμε ότι πολλές φορές αποδίδεται ως «εκπαίδευση». Η απόδοση αυτή φαίνεται να σχετίζεται με την πραγματικότητα που θέλει τον ελληνικό όρο «εκπαιδευτικό σύστημα» να αποδίδει, εδώ και δεκαετίες, τον αγγλικό «educational system», ο οποίος απαντάται με αντίστοιχες μορφές και σε άλλες γλώσσες.

Στο σημείο αυτό έχει εξαιρετικό ενδιαφέρον να δούμε την ταξινόμηση της Παιδαγωγικής, Επιστημονικής και Πολιτιστικής Οργάνωσης των Ηνωμένων Εθνών, της UNESCO (1996), η οποία διακρίνει τρεις διαφορετικούς τύπους «education», με τους φορείς τους:

- ✓ **Formal Education (Επίσημη ή Τυπική Αγωγή ή Διαπαιδαγώγηση ή Εκπαίδευση)**
Είναι το ιεραρχικώς δομημένο και χρονολογικώς διαβαθμισμένο επίσημο εκπαιδευτικό σύστημα το οποίο λειτουργεί με πρωτοβάθμιους έως και τριτοβάθμιους εκπαιδευτικούς φορείς³.
- ✓ **Informal Education (Ανεπίσημη ή Άτυπη Αγωγή ή Διαπαιδαγώγηση ή Εκπαίδευση)**
Είναι η διαδικασία μέσω της οποίας κάθε πρόσωπο συλλέγει συνήθειες, αξίες, δεξιότητες και γνώση από την καθημερινή εμπειρία, επί παραδείγματι μέσω της οικογένειας, των φίλων, διαφόρων ομάδων ομοίων ενδιαφερόντων (peer groups), των μέσων ενημέρωσης και γενικά των επιρροών και παραγόντων του περιβάλλοντός του.
- ✓ **Non – Formal Education (Μη Επίσημη ή Μη Τυπική ή Εξωσχολική Αγωγή ή Διαπαιδαγώγηση ή Εκπαίδευση)**
Είναι η εκτός καθιερωμένου επισήμου εκπαιδευτικού συστήματος οργανωμένη

2 Στην γαλλική «éducation», στην ισπανική «educación», στην ιταλική «educazione».

3 Οι φορείς αυτοί μπορεί να είναι δημόσιοι – κρατικοί ή μη – ή ιδιωτικοί. Η δομή του συστήματος που ακολουθούν, όμως, καθορίζεται κατά κύριον λόγο από το κράτος ή εν γένει την πολιτεία, εξ ου και ο προσδιορισμός Επίσημη ή Τυπική. Η ουσιαστικώς ταύτιση της Επίσημης ή Τυπικής «Education» με το επίσημο «Εκπαιδευτικό Σύστημα» οδηγεί στην συχνή ανυπαρξία διαχωρισμού των εννοιών αγωγή (ή διαπαιδαγώγηση) και εκπαίδευση.

παιδαγωγική δραστηριότητα, η οποία είναι προορισμένη να εξυπηρετήσει σαφώς προσδιοριζόμενες μαθησιακές ομάδες με σαφώς προσδιοριζόμενους μαθησιακούς στόχους. Στους φορείς αυτού του τύπου «education» μπορούμε να εντάξουμε την Εκκλησία και εν γένει τους Θρησκευτικούς Θεσμούς⁴, τις Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (Εθελοντικές και Μη)⁵, τους διάφορους ερασιτεχνικούς ομίλους, ενώσεις, εταιρείες κ.α.

Γίνεται κατανοητό, λοιπόν, ότι η έννοια του όρου «education» λαμβάνει μία ευρύτερη διάσταση από την συνηθισμένη, την ταύτισή της δηλαδή με το σχολείο και την επίσημη «εκπαίδευση» ή την ταύτισή της με μία διαδικασία απόκτησης συγκεκριμένων γνώσεων ή ικανοτήτων.

Εξάλλου, το γεγονός ότι απ' τον όρο «education» υπάρχουν στις διάφορες γλώσσες παράγωγοι όροι των οποίων το περιεχόμενο παραπέμπει σε έννοιες που ξεφεύγουν απ' αυτό που στην ελληνική εννοούμε με τον όρο «εκπαίδευση» και παραπέμπουν περισσότερο σ' αυτό που εννοούμε με τον όρο «παιδεία», μας οδηγεί συχνά στην απόδοση του όρου ως «διαπαιδαγώγηση» ή ακόμα και ως «αγωγή». Χαρακτηριστικό παράδειγμα τέτοιου παράγωγου όρου είναι το ισπανικό επίθετο «maleducado,-a», με το οποίο προσδιορίζεται ο άνθρωπος ο αγενής, ο μη έχων τρόπους, ο έχων λάβει κακή αγωγή, «mala educaci6n».

Εμβαθύνοντας λίγο ακόμα, θα θέλαμε να παραθέσουμε τον ορισμό που δίνει ο Παγκόσμιος Οργανισμός της Προσκοπικής Κίνησης (1998, σελ. 2) στον όρο «education», σύμφωνα με τον οποίο «είναι, υπό την ευρεία έννοια, μία δια βίου διαδικασία που επιτρέπει την σφαιρική και συνεχή ανάπτυξη των ικανοτήτων ενός προσώπου, τόσο ως άτομο όσο και ως μέλος της κοινωνίας. Αντιθέτως προς την κρατούσα άποψη, εκτείνεται αρκετά πέρα από την επίσημη εκπαίδευση (δηλαδή το σχολείο), τόσο ως προς το πεδίο όσο και ως προς την διάρκεια δράσης. Στόχος της είναι η συμβολή στην πλήρη ανάπτυξη ενός αυτόνομου, αλληλέγγυου, υπεύθυνου και με αρχές προσώπου».

Ο ορισμός τούτος αποτελεί βελτιωμένη εκδοχή εκείνου που είχε δώσει η Συμμαχία των Γενικών Γραμματέων & Διευθυντών Παγκόσμιων & Διεθνών Οργανισμών Νεολαίας ένα έτος πριν (1997, σελ. 5) και σύμφωνα με τον οποίο «education» «είναι μία δια βίου διαδικασία η οποία επιτρέπει την συνεχή ανάπτυξη των δυνατοτήτων ενός προσώπου ως άτομο και ως μέλος της κοινωνίας».

Επίσης, η UNESCO (1996) διακρίνει **Τέσσερις Πυλώνες** στους οποίους βασίζεται η «education, υπό αυτή την ευρεία έννοιά της:

4 Παρά την επίσημη θέση που έχει η Εκκλησία ή γενικότερα οι Θρησκευτικοί Θεσμοί σε διάφορα κράτη (μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα) δεν εντάσσονται στην Επίσημη Διαπαιδαγώγηση διότι απλά δεν αποτελούν φορείς (ή έστω, όχι τους κύριους φορείς) του Επισήμου Εκπαιδευτικού Συστήματος. Είναι σαφές, βέβαια, ότι η διάκριση αυτή είναι λιγότερο αντιληπτή σε «θεοκρατικά» κράτη και περισσότερο εμφανής στα «κοσμικά» ή «λαϊκά» κράτη («états laïques»).

5 Ως Μη Κυβερνητική Οργάνωση μπορεί να νοηθεί κάθε Μη Κερδοσκοπική συλλογικότητα Πολιτών, η οποία έχει κάποια νομική μορφή. Μια ΜΚΟ είναι Εθελοντική όταν δραστηριοποιείται για έναν κοινωφελή σκοπό και το έργο και η διοίκησή της βασίζονται κυρίως σε εθελοντές. Όταν μια ΜΚΟ δεν έχει κοινωφελή σκοπό ή δεν βασίζει το έργο της σε εθελοντές, τότε δεν μπορεί να θεωρηθεί εθελοντική. Συχνά υποστηρίζεται ότι υπάρχουν και Κυβερνητικές Εθελοντικές Οργανώσεις, οργανώσεις δηλαδή που έχουν εθελοντική δομή αλλά εξαρτώνται ως προς την λειτουργία και την διοίκησή τους από το Κράτος και/ή την Κυβέρνηση ή σχετίζονται άμεσα με αυτά. Ως τέτοιες π.χ. νοούνται οι Νεολαίες των Πολιτικών Κομμάτων. Κατά την αντίληψη του γράφοντος μπορούμε να θεωρήσουμε ότι μια οργάνωση είναι Εθελοντική μόνο αν είναι και Μη Κυβερνητική. Γενικότερα για την διάκριση Κυβερνητικών και Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, Εθελοντικών και Μη Εθελοντικών Οργανώσεων βλ. τα Σώματος Ελλήνων Προσκόπων «Διοίκηση Εθελοντικών Οργανώσεων» και Σπυρίδωνος Ψύχα, «Τι είναι Εθελοντισμός – Τι είναι Εθελοντική Εργασία». Χρήσιμες πληροφορίες επίσης για τις διάφορες «κουλτούρες» οργάνωσης των Εθελοντικών Οργανώσεων στο «T-Kit 1: Organisational Management».

- ✓ **Μαθαίνω να Γνωρίζω** (ο οποίος περιλαμβάνει μεταξύ άλλων και το Μαθαίνω να Μαθαίνω)
- ✓ **Μαθαίνω να Κάνω** (ο οποίος περιλαμβάνει όχι μόνο τεχνικές δεξιότητες αλλά και ικανότητες ζωής για την ανάπτυξη διαπροσωπικών και ομαδικών σχέσεων)
- ✓ **Μαθαίνω να Ζω Μαζί** (ο οποίος περιλαμβάνει εκτός των άλλων την ανάπτυξη ικανοτήτων ομαδικής εργασίας και τον σεβασμό στις αρχές της δημοκρατίας, της ειρήνης και της δικαιοσύνης)
- ✓ **Μαθαίνω να Είμαι** (ο οποίος εμπεριέχει την πλήρη και αυτόνομη ανάπτυξη της προσωπικότητας)

Όπως έχει γίνει ήδη αντιληπτό ο όρος «education» πρέπει μάλλον να αποδίδεται ως «αγωγή» ή «διαπαιδαγώγηση» και λιγότερο ως «εκπαίδευση», αν και η απόδοσή του ως τέτοια πρέπει να θεωρείται μάλλον ανεκτή όταν αναφερόμαστε στον πρώτο τύπο, της «formal education».

Αντίστοιχα, ο αγγλικός όρος «training», ο οποίος έχει περιεχόμενο σαφώς πιο περιορισμένο απ' αυτό του όρου «education» και πρέπει μάλλον να ταυτίζεται με μία διαδικασία απόκτησης συγκεκριμένων γνώσεων ή ικανοτήτων, άλλες φορές αποδίδεται ως «εκπαίδευση» κι άλλοτε ως «κατάρτιση» ή «επιμόρφωση».

Χωρίς να θέλουμε να γενικεύσουμε, μπορούμε να υποστηρίξουμε πως η απόδοσή του ως «εκπαίδευση» γίνεται μάλλον απ' όσους θεωρούν ότι ο όρος «education» πρέπει να αποδίδεται ως «διαπαιδαγώγηση» ή «αγωγή», ενώ όσοι αποδίδουν το «education» ως «εκπαίδευση» τείνουν στο να αποδίδουν το «training» ως «κατάρτιση» ή «επιμόρφωση».

Η απόδοση, άλλωστε, του «training» ως «εκπαίδευση» φαίνεται να σχετίζεται και με το γεγονός ότι ο όρος «trainer» εδώ και αρκετά χρόνια αποδίδεται συνήθως ως «εκπαιδευτής», μιας και ο «εκπαιδευτής» έχει σαφώς πιο περιορισμένο εννοιολογικό περιεχόμενο από τον «(δι)δάσκαλο», λέξη που χρησιμοποιείται αιώνες τώρα, ιδίως στα πλαίσια του επισήμου «εκπαιδευτικού συστήματος».

Εξάλλου, η απόδοση του όρου «training» ως «επιμόρφωση» κι αντιστοίχως του «trainer» ως «επιμορφωτή» φαίνεται να σχετίζεται με την γαλλική απόδοση των όρων ως «formation» και «formateur», με λέξεις δηλαδή που εμπεριέχουν την έννοια της «forme», της «μόρφας», της ολοκληρωμένης δηλαδή «μορφής», ενώ αντίστοιχη φαίνεται να είναι και η προέλευση του όρου «κατάρτιση», που εμπεριέχει την έννοια του «άρτιου», του ολοκληρωμένου.

Αν και πιστεύουμε πως το ζήτημα είναι εξαιρετικά ενδιαφέρον, ιδίως από επιστημολογικής απόψεως και θα μπορούσαμε να παραθέσουμε πληθώρα όρων με τις αποδόσεις τους σε διάφορες γλώσσες και να υπερθεματίσουμε υπέρ της χρήσης του ενός ή του άλλου όρου στην ελληνική, θα περιορισθούμε στα προηγούμενα παραδείγματα, αφενός γιατί το περιεχόμενο της εργασίας μας είναι άλλο, αφετέρου διότι υπάρχουν επιστήμονες σαφώς πιο ειδικοί να ασχοληθούν με το θέμα.

Θα προχωρήσουμε έτσι στην δεύτερη ρίζα του προβλήματος, η οποία έχει να κάνει με το πλαίσιο στο οποίο γίνεται η χρήση του κάθε όρου, το θα λέγαμε γλωσσικό και εννοιολογικό συγκείμενο (context). Είναι νομίζουμε ξεκάθαρο πως η κάθε λέξη και ο κάθε όρος αποκτά διαφορετικό περιεχόμενο αναλόγως του πλαισίου στο οποίο χρησιμοποιείται.

Έτσι, διαφορετική έννοια αποκτά ο όρος «αγωγή» όταν αναφερόμαστε σε παιδιά, διαφορετική όταν αναφερόμαστε σε ενήλικες. Διαφορετικό περιεχόμενο έχει η έννοια της «εκπαίδευσης» όταν αναφερόμαστε σε επιστήμονες, διαφορετική όταν αναφερόμαστε σε τεχνικούς. Διαφορετική είναι η «επιμόρφωση» όταν αναφερόμαστε σε εξειδικευμένο κοινό, διαφορετική όταν απευθυνόμαστε στον γενικό πληθυσμό.

Αν μάλιστα προχωρήσουμε ένα βήμα παραπέρα, μπορούμε να πούμε πως οι όροι αυτοί αποκτούν διαφορετικό νόημα αναλόγως και του αν χρησιμοποιούνται στα πλαίσια της «formal»,

της «informal» ή της «non formal education».

Στο σημείο αυτό θα θέλαμε να επαναλάβουμε την πάγια θέση μας, την οποία έχουμε υποστηρίξει δημόσια και στο παρελθόν σε προφορικές μας εισηγήσεις επί του θέματος, ότι θα έπρεπε ίσως κάποια στιγμή το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας & Θρησκευμάτων να λάβει, μέσω προφανώς μιας διεπιστημονικής επιτροπής, μία επίσημη απόφαση επί του θέματος της απόδοσης των όρων που σχετίζονται με την Παιδεία στην ελληνική γλώσσα. Αν και κάτι τέτοιο ίσως να είναι επιστημολογικώς (άρα γε και επιστημονικώς) παρακινδυνευμένο θα έχετε τουλάχιστον ένα κοινό σημείο αναφοράς στην παιδαγωγική και εκπαιδευτική ορολογία.

Έως ότου, όμως, πραγματοποιηθεί αυτό και βάσει της παραπάνω αναλύσεώς μας μπορούμε να πούμε πως, υπό προϋποθέσεις, όλες οι αποδόσεις είναι ανεκτές και θα λέγαμε σωστές, αν η χρήση τους γίνεται σε συγκεκριμένο πλαίσιο, μέσα στο οποίο προσδιορίζεται αυστηρώς το τι εννοούμε.

Στην παρούσα εργασία, λοιπόν, προτιμήσαμε την χρήση του όρου «εκπαίδευση» ενιαία και ανεξαρτήτως του αν αναφερόμαστε σε «education» ή «training». Στην απόφασή μας αυτή λάβαμε υπόψιν μας τρία δεδομένα.

Πρώτον, ότι στην μελέτη μας αναφερόμαστε κυρίως σε διαδικασίες οι οποίες λαμβάνουν χώρα στα πλαίσια του επίσημου εκπαιδευτικού συστήματος, στα πλαίσια της «formal education» δηλαδή, αφού η έρευνά μας αφορά στην Νοσηλευτική Εκπαίδευση που παρέχουν τα Ανώτατα (Τεχνολογικά και Πανεπιστημιακά) Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της χώρας μας.

Αυτός είναι άλλωστε κι ο λόγος που προτάσσουμε τον χαρακτηρισμό «Ακαδημαϊκή», του οποίου η χρήση γίνεται ειδικώς και περιοριστικώς, αφού δεν αναφέρεται σε άλλα Ακαδημαϊκά Ιδρύματα εκτός των Πανεπιστημίων και των ΑΤΕΙ.

Δεύτερον, το γεγονός ότι όποτε στην γνωστή σε εμάς διεθνή βιβλιογραφία που αφορά στην Πληροφορική της Υγείας ή ειδικότερα στην Πληροφορική της Νοσηλευτικής συναντήσαμε αναφορές σε «Nursing Education», αυτή θα λέγαμε πως μάλλον δεν παρουσιάζεται με την ευρεία έννοια του όρου, αλλά αφορά είτε στο επίσημο εκπαιδευτικό σύστημα είτε σε μάλλον συγκεκριμένες διαδικασίες απόκτησης γνώσεων και δεξιοτήτων.

Τρίτον, το ότι στην γνωστή σε εμάς Ελληνική Νοσηλευτική βιβλιογραφία συνήθως χρησιμοποιείται ο όρος «εκπαίδευση» για να περιγραφούν οι διαδικασίες μέσω της οποίας οι φοιτητές Νοσηλευτικής ή οι πτυχιούχοι Νοσηλευτές αποκτούν και εξελίσσουν γνώσεις, δεξιότητες και συμπεριφορές τέτοιες ώστε να αναπτύξουν τις ικανότητές τους ως Νοσηλευτές.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Σώμα Ελλήνων Προσκόπων. Διοίκηση Εθελοντικών Οργανώσεων: Φάκελος Σεμιναρίου. Αθήνα, Μάιος 2001.
- Ψύχας Σπυρίδων. Τι είναι Εθελοντισμός – Τι είναι Εθελοντική Εργασία. Σεμινάριο Κατάρτισης Εθελοντών Ευρωπαϊκής Εθελοντικής Εργασίας πριν την Αναχώρηση (EVS Pre Departure Training Seminar). Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, Νοέμβριος 2006.
- Alliance of Youth Chief Executive Officers. The Education of Young People: A Statement at the dawn of the 21st Century. Geneva & London, 1997.
- Bowyer, Jonathan , Murphy, Arthur , Bortini, Paola & Gallego Garcia, Rosa. T-Kit 1: Organisational Management. Council of Europe & European Commission Partnership Programme on European Youth Worker Training. Strasbourg, 2000.
- Organisation Mondiale du Mouvement Scout. Principales Caractéristiques du Scoutisme. Genève, 1998.
- UNESCO. Learning: The Treasure Within. Report of the International Commission on Education for the Twenty-first Century, chaired by Mr. Jacques Delors. 1996.

Μέρος Β΄ # Πληροφορική στην Νοσηλευτική Εκπαίδευση

Κεφάλαιο 4: Η Νοσηλευτική Πληροφορική στην Νοσηλευτική Εκπαίδευση

Από την εποχή ακόμα που ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας διοργάνωνε επιστημονικές συναντήσεις σχετικά με το μέλλον της Νοσηλευτικής Εκπαίδευσης στην Ευρώπη και την έκδοση συστάσεων για ένταξή της στην Ανώτατη Εκπαίδευση είχε επισημανθεί η ανάγκη ύπαρξης στα προγράμματα της Νοσηλευτικής Εκπαίδευσης μαθημάτων άλλων Επιστημών, καθώς «εκπαιδευτικά προγράμματα σχεδιασμένα αποκλειστικά για Νοσηλευτές οδηγούν κατά κανόνα σε κατακερματισμό της γνώσης και καταστούν τον Νοσηλευτή ανάπηρο ως προς το να αναγνωρίζει και να χρησιμοποιεί τις βασικές συλλογιστικές και αρχές της Επιστήμης» (WHO, 1973, σελ.13).

Η διαπίστωση αυτή έχει μεγάλη αξία και στις μέρες μας, που η τάση υπερεξειδίκευσης στην επιστημονική κοινότητα ολοένα αυξάνεται. Απ' την άλλη, δεν πρέπει να ξεχνάμε πως «οι Νοσηλευτές είχαν πάντοτε έναν κυρίαρχο ρόλο επικοινωνίας στην διεπαφή ανάμεσα στον ασθενή / πελάτη και στο σύστημα υγείας. Ο ρόλος αυτός ονομάζεται τώρα Διαχείριση Πληροφοριών» (Hannah et al., 2006, σελ. 3).

Αν στα παραπάνω στοιχεία συμπεριλάβουμε και όσα έχουμε ήδη αναφέρει στο Κεφάλαιο 2 της παρούσης σχετικά με την Νοσηλευτική Πληροφορική φαίνεται νομίζουμε ξεκάθαρα πως η Νοσηλευτική Εκπαίδευση έχει πολλά να κερδίσει από την Πληροφορική και πως «η πλήρης ενσωμάτωση της Νοσηλευτικής Πληροφορικής στην Νοσηλευτική Εκπαίδευση είναι ουσιαστική για την υγεία του Νοσηλευτικού επαγγέλματος καθώς αντικρίζει τον 21ο αιώνα» (Saba & Riley, σελ. 1).

Όμως η Εκπαίδευση, τόσο γενικώς όσο και ειδικώς στην Νοσηλευτική, έχει πάντοτε κάποιους στόχους. Έτσι, είναι αναγκαίο να καθορίσουμε τι είδους Πληροφοριακές Ικανότητες πρέπει να έχει ένας Νοσηλευτής (Saranto & Leino, 1997). Οι Staggers et al. (2002) καθόρισαν τέσσερα επίπεδα, τα οποία φαίνεται να γίνονται πλέον αποδεκτά και από άλλους συγγραφείς (Hebda et al., 2005, σελ. 12–15) και τα οποία είναι:

Αρχάριος Νοσηλευτής

«Έχει βασικές δεξιότητες διαχείρισης πληροφοριών και τεχνολογίας ηλεκτρονικών υπολογιστών και χρησιμοποιεί υπάρχοντα συστήματα πληροφοριών και διαθέσιμες πληροφορίες για την διαχείριση της εργασίας του».

Έμπειρος Νοσηλευτής

«Έχει μεγάλη εμπειρία στον τομέα ενδιαφέροντός του (π.χ. δημόσια υγεία, εκπαίδευση, διοίκηση). Είναι εξαιρετικά δεξιότηχης στην χρήση δεξιοτήτων διαχείρισης πληροφοριών και τεχνολογίας ηλεκτρονικών υπολογιστών για την υποστήριξη του κύριου όγκου της εργασίας του. Βλέπει τις σχέσεις ανάμεσα σε στοιχεία δεδομένων και πραγματοποιεί κρίσεις βασισμένες σε τάσεις και σχέδια σ' αυτά τα δεδομένα. Οι Έμπειροι Νοσηλευτές χρησιμοποιούν τα υπάρχοντα συστήματα πληροφοριών αλλά συνεργάζονται με τους Ειδικευμένους στην Νοσηλευτική Πληροφορική Νοσηλευτές για να προτείνουν βελτιώσεις στα συστήματα».

Νοσηλευτής Ειδικευμένος στην Νοσηλευτική Πληροφορική

«Είναι Νοσηλευτής εγγεγραμμένος στην Ένωση Νοσηλευτών¹ που έχει τουλάχιστον ανώτατη

1 Στο πρωτότυπο: «registered Nurse».

εκπαίδευση² κι ο οποίος κατέχει συμπληρωματικές γνώσεις και δεξιότητες συγκεκριμένα στην διαχείριση πληροφοριών και την τεχνολογία ηλεκτρονικών υπολογιστών. Επικεντρώνει στις πληροφοριακές ανάγκες για την εξάσκηση της Νοσηλευτικής, η οποία συμπεριλαμβάνει την εκπαίδευση, την διοίκηση, την έρευνα και την κλινική άσκηση. Οι πρακτικές του Ειδικευμένου στην Νοσηλευτική Πληροφορική Νοσηλευτή βασίζονται στην συσσωμάτωση και εφαρμογή της Επιστήμης των Πληροφοριών, της Επιστήμης των Υπολογιστών και της Νοσηλευτικής Επιστήμης. Στην πράξη χρησιμοποιεί τα εργαλεία της κριτικής σκέψης, δεξιότητες σχετικά με διαδικασίες, δεξιότητες διαχείρισης δεδομένων (συμπεριλαμβάνει ταυτοποίηση, απόκτηση, συντήρηση, ανάκτηση, συνάθροιση, ανάλυση και διαβίβαση δεδομένων), συστήματα ανάπτυξης κύκλων ζωής και δεξιότητες σχετικά με ηλεκτρονικούς υπολογιστές».

Νοσηλευτής Καινοτόμος στην Νοσηλευτική Πληροφορική

«Είναι εκπαιδευτικά προετοιμασμένος να διευθύνει έρευνα στην Νοσηλευτική Πληροφορική και να παράξει θεωρία για την Νοσηλευτική Πληροφορική. Ο Νοσηλευτής αυτός ηγείται στην πρόοδο της πρακτικής και της έρευνας της Νοσηλευτικής Πληροφορικής διότι έχει όραμα ως προς το τι είναι πιθανό και μια έντονη αίσθηση του κατάλληλου χρόνου ώστε να κάνει τα πράγματα να συμβούν. Ο Καινοτόμος στην Νοσηλευτική Εκπαίδευση Νοσηλευτές λειτουργεί μ' ένα συνεχή υγιή σκεπτικισμό για τις υπάρχουσες πρακτικές διαχείρισης δεδομένων και είναι δημιουργικός στην ανάπτυξη λύσεων. Κατέχει ένα περίπλοκο επίπεδο κατανόησης και δεξιοτήτων στην διαχείριση πληροφοριών και την τεχνολογία των ηλεκτρονικών πληροφοριών. Κατανοεί την αλληλεξάρτηση συστημάτων, κλάδων και εκβάσεων και μπορεί να εκλεπτύνει καταστάσεις ώστε να μεγιστοποιήσει την παραγόμενη έκβαση».

Στο σημείο αυτό πρέπει να σταθούμε λίγο στο γεγονός ότι, όπως φαίνεται κι από τους παραπάνω ορισμούς, άλλο πράγμα είναι η Ικανότητα Χρήσης Ηλεκτρονικών Υπολογιστών, άλλο η Ικανότητα Διαχείρισης Πληροφοριών ή αλλιώς Πληροφοριακή Ικανότητα.

Πράγματι, «η ικανότητα χρήσης ηλεκτρονικών υπολογιστών (computer literacy) είναι ένας δημοφιλής όρος ο οποίος χρησιμοποιείται για να αναφερθούμε στην εξοικείωση με την χρήση των προσωπικών υπολογιστών, συμπεριλαμβανομένων της χρήσης εργαλείων λογισμικού, όπως η επεξεργασία κειμένου, τα υπολογιστικά φύλλα, οι βάσεις δεδομένων, τα γραφικά παρουσιάσεων και η ηλεκτρονική αλληλογραφία» (Hebda et al., 2005, σελ. 12–13).

Αντιστοίχως, «η πληροφοριακή ικανότητα (information literacy) ορίζεται τόσο ως η δυνατότητα αναγνώρισης του πότε η πληροφορία χρειάζεται όσο και ως οι δεξιότητες για εύρεση, αξιολόγηση και αποτελεσματική χρήση των αναγκαίων πληροφοριών» (Association of College and Research Libraries, 2002 στο Hebda et al., 2005, σελ. 13).

Απ' τα παραπάνω διαφαίνεται πως η Νοσηλευτική Εκπαίδευση, όταν αναφερόμαστε στην Νοσηλευτική Πληροφορική, δεν πρέπει να περιλαμβάνει μόνο μαθήματα εκμάθησης χρήσης υπολογιστών αλλά ακόμα περισσότερο μαθησιακές δυνατότητες (και μ' αυτό δεν εννοούμε μόνο μαθήματα αλλά και πρακτική, ανάθεση εργασιών κ.τ.λ.) για ανάπτυξη της Πληροφοριακής Ικανότητας των φοιτητών (Carty & Rosenfeld, 1998), αφού αυτή «είναι μία σημαντική πτυχή της διαχείρισης πληροφοριών» (Hebda et al., 2005, σελ. 13).

Η ανάγκη αυτή, να αναπτυχθούν δηλαδή προγράμματα μαθημάτων (curricula) Πληροφορικής για τους προπτυχιακούς ακόμα φοιτητές είχε ήδη επισημανθεί από τα μέσα της δεκαετίας του 1990 (Vanderbeek et al., 1994) και οδήγησε στην ανάπτυξη προτάσεων για καθορισμό εθνικών ατζεντών στην Εκπαίδευση της Νοσηλευτικής Πληροφορικής (Gasset & Salmon, 1998) και στην δημιουργία διαφόρων προτάσεων σε αμερικανικό (Graves et al., 1995) και ευρωπαϊκό επίπεδο (Saranto & Leino – Kilpi, 1997, Mantas, 1998).

² Στο πρωτότυπο: «prepared at least at the baccalaureate level».

Μάλιστα, με την είσοδο στον νέο αιώνα φαίνεται πως η έννοια της Πληροφοριακής Ικανότητας ίσως να μην είναι αρκετή κι έτσι τα νεώτερα curricula στρέφονται και σε ανάπτυξη ικανοτήτων που έχουν στοιχεία και από την Επιστήμη Υπολογιστών και την Γνωστική Επιστήμη (Mc Neil & Odom, 2000).

Φυσικά, εδώ μπορεί να αναλογισθεί κανείς το τι γίνεται στην Ελλάδα. Κάποια στοιχεία, πορίσματα της έρευνά μας, θα δούμε στο Γ' Μέρος της παρούσης Εργασίας. Είναι όμως αδιαμφισβήτητη αλήθεια πως, παρά τις προσπάθειες που γίνονται έχουμε ακόμα πολύ δρόμο να διανύσουμε.

Κλείνοντας, με τα έως τώρα λεχθέντα δείξαμε νομίζουμε αρκετά καλά πως η Νοσηλευτική Εκπαίδευση πρέπει να εμπεριέχει μαθησιακές δυνατότητες που να σχετίζονται με την Νοσηλευτική Πληροφορική, διότι αυτό έχει απώτερο όφελος για την Νοσηλευτική Επιστήμη συνολικά. Η Νοσηλευτική Πληροφορική, όμως, παρέχει και πάμπολλες δυνατότητες στην Νοσηλευτική Εκπαίδευση αυτή καθ' εαυτή να αναπτυχθεί. Με κάποια από τα βασικά εργαλεία θα ασχοληθούμε στο επόμενο κεφάλαιο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Χατζηδιάκος, Τσαμπίκος, Καρούζου, Βασιλική & Ροβίθης, Μιχαήλ. Η Νοσηλευτική Διαδικτυακή Εκπαίδευση ως Μέσο Διεύρυνσης της Νοσηλευτικής Γνώσης. Πτυχιακή Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Νοσηλευτικής της Σχολής Επαγγελματιών Υγείας & Πρόνοιας του Ανωτάτου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Κρήτης. Ηράκλειο, 2002.
- Carty, B. & Rosenfeld, P.. From Computer Technology to Information Technology. Findings from a National Study of Nursing Education. *Computers in Nursing*, 1998, 16(5):259–265.
- Gasset, C.A., Salmon, M.. Setting a National Informatics Agenda for Nursing Education and Practice to Prepare Nurses to Develop and Use Information Technology. *Medinfo*, 1998(9) Pt 2:748–751.
- Graves, J.R., Amos, L.K., Huether, S., Lange, L.L. & Thompson, C.B.. Description of a Graduate Program in Clinical Nursing Informatics. *Computers in Nursing*, 1995, 13(2):60–70.
- Hannah, Kathryn J., Ball, Marion J. & Edwards, Margaret J. A.. *Introduction to Nursing Informatics*, 3rd Edition. Springer. New York, 2006.
- Hebda, Toni, Czar, Patricia & Mascara, Cynthia. *Handbook of Informatics for Nurses & Health Care Professionals*, 3rd Edition. Pearson. New Jersey, 2005.
- Mantas, J.. Developing Curriculum in Nursing Informatics in Europe. *International Journal of Medical Informatics*, 1998, 50(1–3):123–132.
- Mc Neil, B.J. & Odom, S.K.. Nursing Informatics Education in the United States: Proposed Under-graduate Curriculum. *Health Informatics Journal*, 2000, 6:32–38.
- Saba, V.K. & Riley, J.B.. *Nursing Informatics in Nursing Education*. Informatics Curricula, School of Nursing, Georgetown University.
- Saranto, Kaija & Leino – Kilpi, Helena. Computer Literacy in Nursing Education: Developing the Information Technology Syllabus in Nursing Education. *Journal of Advanced Nursing*, 1997, 25:377–385.
- Staggers, Nancy, Gassert, Carole A. & Curran, Christine. A Delphi Study to Determine Informatics Competencies for Nurses at Four Levels of Practice. *Nursing Research*, 2002, 51(6):383–390.
- Vanderbeek, J., Ulrich D., Jaworski, R., Werner, L., Hergert, D., Beery, T. & Baas, L.. Bringing Nursing Informatics into the Undergraduate Classroom. *Computers in Nursing*, 1994, 12(5):227–231.
- World Health Organization – Regional Office for Europe. *Higher Education in Nursing: Report on a Symposium*, The Hague, 30 October – 3 November 1972. Copenhagen, 1973.



Εικόνα 7: Εργαστήριο Η/Υ Βιβλιοθήκης ΑΤΕΙ Αθήνας



Εικόνα 8: Εργαστήριο Η/Υ Βιβλιοθήκης ΑΤΕΙ Αθήνας

Κεφάλαιο 5: Συνοπτική παρουσίαση βασικών εργαλείων που παρέχει η Πληροφορική στην Νοσηλευτική Εκπαίδευση

Στις σελίδες που ακολουθούν θα επιχειρήσουμε μία συνοπτική παρουσίαση βασικών εργαλείων της Πληροφορικής τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην Νοσηλευτική Εκπαίδευση. Ο κατάλογός μας προσπαθήσαμε να είναι κατά το δυνατόν πλήρης, αν και ίσως κάτι τέτοιο, ιδίως όταν αναφερόμαστε σε τεχνολογικές εφαρμογές, να είναι αδύνατο.

Στην παράθεση αυτή των εργαλείων αποφύγαμε, όπου αυτό ήταν εφικτό, να δώσουμε συγκεκριμένα παραδείγματα τα οποία θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε μονομερή συμπεράσματα και επικίνδυνες ατραπούς. Δεν κάνουμε, π.χ. αναφορές σε συγκεκριμένες εταιρείες λογισμικού ή υλικού και τα προϊόντα τους, ώστε να μην θεωρηθεί πως προβάλλουμε την τάδε ή την δείνα λύση, αλλά περιοριστήκαμε καθαρά στην γενικότερη παρουσίαση της κατηγορίας. Εξάλλου, πιστεύουμε ακράδαντα πως ο καθένας μπορεί τελικώς να επιλέξει αυτό που του ταιριάζει καλύτερα.

Επιπλέον, η παρουσίασή μας φροντίσαμε να είναι αρκετά συμπυκνωμένη, αφενός γιατί η σχετική αναλυτική βιβλιογραφία, γενική και εξειδικευμένη, είναι πλέον αρκετά μεγάλη και εύκολα προσβάσιμη κι αφετέρου γιατί και στο ίδιο το Τμήμα μας έχει υπάρξει στο πρόσφατο παρελθόν μία αρκετά συστηματική καταγραφή και παρουσίαση πολλών εξ' αυτών των εργαλείων.

Η παρουσίαση γίνεται σε δύο Ενότητες. Η πρώτη αφορά στα εργαλεία που η χρήση τους δεν απαιτεί Διαδίκτυο και η δεύτερη σ' αυτά που βασίζουν την λειτουργία τους στο Internet.

Ενότητα 1: Μη Διαδικτυακά Εργαλεία

1. Σουΐτες Γραφείου (Office Suites)

Οι Σουΐτες Γραφείου είναι σύνολα προγραμμάτων λογισμικού που σχετίζονται με διαφορετικές εργασίες γραφείου. Μία τυπική Σουΐτα Γραφείου περιλαμβάνει συνήθως μία εφαρμογή (πρόγραμμα) επεξεργασίας κειμένου ή πιο απλά κειμενογράφο, μία εφαρμογή επεξεργασίας λογιστικών φύλλων (spreadsheets) και μία εφαρμογή δημιουργίας ηλεκτρονικών παρουσιάσεων.

Επιπλέον, μια Σουΐτα μπορεί να περιλαμβάνει κάποια εφαρμογή για δημιουργία και διαχείριση απλών βάσεων δεδομένων, μία εφαρμογή για απλή επεξεργασία ιστοσελίδων (που μπορεί να είναι ο ίδιος ο κειμενογράφος), μία εφαρμογή οργάνωσης χρόνου εργασίας (ατζέντα, ημερολόγιο, λίστες εργασιών κ.τ.λ.), μία εφαρμογή απλής επεξεργασίας εικόνων, ακόμα – ακόμα και κάποια εφαρμογή για διαχείριση λογαριασμών ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

Η χρηστικότητα και η αποτελεσματικότητα μίας Σουΐτας κρίνεται συνήθως από τις δυνατότητες που έχει ως προς την επεξεργασία και την μορφοποίηση των παραγομένων εγγράφων, αλλά και απ' την δυνατότητα αλληλεπίδραση των διαφόρων εφαρμογών που την αποτελούν.

Η χρησιμότητα μίας Σουΐτας Γραφείου στην Νοσηλευτική Εκπαίδευση είναι νομίζουμε προφανής, καθώς μέσω αυτής μπορούν να συνταχθούν διδακτικές σημειώσεις ή εργασίες φοιτητών, να κατασκευαστούν εκπαιδευτικές παρουσιάσεις, να διαχειρισθεί ένας Καθηγητής ή Φοιτητής το πρόγραμμα μαθημάτων του και γενικώς κάθε είδους εργασία που σχετίζεται με δουλειά γραφείου.

Τέλος, να αναφέρουμε πως στις μέρες μας μεγάλες εταιρείες παροχής υπηρεσιών στο Διαδίκτυο έχουν αρχίσει να προσφέρουν online Σουΐτες Γραφείου, των οποίων η χρήση γίνεται μέσω Διαδικτύου και δεν απαιτείται η εγκατάσταση κάποιου προγράμματος στον ηλεκτρονικό υπολογιστή του χρήστη. Η χρήση αυτών των υπηρεσιών βρίσκεται κυρίως σε πιλοτικό στάδιο και είναι πολλές φορές δωρεάν.

2. Στατιστικά Πακέτα (Statistic Packages)

Τα Στατιστικά Πακέτα είναι εφαρμογές λογισμικού που δίνουν την δυνατότητα για

εύκολη και γρήγορη στατιστική επεξεργασία δεδομένων. Αν και η αξία τους είναι προφανής στον τομέα της Νοσηλευτικής Έρευνας, εντούτοις η χρήση τους και στον τομέα της Νοσηλευτικής Εκπαίδευσης είναι πολύ σημαντική, αφού αφενός μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως εργαλεία εξοικείωσης των φοιτητών με την Έρευνα κι απ' την άλλη μπορούν να υποστηρίξουν έρευνες που αφορούν στον τομέα της Νοσηλευτικής Εκπαίδευσης.

3. Ψηφιακοί Δίσκοι (CDs / DVDs)

Οι Ψηφιακοί Δίσκοι απετέλεσαν αναμφίβολα μία από τις επαναστάσεις στον τομέα της Πληροφορικής. Εκτός φυσικά της δυνατότητας που δίνουν για την μεταφορά δεδομένων από έναν υπολογιστή σε έναν άλλο, εδώ θα θέλαμε να σταθούμε κυρίως στην εκπαιδευτική αξία που έχει η χρήση CDs Δεδομένων που περιέχουν πολυμεσικές (multimedia) εφαρμογές (όπως π.χ. ηλεκτρονικούς Άτλαντες Ανατομίας) ή DVDs με εκπαιδευτικές ταινίες (π.χ. Επείγουσα Νοσηλεία).

Ενότητα 2: Διαδικτυακά Εργαλεία

1. Παγκόσμιος Ιστός ή Ιστός (World Wide Web – WWW ή Web)

Ο Παγκόσμιος Ιστός είναι μία από τις παλαιότερες Διαδικτυακές υπηρεσίες και σίγουρα μία από τις σημαντικότερες. Η λειτουργία του βασίζεται στην έννοια του υπερκειμένου (hypertext), στην ύπαρξη δηλαδή ιστοχώρων (websites ή sites) αποτελούμενων από ιστοσελίδες (webpages) που διασυνδέονται με την χρήση (υπερ)συνδέσμων (hyperlinks ή links).

Οι χώροι αυτοί μπορεί να βρίσκονται οπουδήποτε στο Διαδίκτυο και η προσπέλασή τους καθίσταται εύκολη χάρη στο ότι κάθε ένας έχει μία δική του μοναδική διεύθυνση τοποθεσίας. Η περιήγηση στον ιστό καθίσταται εφικτή με την χρήση ειδικών εφαρμογών, τους φυλλομετρητές ή περιηγητές ιστού (web-browsers ή browsers).

Οι ιστοσελίδες κατασκευάζονται με την χρήση ειδικών προς τούτο προγραμμάτων (web-authoring εφαρμογές) και όπως έχουμε ήδη αναφέρει ακόμα και αρκετές Σουίτες Γραφείου παρέχουν πλέον τέτοιες απλές εφαρμογές, ώστε κάθε απλός χρήστης να μπορεί να δημιουργήσει τον ιστοχώρο του.

Το γεγονός όμως ότι ο Ιστός, όπως είναι παραδοσιακά δομημένος, δημιουργεί έναν μάλλον παθητικό χρήστη, αφού στις περισσότερες των περιπτώσεων αυτός δεν μπορεί να επέμβει στο περιεχόμενο του ιστοχώρου, δημιούργησε πριν μερικά χρόνια την έννοια του Web 2.0, της 2ης έκδοσης του Ιστού, στην οποία η αλληλεπίδραση χρηστών και η συμβολή του απλού χρήστη στην διαμόρφωση του περιεχομένου του Ιστού είναι καθοριστική. Οι online Σουίτες Γραφείου που αναφέραμε είναι ένα τέτοιο παράδειγμα.

Η χρήση του Ιστού στην Νοσηλευτική Εκπαίδευση είναι μάλλον προφανής, αφού αποτελεί μία τεράστια αποθήκη δεδομένων και πληροφοριών, η οποία κάθε λεπτό ανανεώνεται. Είναι όμως υψίστης σημασίας το να διυλίζουμε προσεκτικά όλα αυτά τα δεδομένα και τις πληροφορίες, διότι η ύπαρξη αναξιόπιστων πηγών, καθώς η πρόσβαση στον Ιστό είναι ελεύθερη, αποτελεί σοβαρό ζήτημα.

2. Μηχανές Αναζήτησης (Search Engines)

Οι Μηχανές Αναζήτησης είναι επίσης μία απ' τις παλαιότερες αλλά και όλο πιο χρήσιμες υπηρεσίες του Διαδικτύου. Όπως ήδη είπαμε, ο Ιστός και ευρύτερα το Διαδίκτυο είναι μία τεράστια αποθήκη, ώστε η ανεύρεση δεδομένων και πληροφοριών να καθίσταται δύσκολη.

Οι Μηχανές Αναζήτησης δίνουν λύση σ' αυτό το πρόβλημα, καθώς συνδέονται με βάσεις δεδομένων και μέσω ειδικών μαθηματικών αλγορίθμων κάνουν δυνατή την εύκολη εύρεση των πληροφοριών που επιθυμεί ο χρήστης.

Στις μέρες μας υπάρχουν και θεματικές Μηχανές Αναζήτησης (π.χ. μόνο για

Ακαδημαϊκά συγγράμματα) ή Μηχανές Αναζήτησης μέσω των οποίων είναι δυνατή η αυτόματη εύρεση π.χ. μόνο εικόνων ή video.

Η σημασία των Μηχανών Αναζήτησης στην Νοσηλευτική Εκπαίδευση είναι μάλλον αυταπόδεικτη, αφού κάνουν εύκολη την ανεύρεση δεδομένων και πληροφοριών.

3. Ιστολόγια (Weblogs ή Blogs)

Τα Ιστολόγια είναι ένα από τα χαρακτηριστικότερα παραδείγματα Web 2.0 υπηρεσίας. Είναι προσωπικοί χώροι, όπου ο χρήστης μπορεί να καταγράφει προσωπικές σκέψεις, πληροφορίες, ενδιαφέροντα, να βάζει φωτογραφίες και βίντεο, να δημιουργεί καταλόγους αγαπημένων ιστοχώρων κ.τ.λ. και τους οποίους μπορεί να καταστήσει δημόσια προσβάσιμους ή προσβάσιμους σε ομάδες ανθρώπων που αυτός επιθυμεί (π.χ. φίλοι ή οικογένεια).

Τα Ιστολόγια, ούτε λίγο ούτε πολύ είναι κάτι σαν δημοσιευμένα προσωπικά ημερολόγια, πλην όμως οι επισκέπτες σε αυτά μπορούν συνήθως να κάνουν σχόλια στα γραφόμενα, αλληλεπιδρώντας έτσι με τον δημιουργό τους, τον blogger.

Η χρήση Ιστολογίων, το blogging, από εταιρείες για επαγγελματικούς λόγους είναι πλέον πραγματικότητα, ενώ ήδη έχουν εμφανισθεί Φυλλομετρητές Ιστού (Web Browsers) που υποστηρίζουν άμεσα το blogging.

Αντίστοιχα, πολλοί Πανεπιστημιακοί Καθηγητές τα χρησιμοποιούν για να επικοινωνούν τακτικά με τους Φοιτητές τους, αφού μπορούν π.χ. να παραθέτουν εύκολα εκεί σημειώσεις, εργασίες και λοιπό εκπαιδευτικό υλικό και να λαμβάνουν την ανάλογη ανατροφοδότηση από τους Φοιτητές ή μπορούν να κάνουν ανακοινώσεις σχετικά με το μάθημα ή κάποιο άλλο θέμα και αντιστοίχως οι Φοιτητές μπορούν να υποβάλλουν ερωτήματα, να ζητήσουν κάτι από τον Καθηγητή ή κάποιον άλλο Φοιτητή της ομάδας τους κ.τ.λ..

Η χρήση, άρα γε, των Ιστολογίων μπορεί να προσφέρει πολλά στην Νοσηλευτική Εκπαίδευση.

4. Αρχεία Ροής (RSS)

Τα Αρχεία Ροής είναι ειδικά διαμορφωμένα έγγραφα περίληψης του περιεχομένου μιας Ιστοσελίδας ή ενός Ιστοχώρου. Επί παραδείγματι, ένα Αρχείο Ροής μπορεί να κάνει περίληψη των τελευταίων ειδήσεων από μια ειδησεογραφική Ιστοσελίδα ή Ιστοχώρο, τις τελευταίες δημοσιεύσεις σε ένα Forum (βλ. παρακάτω) ή τις τελευταίες δημοσιεύσεις από ένα Ιστολόγιο.

Η ανάγνωση αυτών των αρχείων γίνεται με ειδικά προγράμματα, τους RSS Readers, ενώ και πολλοί Περιηγητές Ιστού ή προγράμματα ανάγνωσης Ηλεκτρονικού Ταχυδρομείου διαθέτουν πλέον μηχανισμό ανάγνωσης Αρχείων Ροής.

Η χρήση τους στην Νοσηλευτική Εκπαίδευση είναι μάλλον προφανής, αφού μπορεί κανείς να ενημερώνεται άμεσα για εξελίξεις στον χώρο της Νοσηλευτικής και των Επιστημών Υγείας.

5. Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο ή Ηλεκτρονική Αλληλογραφία (Electronic Mail ή e-Mail)

Το Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο είναι επίσης μία από τις παλαιότερες διαδικτυακές υπηρεσίες. Μέσω e-mail είναι δυνατή η αποστολή σε έναν ή περισσότερους χρήστες μηνυμάτων κειμένου ή αρχείων, όπως π.χ. εγγράφων, εικόνων, μουσικής κ.τ.λ.

Για να μπορεί κάποιος να χρησιμοποιεί το Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο πρέπει απαραίτητως να έχει μία αντίστοιχη διεύθυνση Ηλεκτρονικού Ταχυδρομείου, αν και είναι δυνατόν ένας χρήστης να έχει άπειρες διευθύνσεις.

Η σημασία του Ηλεκτρονικού Ταχυδρομείου είναι προφανής, αφού μπορούμε σε ελάχιστα δευτερόλεπτα να επικοινωνήσουμε με κάποιον στην άλλη άκρη της γης, ενώ το γεγονός ότι τα μηνύματά μας αποθηκεύονται στο γραμματοκιβώτιο (mailbox) του παραλήπτη κάνει ακόμα

πιο χρηστική την υπηρεσία, αφού δεν απαιτείται ο παραλήπτης να βρίσκεται online ή στον υπολογιστή του την στιγμή της αποστολής του μηνύματός μας (ασύγχρονη ή ανεξάρτητη χρόνου επικοινωνία).

Επιπλέον, το γεγονός ότι υπάρχουν πολλές υπηρεσίες Ηλεκτρονικού Ταχυδρομείου που βασίζονται στον Ιστό (web-based e-mail) ή που είναι προσβάσιμες και μέσω του Ιστού (web-access) κάνει ακόμα πιο εύκολη την χρήση του, αφού για να αποστείλει ή να λάβει κάποιος ένα μήνυμα μπορεί να βρίσκεται σε οποιονδήποτε ηλεκτρονικό υπολογιστή διαθέτει σύνδεση στο Διαδίκτυο.

Η χρήση του e-mail στην Νοσηλευτική Εκπαίδευση μπορεί να περιλαμβάνει π.χ. επικοινωνία μεταξύ Καθηγητή και Φοιτητών, μεταξύ Καθηγητών ή μεταξύ Φοιτητών για εκπαιδευτικά θέματα.

6. Ταχυδρομικές Λίστες ή Λίστες (Ηλεκτρονικού) Ταχυδρομείου ή Λίστες (Ηλεκτρονικής) Αλληλογραφίας (Mailing Lists ή Listservs)

Οι Ταχυδρομικές Λίστες είναι μια υπηρεσία που βασίζεται στην ύπαρξη του Ηλεκτρονικού Ταχυδρομείου. Δεν είναι τίποτα περισσότερο από ένα πρόγραμμα αποστολής μηνυμάτων e-mail σε έναν κατάλογο συνδρομητών ταυτόχρονα. Έτσι, όταν κάποιο από τα μέλη της Λίστας αποστείλει στην Λίστα ένα μήνυμα σχετικά με το θέμα της το παραλαμβάνουν ταυτόχρονα όλα τα μέλη της.

Υπάρχουν ήδη εκατοντάδες Λίστες που αφορούν στην Νοσηλευτική ή γενικώς στις Επιστήμες Υγείας και θεωρούμε πως η χρήση τους στην Νοσηλευτική Εκπαίδευση έχει πολλά να προσφέρει.

7. Ομάδες Ειδήσεων ή Ομάδες Συζητήσεων (News Groups ή Usenet News Groups)

Οι Ομάδες Συζητήσεων παρέχουν την δυνατότητα στους χρήστες για γραπτή ανταλλαγή απόψεων επί συγκεκριμένου προκαθορισμένου θέματος, η οποία πραγματοποιείται είτε μέσω ειδικών προγραμμάτων (newsreaders), είτε μέσω Φυλλομετρητών Ιστού, είτε μέσω προγραμμάτων ανάγνωσης Ηλεκτρονικής Αλληλογραφίας (e-Mail Clients). Η επικοινωνία και με αυτή την υπηρεσία, όπως και με την Ηλεκτρονική Αλληλογραφία ή τις Λίστες, είναι ασύγχρονη.

Η σημασία τέτοιων Ομάδων είναι νομίζουμε προφανής για την Νοσηλευτική Εκπαίδευση, αφού παρέχουν την δυνατότητα ανάπτυξης συζητήσεων.

8. Χώροι Συζητήσεων ή Αγορές (Fora)

Οι Χώροι Συζητήσεων είναι μάλλον η εξέλιξη των Ομάδων Συζητήσεων, με την διαφορά ότι η υπηρεσία πλέον βασίζεται στον Ιστό. Οι Χώροι Συζητήσεων είναι υπηρεσίες που παρέχουν την δυνατότητα στα μέλη τους να ανταλλάξουν απόψεις και πληροφορίες για κοινά τους ενδιαφέροντα.

Η χρήση τους στην Νοσηλευτική Εκπαίδευση μπορεί να είναι ανάλογη με αυτή των Λιστών και των Ομάδων Ειδήσεων.

9. Πίνακες Ανακοινώσεων (Bulletin Board Systems)

Υπηρεσία ανάλογη των Ομάδων Ειδήσεων και των Χώρων Συζητήσεων. Στην αρχική της μορφή δεν απαιτούσε σύνδεση με Διαδίκτυο, απλώς Ηλεκτρονική Υπολογιστή και Συσκευή Modem. Στις μέρες μας τείνουν να αντικατασταθούν από τις Εικονικές Πλατφόρμες.

10. Ομάδες Ομοίων Ενδιαφερόντων (Peer Groups) ή Εικονικές Πλατφόρμες (Virtual Platforms)

Οι Ομάδες Ομοίων Ενδιαφερόντων ή Εικονικές Πλατφόρμες είναι χώροι στο Διαδίκτυο

που βασίζονται συνήθως στον Ιστό και που παρέχουν την δυνατότητα σε χρήστες που έχουν όμοια ενδιαφέροντα να επικοινωνήσουν. Οι Πλατφόρμες αυτές υποστηρίζουν συνήθως και υπηρεσίες Ταχυδρομικής Λίστας και Χώρου Συζητήσεων, αλλά παρέχουν και άλλες δυνατότητες, όπως π.χ. αποθήκευση εγγράφων, φωτογραφιών και λοιπών αρχείων, την ύπαρξη κοινού ημερολογίου κ.τ.λ. .

Ήδη υπάρχουν πολλές τέτοιες Ομάδες που αφορούν στην Νοσηλευτική και η χρήση τους στην Νοσηλευτική Εκπαίδευση δίνει πολλές δυνατότητες. Ένα απλό παράδειγμα είναι πως θα μπορούσε για ένα μάθημα να δημιουργηθεί μία τέτοια Ομάδα, κλειστή αποκλειστικά για τον Καθηγητή και τους Φοιτητές του κι έτσι να ανταλλάσσουν πληροφορίες, διδακτικό υλικό κ.τ.λ..

11. Συνομιλία Κειμένου ή Συνομιλία με Πληκτρολόγιο (Text Chat ή Internet Chat ή Chat)

Η Συνομιλία Κειμένου είναι επίσης μία από τις παλαιότερες Διαδικτυακές υπηρεσίες. Με αυτήν δύο ή περισσότεροι χρήστες μπορούν να επικοινωνήσουν ταυτόχρονα χρησιμοποιώντας γραπτό λόγο μέσω διαφόρων εφαρμογών (clients & scripts), που λειτουργούν με μια πλειάδα πρωτοκόλλων επικοινωνίας, με γνωστότερο ίσως το Internet Relay Chat (IRC). Η επικοινωνία με αυτή την μέθοδο είναι ζωντανή ή, όπως λέμε, σύγχρονη.

Η Συνομιλία Κειμένου μπορεί να χρησιμοποιηθεί στην Νοσηλευτική Εκπαίδευση με διάφορους τρόπους, με κλασσικό ίσως παράδειγμα την επικοινωνία μεταξύ Φοιτητών κατά την προετοιμασία κάποιας εργασίας.

12. Άμεσοι Αγγελιαφόροι (Instant Messengers)

Με την εμφάνιση των πρώτων Άμεσων Αγγελιοφόρων η Συνομιλία Κειμένου απέκτησε νέες δυνατότητες, όπως αποστολή αρχείων αλλά και επικοινωνία με ήχο και εικόνα, οδηγώντας στην ανάπτυξη της Τηλεδιάσκεψης ή Συνδιάσκεψης με Ήχο και Εικόνα (Tele-Conference ή Audio-Video Conference).

Οι Άμεσοι Αγγελιαφόροι χρησιμοποιούν συνήθως άλλα πρωτόκολλα απ' το IRC, αλλά υπάρχουν πλέον εφαρμογές που υποστηρίζουν πολλά πρωτόκολλα ταυτόχρονα (multi-protocol clients), συμπεριλαμβανομένου του IRC.

Η χρήση τους μπορεί να είναι ανάλογη της Συνομιλίας με Πληκτρολόγιο.

13. Διαδικτυακή Τηλεφωνία ή Τηλεφωνία μέσω Διαδικτύου (VOIP)

Η Τηλεφωνία μέσω Διαδικτύου είναι ίσως η εξέλιξη των Άμεσων Αγγελιοφόρων. Με την χρήση του πρωτοκόλλου VOIP έχει επιτευχθεί καλύτερη ποιότητα εικόνας και ήχου, ενώ είναι πλέον δυνατή η επικοινωνία του χρήστη της υπηρεσίας αυτής και με χρήστες κλασσικής τηλεφωνίας.

Έτσι, παρατηρείται πλέον το φαινόμενο ενσωμάτωσης του πρωτοκόλλου VOIP σε κλασσικές εφαρμογές Άμεσων Αγγελιοφόρων, αλλά και τα περισσότερα προγράμματα Διαδικτυακής Τηλεφωνίας παρέχουν υποστήριξη για Συνομιλία Πληκτρολογίου.

Η χρήση τους στην Νοσηλευτική Εκπαίδευση μπορεί να είναι ανάλογη αυτής των Άμεσων Αγγελιοφόρων και της Συνομιλίας Κειμένου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Χατζηδιάκος, Τσαμπίκος, Καρούζου, Βασιλική & Ροβίθης, Μιχαήλ. Η Νοσηλευτική Διαδικτυακή Εκπαίδευση ως Μέσο Διεύρυνσης της Νοσηλευτικής Γνώσης. Πτυχιακή Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Νοσηλευτικής της Σχολής Επαγγελματιών Υγείας & Πρόνοιας του Ανωτάτου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Κρήτης. Ηράκλειο, 2002.
- Hannah, Kathryn J., Ball, Marion J. & Edwards, Margaret J. A.. Introduction to Nursing Informatics, 3rd Edition. Springer. New York, 2006.
- Hebda, Toni, Czar, Patricia & Mascara, Cynthia. Handbook of Informatics for Nurses & Health Care Professionals, 3rd Edition. Pearson. New Jersey, 2005.
- The Economist & Η Καθημερινή. Ειδικές Εκδόσεις, Τεύχος 6: Η τελευταία λέξη για την Τεχνολογία. Ιούνιος 2004.



Εικόνα 9: Εργαστήριο Η/Υ Τμήματος Νοσηλευτικής ΑΤΕΙ Λαμίας



Εικόνα 10: Εργαστήριο Η/Υ Τμήματος Νοσηλευτικής ΑΤΕΙ Λαμίας

Μέρος Γ' Η Έρευνα

Περίληψη

(Υπόβαθρο) Τόσο η διεθνής όσο και η Ελληνική Νοσηλευτική Βιβλιογραφία για την χρήση της Πληροφορικής στην Ακαδημαϊκή Εκπαίδευση των Νοσηλευτών είναι ελάχιστη. Η διενέργεια λοιπόν σχετικών ερευνών είναι απαραίτητη.

(Σκοπός) Η έρευνά μας (επιπέδου 1) είχε ως σκοπό να περιγράψει την υπάρχουσα κατάσταση στην Ελλάδα σε δεδομένη χρονική περίοδο.

(Υλικό & Μέθοδος) Στον πληθυσμό της έρευνας συμπεριλάβαμε τους Καθηγητές, τους Φοιτητές και το Προσωπικό Βιβλιοθήκης των Τμημάτων Νοσηλευτικής των Ελληνικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης. Τελικώς η έρευνα διενεργήθη στα 8 από τα 10 αυτά Τμήματα. Πραγματοποιήσαμε δειγματοληπτική μέτρηση με τυχαίο δείγμα χρησιμοποιώντας αυτοσχέδιο ερωτηματολόγιο του οποίου η αξιοπιστία εσωτερικής συνέπειας (συνοχής) των ερωτήσεων ελέγχθηκε με τον στατιστικό δείκτη Cronbach α.

(Συμπεράσματα) Τα Τμήματα φαίνεται να διαθέτουν στο σύνολό τους Βιβλιοθήκη που παρέχει ηλεκτρονικές υπηρεσίες και το γεγονός της μη χρήσης τους από κάποιους Καθηγητές και Φοιτητές σχετίζεται είτε με την άγνοια της ύπαρξής τους είτε με την μη γνώση χειρισμού της.

Οι Καθηγητές φαίνεται να χρησιμοποιούν Πληροφοριακά Μέσα σε αρκετά υψηλό ποσοστό, όμως αυτή η χρήση δεν είναι επαρκής. Αξιοσημείωτο είναι πως χαμηλό ποσοστό Καθηγητών φαίνεται να γνωρίζει την χρήση στατιστικών πακέτων και να διαθέτει ιστοσελίδα μαθήματος.

Οι Φοιτητές φαίνεται να χρησιμοποιούν Πληροφοριακά Μέσα σε αρκετά μεγάλο ποσοστό, όμως η χρήση δεν είναι επαρκής. Ενδιαφέρον όμως έχει το γεγονός ότι όσο προχωρούν οι απαιτήσεις του Προγράμματος Σπουδών (μελέτη, εκπόνηση απλών εργασιών, εκπόνηση Πτυχιακής Εργασίας) η χρήση κάποιων μέσων αυξάνει.

Άρα, παρά το γεγονός ότι ένα μεγάλο ποσοστό Καθηγητών και Φοιτητών έχουν κάποιες γνώσεις Πληροφορικής, εντούτοις φαίνεται πως αυτές δεν είναι αρκετές, αφού ούτε οι Φοιτητές, ούτε οι Καθηγητές κάνουν πλήρη χρήση όλων των παρεχομένων από την Πληροφορική δυνατοτήτων κατά το εκπαιδευτικό έργο (διδασκαλία, μελέτη, εκπόνηση απλών και Πτυχιακών Εργασιών) και όποτε ερωτώνται σχετικά προβάλλουν ως κύριο λόγο το ότι δεν γνωρίζουν τη χρήση του, πλην όμως επιθυμούν σε μεγάλο ποσοστό να αποκτήσουν νέες γνώσεις Πληροφορικής.

Ως προς την στάση που έχουν οι Καθηγητές και οι Φοιτητές στην χρήση της Πληροφορικής στην Νοσηλευτική Εκπαίδευση είναι φανερό πως την θεωρούν σημαντική, αν και κάποιοι εκφράζουν μάλλον σκεπτικισμό σε ότι έχει να κάνει με Νοσηλευτική Πληροφορική.

Με βάση τα παραπάνω, μπορούμε να συμπεράνουμε πως η χρήση της Πληροφορικής στην Νοσηλευτική Εκπαίδευση στην χώρα μας χρειάζεται σημαντικές βελτιώσεις. Θεωρούμε πως πρέπει να ενισχυθεί ακόμα περισσότερο η εκπαίδευση τόσο των Καθηγητών όσο και των Φοιτητών σε θέματα που σχετίζονται τόσο με την ικανότητα χρήσης ηλεκτρονικών υπολογιστών (computer literacy) όσο και με την πληροφοριακή ικανότητα (information literacy).

Ειδικότερα, η εκπαίδευση των Φοιτητών πρέπει να ενισχυθεί μάλλον με αναθεώρηση των υπάρχοντων προγραμμάτων σπουδών (curricula), ενώ των Καθηγητών πρέπει να ενισχυθεί μάλλον με σεμινάρια που το περιεχόμενό τους να ανταποκρίνεται στα νέα curricula που θα προκύψουν.

Επιπλέον, το γεγονός ότι υπάρχει ένα μικρό αλλά όχι ευκαταφρόνητο ποσοστό Καθηγητών και Φοιτητών που θεωρεί την χρήση της Πληροφορικής στην εκπαίδευση στρεσογόνο διαδικασία πιστεύουμε ότι η σχέση αυτού του παράγοντα θα έπρεπε ίσως να διερευνηθεί περισσότερο σε μια έρευνα επιπέδου 2 για να φανεί η ύπαρξη ή μη σχέσης ανάμεσα στο stress αυτό και την χρήση ή όχι μέσων της Πληροφορικής κατά την εκπαιδευτική διαδικασία.



Εικόνα 11: Εργαστήριο Η/Υ Σχολής Επαγγελματιών Υγείας & Πρόνοιας ΑΤΕΙ Κρήτης



Εικόνα 12: Εργαστήριο Η/Υ Σχολής Επαγγελματιών Υγείας & Πρόνοιας ΑΤΕΙ Κρήτης

Κεφάλαιο 6: Υπόβαθρο, Υλικό & Μέθοδος

Τόσο η Ελληνική Νοσηλευτική βιβλιογραφία όσο και η διεθνής έχουν ελάχιστες μετρήσεις σχετικώς με την χρήση της Πληροφορικής και συγκεκριμένων υπολογιστικών εργαλείων κατά την Νοσηλευτική Εκπαίδευση.

Και οι όποιες όμως μελέτες υπάρχουν, στρέφονται κυρίως στην συνεχιζόμενη Εκπαίδευση ή στην Εκπαίδευση που παρέχεται σε εργαζόμενους πλέον Νοσηλευτές από τα Νοσηλευτικά Ιδρύματα στα οποία ασκούν το λειτούργημά τους (βλ. π.χ. Staggers et al., 2000 , Atack & Rankin, 2002 , Χατζηδιάκος και συν., 2002) και όχι στο τι γίνεται στην Ακαδημαϊκή Νοσηλευτική Εκπαίδευση, τον χώρο δηλαδή όπου τίθενται οι εκπαιδευτικές βάσεις των αυριανών Νοσηλευτριών και Νοσηλευτών (βλ. π.χ. Kenny, 2002 , Ajuwon, 2003).

Στο σημείο αυτό θα μπορούσε κανείς να υποστηρίξει πως ίσως μια τέτοια ερευνητική προσπάθεια να μην έχει ιδιαίτερο νόημα, μιας και είναι γενικώς αποδεκτό πως η Πληροφορική έχει μπει για τα καλά στην ζωή μας και στην Εκπαίδευση και πως όταν αναφερόμαστε σε Ακαδημαϊκή Εκπαίδευση είναι σχεδόν αυτονόητο ότι αναφερόμαστε στο προπύργιο της ποιότητας, από άποψη παρεχομένων εκπαιδευτικών δυνατοτήτων για ανάπτυξη γνώσεων, δεξιοτήτων και συμπεριφορών.

Η παραπάνω θέση ίσως να ισχύει σε χώρες όπου η χρήση της Πληροφορικής και γενικώς των Νέων Τεχνολογιών είναι πιο διαδεδομένη και η διείσδυση του Διαδικτύου και των Ευρυζωνικών Υπηρεσιών μεγαλύτερη, όμως αμφιβάλουμε για το εάν αντέχει σε σοβαρή βάση όταν αναφερόμαστε στην Ελλάδα, όπου είναι γνωστό πως αυτή η τεχνολογική παράδοση δεν υπάρχει και που είναι άρα γε πιθανή η αντανάκλαση αυτής της έλλειψης και στην Ακαδημαϊκή Εκπαίδευση.

Οι παραπάνω διαπιστώσεις ήταν που μας ώθησαν να ασχοληθούμε με την παρούσα έρευνα, η οποία πρέπει να χαρακτηριστεί μάλλον ως 1ου επιπέδου, αφού κύριο σκοπό έχει να περιγράψει την υπάρχουσα κατάσταση και λιγότερο το να προσδιορίσει τις πιθανές υπάρχουσες σχέσεις (Σαχίνη – Καρδάση, 2003, σελ. 45–46 & 79).

Για την διεξαγωγή της έρευνάς μας χρησιμοποιήσαμε αυτοσχέδιο ερωτηματολόγιο, η χρήση του οποίου είχε εγκριθεί από το Συμβούλιο του Τμήματος Νοσηλευτικής του ΑΤΕΙ Κρήτης κατά την υποβολή της αιτήσεώς μας για ανάθεση Πτυχιακής Εργασίας και το οποίο επισυνάπτουμε.

Στον πληθυσμό της έρευνας συμπεριλάβαμε τρεις μεγάλες ομάδες, δηλαδή Καθηγητές Τμημάτων Νοσηλευτικής της Ανώτατης Εκπαίδευσης, Φοιτητές των ίδιων Τμημάτων καθώς και Προσωπικό Βιβλιοθηκών των αντίστοιχων Τμημάτων και Σχολών. Για το λόγο αυτό δομήσαμε το ερωτηματολόγιο σε τέσσερα μέρη.

Το πρώτο απευθύνεται σε όλο τον πληθυσμό της έρευνας και περιέχει δημογραφικές μεταβλητές καθώς και μεταβλητές που αναφέρονται στις πληροφοριακές γνώσεις που διαθέτουν.

Τα υπόλοιπα τρία μέρη απευθύνονται αντιστοίχως στους Καθηγητές, στους Φοιτητές και στο Προσωπικό Βιβλιοθηκών και περιέχουν μεταβλητές που μετρήσαμε ανά ομάδα.

Λόγω της περιγραφικής φύσης αλλά και του σκοπού της έρευνάς μας το ερωτηματολόγιο προσπαθεί να μετρήσει μεταβλητές που αφορούν σε ποιοτικά χαρακτηριστικά κυρίως.

Σε πολλές περιπτώσεις (π.χ. στις ερωτήσεις που αφορούν συγκεκριμένες γνώσεις) τα χαρακτηριστικά είναι διχοτόμα (dichotomous) κι ο ερωτώμενος καλείται να απαντήσει με ναι ή όχι. Κάποιες άλλες φορές (π.χ. στην ερώτηση που αφορά στο επίπεδο εκπαίδευσης) οι μεταβλητές είναι ιεραρχικές (ordinal) ή ονομαστικές (π.χ. στην ερώτηση που αφορά το Εκπαιδευτικό Ίδρυμα) κι οι ερωτώμενοι έχουν περισσότερες επιλογές (Μαρκάκης, 1995, σελ. 3–6).

Η αξιοπιστία εσωτερικής συνέπειας (συνοχής) των ερωτήσεων ελέγχθηκε με τον στατιστικό δείκτη Cronbach α (Cronbach, 1951).

Επειδή ήταν αδύνατον να μετρήσουμε τις μεταβλητές μας σε όλο τον πληθυσμό της έρευνας αποφασίσαμε να ακολουθήσουμε δειγματοληπτική μέτρηση και μάλιστα με τυχαίο δείγμα (Μαρκάκης, 1995, σελ. 2).

Η διανομή του ερωτηματολογίου πραγματοποιήθηκε στο Τμήμα Νοσηλευτικής του Εθνικού και Πανεπιστημιακού Πανεπιστημίου Αθηνών, κατόπιν προφορικής άδειας του Προέδρου του και στα Τμήματα Νοσηλευτικής Α΄ ΑΤΕΙ Αθήνας, ΑΤΕΙ Ηπείρου (Ιωάννινα), Αλεξάνδρειου ΑΤΕΙ Θεσσαλονίκης, ΑΤΕΙ Κρήτης (Ηράκλειο), ΑΤΕΙ Λαμίας, ΑΤΕΙ Λάρισας και ΑΤΕΙ Πάτρας, κατόπιν προφορικών αδειών των Προϊσταμένων των.

Αν και στο ερωτηματολόγιο μας υπάρχουν προβλέψεις για το Β΄ Τμήμα Νοσηλευτικής ΑΤΕΙ Αθήνας και την Σχολή Αξιωματικών Νοσηλευτικής, τελικώς δεν συλλέξαμε στοιχεία απ' αυτά τα Ιδρύματα, για διάφορους λόγους.

Η διανομή και συλλογή των ερωτηματολογίων έγινε με κατά τόπους επισκέψεις μας, οπότε και λάβαμε τις προαναφερθείσες άδειες. Ο κύριος όγκος στοιχείων συλλέχθηκε την περίοδο από Δεκέμβριο 2003 μέχρι και Ιούνιο 2004.

Η εισαγωγή των δεδομένων σε βάση (data entering) πραγματοποιήθηκε τμηματικά και με αρκετές διακοπές την περίοδο από Σεπτέμβριο 2004 έως Σεπτέμβριο 2006, ενώ η επεξεργασία των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με την χρήση του λογισμικού Statistic Package for Social Sciences (SPSS), έκδοση 13.0 for Windows από τον Σεπτέμβριο 2006 έως και τον Ιανουάριο 2007.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Μαρκάκης, Γ.. Βιομετρία. Τμήμα Νοσηλευτικής ΤΕΙ Κρήτης. 1995.
- Σαχίνη – Καρδάση, Α.. Μεθοδολογία Έρευνας: Εφαρμογές στο Χώρο της Υγείας, Β΄ Επανάδοση Γ΄ Έκδοσης. Ιατρικές Εκδόσεις ΒΗΤΑ. Αθήνα, 2003.
- Χατζηδιάκος, Τσαμπίκος , Καρούζου, Βασιλική & Ροβίθης, Μιχαήλ. Η Νοσηλευτική Διαδικτυακή Εκπαίδευση ως Μέσο Διεύρυνσης της Νοσηλευτικής Γνώσης. Πτυχιακή Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Νοσηλευτικής της Σχολής Επαγγελματιών Υγείας & Πρόνοιας του Ανωτάτου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Κρήτης. Ηράκλειο, 2002.
- Ajuwon, Grace Ada. Computer and Internet Use by First Year Clinical and Nursing Students in a Nigerian Teaching Hospital. BMC Medical Informatics and Decision Making, 2003, 3:10. Available online from <http://www.biomedcentral.com/1472-6947/3/10> .
- Atack, Lynda & Rankin, James. A Descriptive Study of Registered Nurses' Experiences with Web - based Learning. Journal of Advanced Nursing, 2002, 40(4):457–465.
- Kenny, Amanda. Online Learning: Enchancing Nurse Education? Journal of Advanced Nursing, 2002, 38 (2):127–135.
- Cronbach, L.J.. Coefficient alpha and the Internal Structure of Tests. Psychometrika, 1951, 16:297–334.
- Staggers, Nancy , Gassert, Carole A. & Skiba, Diane J.. Health Professionals' Views of Informatics Education: Findings form the AMIA 1999 Spring Conference. Journal of the american Medical Informatics Association, 2000, 7(6):550–558.

Στις σελίδες που ακολουθούν παραθέτουμε το χρησιμοποιηθέν ερωτηματολόγιο.

Μέρος Α΄: Γενικές Ερωτήσεις

1. Δημογραφικά Στοιχεία

1.1. Φύλο:

1.1.1. Άνδρας ___

1.1.2. Γυναίκα ___

1.2. Ηλικία: ___

2. Ιδιότητα

2.1. Καθηγητής ___

2.2. Φοιτητής ___

2.3. Υπάλληλος Βιβλιοθήκης: ___

3. Εκπαιδευτικό Ίδρυμα

3.1. Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών ___

3.2. Α.Τ.Ε.Ι. Αθήνας (Α΄ Τμήμα Νοσηλευτικής) ___

3.3. Α.Τ.Ε.Ι. Αθήνας (Β΄ Τμήμα Νοσηλευτικής) ___

3.4. Α.Τ.Ε.Ι. Ηπείρου (Ιωάννινα) ___

3.5. Α.Τ.Ε.Ι. Θεσσαλονίκης ___

3.6. Α.Τ.Ε.Ι. Κρήτης (Ηράκλειο) ___

3.7. Α.Τ.Ε.Ι. Λαμίας ___

3.8. Α.Τ.Ε.Ι. Λάρισας ___

3.9. Α.Τ.Ε.Ι. Πάτρας ___

3.10. Σχολή Αξιωματικών Νοσηλευτικής ___

4. Επίπεδο Εκπαίδευσης:

4.1. Διδακτορικό ___

4.2. Μεταπτυχιακό ___

4.3. Πτυχίο Πανεπιστημίου ___

4.4. Πτυχίο Α.Τ.Ε.Ι. ___

4.5. Προπτυχιακός Φοιτητής ___

4.6. Μεταπτυχιακός Φοιτητής ___

4.7. Άλλο (παρακαλώ σημειώστε) ___

5. Κατοχή Γνώσεων Πληροφορικής/ Νέων Τεχνολογιών

(μπορείτε να συμπληρώσετε περισσότερες από μία απαντήσεις)

5.1. Δεν γνωρίζω τίποτα ___ (προχωρήστε στην ερώτηση 5.4 και εξής)

5.2. Γνωρίζω:

- 5.2.1. Βασική χρήση Η/Υ (π.χ. επεξεργασία κειμένου) ικανοποιητικά ___
- 5.2.2. Χρήση προγραμμάτων επεξεργασίας λογιστικών φύλλων (π.χ. Excel) ικανοποιητικά ___
- 5.2.3. Χρήση προγραμμάτων κατασκευή παρουσίασης (π.χ. PowerPoint) ικανοποιητικά ___
- 5.2.4. Βασική χρήση Διαδικτύου (Internet) (π.χ. αναζήτηση πληροφοριών, επίσκεψη ιστοσελίδων) ικανοποιητικά ___
- 5.2.5. Χρήση του Ηλεκτρονικού Ταχυδρομείου (E-mail) ___
- 5.2.6. Χρήση προγραμμάτων και υπηρεσιών συνομιλίας σε πραγματικό χρόνο (on-line), όπως άμεσης αποστολής μηνυμάτων (π.χ. Windows Messenger) ή Internet Relay Chat ___
- 5.2.7. Πώς να δημιουργώ και να ενημερώνω μία ιστοσελίδα (web-site) ___
- 5.2.8. Κατασκευή απλών Βάσεων Δεδομένων (π.χ. Access) ___
- 5.2.9. Χρήση Βάσεων Δεδομένων Βιβλιογραφίας ___
- 5.2.10. Χρήση άλλων Βάσεων Δεδομένων (π.χ. υλικών, θεμάτων) ___
- 5.2.11. Πώς να κατασκευάζω μία εφαρμογή πολυμέσων (multimedia) ___
- 5.2.12. Χρήση Στατιστικών Πακέτων (π.χ. Statistica, SPSS) ___

5.3. Εφόσον έχετε γνώσεις, αυτές αποκτήθηκαν με (μπορείτε να σημειώσετε παραπάνω από μία απαντήσεις):

- 5.3.1. Αυτοεκπαίδευση ___
- 5.3.2. Ανεπίσημη εκπαίδευση (π.χ. σας έδειξαν φίλοι, συγγενείς κ.τ.λ.) ___
- 5.3.3. Μη επίσημη εκπαίδευση (π.χ. οργανωμένα σεμινάρια ιδιωτικών φορέων) ___
- 5.3.4. Επίσημη Εκπαίδευση σχολικού χαρακτήρα (π.χ. στο Λύκειο) ___
- 5.3.5. Επίσημη Εκπαίδευση ακαδημαϊκού χαρακτήρα (π.χ. ως φοιτητής παρακολουθήσατε αντίστοιχο μάθημα) ___
- 5.3.6. Επίσημη Εκπαίδευση σεμιναριακού χαρακτήρα (π.χ. επιδοτούμενα σεμινάρια, σεμινάρια του Ιδρύματός σας) ___
- 5.3.7. Συνδυασμό όλων των παραπάνω ___

5.4. Εφόσον δεν έχετε γνώσεις, διατίθεστε να παρακολουθήσετε κάποιας μορφής εκπαίδευση για να τις αποκτήσετε:

- 5.4.1. Ναι, παρά το κόστος ___
- 5.4.2. Ναι, εφόσον είχε χαμηλό κόστος ___
- 5.4.3. Ναι, εφόσον ήταν δωρεάν ___
- 5.4.4. Όχι, διότι δεν έχω χρόνο ___
- 5.4.5. Όχι, διότι δεν με ενδιαφέρει ___

6. Χρήση Ηλεκτρονικής Βιβλιοθήκης

6.1. Το Ίδρυμά σας διαθέτει Ηλεκτρονική Βιβλιοθήκη ή η Βιβλιοθήκη του παρέχει Ηλεκτρονικές Υπηρεσίες;

- 6.1.1. Ναι ___
- 6.1.2. Όχι ___ (προχωρήστε στο ερώτημα 6.3 κι εξής)

6.2. Εάν Ναι:

6.2.1. Πόσο συχνά χρησιμοποιείτε τις υπηρεσίες αυτές;

6.2.1.1. Καθόλου ___

6.2.1.2. Σπάνια/ Περιστασιακά ___

6.2.1.3. Συχνά ___

6.2.1.4. Αρκετά συχνά ___

6.2.1.5. Πάρα πολύ συχνά ___

6.2.2. Θεωρείτε ότι οι υπηρεσίες αυτές είναι:

6.2.2.1. Καθόλου επαρκείς/ λειτουργικές ___

6.2.2.2. Αρκετά επαρκείς/ λειτουργικές ___

6.2.2.3. Πολύ επαρκείς/ λειτουργικές ___

6.2.3. Χρησιμοποιείτε αντίστοιχες υπηρεσίες από άλλα Εκπαιδευτικά ιδρύματα;

6.2.3.1. ΝΑΙ και αυτά είναι:

6.2.3.1.1. Αποκλειστικά της Ελλάδας ___

6.2.3.1.2. Αποκλειστικά του εξωτερικού ___

6.2.3.1.3. Κυρίως της Ελλάδας ___

6.2.3.1.4. Κυρίως του εξωτερικού ___

6.2.3.1.5. Εξίσου της Ελλάδας και του εξωτερικού ___

6.2.3.2. ΟΧΙ, διότι;

6.2.3.2.1. Δεν γνωρίζω την ύπαρξή τους ___

6.2.3.2.2. Δεν γνωρίζω την χρήση τους ___

6.2.3.2.3. Δεν διαθέτω τον εξοπλισμό ___

6.2.3.2.4. Δεν διαθέτω σύνδεση Internet ___

6.2.3.2.5. Δεν με εξυπηρετεί η χρήση τους/ Δεν τις βρίσκω λειτουργικές ___

6.2.3.2.6. Άλλο ___

Εφόσον είστε Καθηγητής προχωρήστε στην ερώτηση 7 και εξής.

Εφόσον είστε Φοιτητής προχωρήστε στην ερώτηση 15 και εξής.

Εφόσον είστε Υπάλληλος Βιβλιοθήκης προχωρήστε στην ερώτηση 31 και εξής.

6.3. Εάν Όχι:

6.3.1. Χρησιμοποιείτε αντίστοιχες υπηρεσίες από άλλα Εκπαιδευτικά ιδρύματα;

6.3.1.1. ΝΑΙ και αυτά είναι:

6.3.1.1.1. Αποκλειστικά της Ελλάδας ___

6.3.1.1.2. Αποκλειστικά του εξωτερικού ___

6.3.1.1.3. Κυρίως της Ελλάδας ___

6.3.1.1.4. Κυρίως του εξωτερικού ___

6.3.1.1.5. Εξίσου της Ελλάδας και του εξωτερικού ___

6.3.1.2. ΟΧΙ, διότι;

- 6.3.1.2.1. Δεν γνωρίζω την ύπαρξή τους ___
- 6.3.1.2.2. Δεν γνωρίζω την χρήση τους ___
- 6.3.1.2.3. Δεν διαθέτω τον εξοπλισμό ___
- 6.3.1.2.4. Δεν διαθέτω σύνδεση Internet ___
- 6.3.1.2.5. Δεν με εξυπηρετεί η χρήση τους/ Δεν τις βρίσκω λειτουργικές ___
- 6.3.1.2.6. Έχω ηθικούς λόγους ___
- 6.3.1.2.7. Άλλο ___

6.3.2. Θεωρείτε ότι θα έπρεπε η Βιβλιοθήκη να διαθέτει τέτοιες υπηρεσίες;

- 6.3.2.1. Ναι ___
- 6.3.2.2. Όχι ___

6.3.3. Θεωρείτε ότι δεν διαθέτει ηλεκτρονικές υπηρεσίες λόγω:

- 6.3.3.1. Έλλειψης Οικονομικών Πόρων ___
- 6.3.3.2. Έλλειψης Υλικοτεχνικής Υποδομής ___
- 6.3.3.3. Έλλειψης Εξειδικευμένου Προσωπικού ___
- 6.3.3.4. Έλλειψης ενδιαφέροντος από την ακαδημαϊκή κοινότητα του ιδρύματος ___
- 6.3.3.5. Όλα τα παραπάνω ___
- 6.3.3.6. Δεν Ξέρω/ Δεν Απαντώ ___

Εφόσον είστε Καθηγητής προχωρήστε στην ερώτηση 7 και εξής.

Εφόσον είστε Φοιτητής προχωρήστε στην ερώτηση 15 και εξής.

Εφόσον είστε Υπάλληλος Βιβλιοθήκης προχωρήστε στην ερώτηση 31 και εξής.

Μέρος Β΄: Καθηγητές

7. Ως Καθηγητής είστε:

7.1. Μόνιμος Καθηγητής (παρακαλώ σημειώστε βαθμίδα):

7.1.1. Τακτικός ___

7.1.2. Αναπληρωτής ___

7.1.3. Επίκουρος ___

7.1.4. Λέκτορας/ Καθηγητής Εφαρμογών ___

7.2. Επισκέπτης Καθηγητής ___

7.3. Επιστημονικός Συνεργάτης ___

7.4. Εργαστηριακός/ Κλινικός Συνεργάτης ___

7.5. Άλλο (παρακαλώ σημειώστε): _____

8. Η Ειδικότητά σας είναι:

8.1. Νοσηλεύτης ___

8.2. Ιατρός ___

8.3. Ψυχολόγος ___

8.4. Άλλος Επιστήμων Υγείας ___

8.5. Επιστήμων Θετικών/ Τεχνολογικών Επιστημών ___

8.6. Επιστήμων Νομικών, Κοινωνικών ή Ανθρωπιστικών Επιστημών ___

8.7. Επιστήμων Οικονομικών Επιστημών/ Επιστημών Διοίκησης ___

8.8. Άλλο (παρακαλώ αναγράψτε) _____

9. Χρησιμοποιείτε ηλεκτρονικά/ υπολογιστικά μέσα στο διδακτικό σας έργο;

9.1. Ναι ___

9.1.1. Τα εξής (μπορείτε να συμπληρώσετε παραπάνω από μία απάντηση):

9.1.1.1. Επεξεργασία Κειμένου (π.χ. Word για συγγραφή σημειώσεων) ___

9.1.1.2. C.D./ D.V.D. ___

9.1.1.3. Προγράμματα Παρουσιάσεων (π.χ. PowerPoint) ___

9.1.1.4. Στατιστικά Πακέτα (π.χ. SPSS) ___

9.1.1.5. Ηλεκτρονική Αλληλογραφία (E-mail) ___

9.1.1.6. Ιστοσελίδα Μαθήματος ___

9.1.1.7. Άλλες Ιστοσελίδες ___

9.1.1.8. Τηλεδιάσκεψη ___

9.1.1.9. Παρουσίαση με χρήση κάμερας από απόσταση σε πραγματικό χρόνο (on line)

9.1.1.10. Άλλο (παρακαλώ διευκρινίστε) _____

9.1.2. Τα υπόλοιπα δεν τα χρησιμοποιείτε διότι:

- 9.1.2.1. Δεν γνωρίζω την χρήση τους ___
- 9.1.2.2. Δεν έχω τον απαιτούμενο χρόνο ___
- 9.1.2.3. Δεν υπάρχει ο απαιτούμενος εξοπλισμός στην Σχολή μου ___
- 9.1.2.4. Δεν έχουν χρησιμότητα σε σχέση με τα μαθήματα που διδάσκω ___
- 9.1.2.5. Άλλο (παρακαλώ αναγράψτε) _____

9.2. Όχι, διότι:

- 9.2.1. Δεν γνωρίζω την χρήση τους ___
- 9.2.2. Δεν έχω τον απαιτούμενο χρόνο ___
- 9.2.3. Δεν υπάρχει ο απαιτούμενος εξοπλισμός στην Σχολή μου ___
- 9.2.4. Δεν έχουν χρησιμότητα σε σχέση με τα μαθήματα που διδάσκω ___
- 9.2.5. Έχω ηθικούς λόγους
- 9.2.6. Άλλο (παρακαλώ αναγράψτε) _____

10. Κατά το εκπαιδευτικό έργο προτρέπετε τους φοιτητές να χρησιμοποιούν νέες τεχνολογίες για την εκπαίδευσή τους;

10.1. Εάν ναι, πώς (μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μία απαντήσεις):

- 10.1.1. Με χρήση Ηλεκτρονικών Παρουσιάσεων ___
- 10.1.2. Με χρήση Ηλεκτρονικών Σημειώσεων Μαθήματος ___
- 10.1.3. Με χρήση Ηλεκτρονικού Ταχυδρομείου για επικοινωνία με αυτούς ___
- 10.1.4. Με την ύπαρξη Ιστοσελίδας Μαθήματος ___
- 10.1.5. Με Βιβλιογραφικές Αναφορές στο Internet ___
- 10.1.6. Με αναφορές σε Βάσεις Δεδομένων Βιβλιογραφίας ___
- 10.1.7. Με χρήση τηλεδιάσκεψης ή on- line παρουσίασης από απόσταση ___
- 10.1.8. Με ανάθεση εργασιών που απαιτούν χρήση υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Βιβλιοθήκης
- 10.1.9. Με άλλο τρόπο (παρακαλώ περιγράψτε)

10.2. Εάν όχι, γιατί;

- 10.2.1. Δεν έχω τις κατάλληλες γνώσεις ___
- 10.2.2. Θεωρώ ότι δεν ταιριάζουν με τα αντικείμενα που διδάσκω ___
- 10.2.3. Δεν υπάρχουν οι κατάλληλες υποδομές στην Σχολή μας ___
- 10.2.4. Έχω ηθικούς λόγους ___
- 10.2.5. Άλλο (παρακαλώ διευκρινίστε) _____

11. Για εσάς η χρήση των Νέων Τεχνολογιών στην εκπαιδευτική διαδικασία αποτελεί πηγή:

- 11.1. Stress/ Άγχους ___
- 11.2. Ευεξίας ___
- 11.3. Τίποτα από τα παραπάνω ___

12. Θεωρείτε ότι οι Φοιτητές που χρησιμοποιούν Νέες Τεχνολογίες στην εκπαίδευσή τους:

12.1. Έχουν απόδοση:

12.1.1. Καλύτερη ___

12.1.2. Χειρότερη ___

12.1.3. Την ίδια ___

12.1.4. Δεν γνωρίζω _

12.2. Καλύπτουν πιο εύκολα τα κενά τους;

12.2.1. Ναι ___

12.2.2. Όχι ___

12.2.3. Ίσως ___

12.2.4. Δεν γνωρίζω ___

12.3. Το κάνουν για να κρύψουν τις ελλείψεις τους σε άλλους τομείς της εκπαίδευσής τους;

12.3.1. Ναι ___

12.3.2. Όχι ___

12.3.3. Ίσως ___

12.3.4. Δεν γνωρίζω ___

13. Θεωρείτε ότι οι Φοιτητές πρέπει να διδάσκονται βασική Πληροφορική και χρήση Νέων Τεχνολογιών κατά την διάρκεια των προπτυχιακών σπουδών τους;

13.1. Ναι ___

13.2. Όχι ___

13.3. Ίσως ___

13.4. Δεν γνωρίζω ___

14. Θεωρείτε ότι οι Φοιτητές πρέπει να διδάσκονται εξειδικευμένη στην Νοσηλευτική Πληροφορική και χρήση Νέων Τεχνολογιών κατά την διάρκεια των προπτυχιακών σπουδών τους;

14.1. Ναι ___

14.2. Όχι ___

14.3. Ίσως ___

14.4. Δεν γνωρίζω ___

Σας ευχαριστώ για την συμβολή σας στην επιτυχία της εργασίας.

Μέρος Γ΄: Φοιτητές

15. Ως Φοιτητής είστε:

- 15.1. Προπτυχιακός Φοιτητής (παρακαλώ σημειώστε **εξάμηνο** σπουδών) ___
- 15.2. Μεταπτυχιακός Φοιτητής ___
- 15.3. Επισκέπτης Φοιτητής (π.χ. Socrates/Erasmus Student) ___
- 15.4. Άλλο (παρακαλώ σημειώστε) ___

16. Χρησιμοποιείτε ηλεκτρονικά/ υπολογιστικά μέσα κατά την μελέτη σας;

16.1. Ναι ___

16.1.1. Τα εξής (μπορείτε να συμπληρώσετε παραπάνω από μία απάντηση):

- 16.1.1.1. Επεξεργασία Κειμένου (π.χ. Word) ___
- 16.1.1.2. C.D./ D.V.D. ___
- 16.1.1.3. Προγράμματα Παρουσιάσεων (π.χ. PowerPoint) ___
- 16.1.1.4. Στατιστικά Πακέτα (π.χ. SPSS) ___
- 16.1.1.5. Ηλεκτρονική Αλληλογραφία (E-mail) ___
- 16.1.1.6. Ιστοσελίδα Μαθήματος ___
- 16.1.1.7. Άλλες Ιστοσελίδες ___
- 16.1.1.8. Άλλο (παρακαλώ διευκρινίστε) _____

16.1.2. Τα υπόλοιπα δεν τα χρησιμοποιείτε διότι:

- 16.1.2.1. Δεν γνωρίζω την χρήση τους ___
- 16.1.2.2. Δεν έχω τον απαιτούμενο χρόνο ___
- 16.1.2.3. Δεν έχω τον απαιτούμενο εξοπλισμό ___
- 16.1.2.4. Δεν υπάρχει ο απαιτούμενος εξοπλισμός στην Σχολή μου ___
- 16.1.2.5. Δεν έχουν χρησιμότητα σε σχέση με τα μαθήματά μου ___
- 16.1.2.6. Άλλο (παρακαλώ αναγράψτε) _____

16.2. Όχι, διότι:

- 16.2.1. Δεν γνωρίζω την χρήση τους ___
- 16.2.2. Δεν έχω τον απαιτούμενο χρόνο ___
- 16.2.3. Δεν έχω τον απαιτούμενο εξοπλισμό ___
- 16.2.4. Δεν υπάρχει ο απαιτούμενος εξοπλισμός στην Σχολή μου ___
- 16.2.5. Δεν έχουν χρησιμότητα σε σχέση με τα μαθήματά μου ___
- 16.2.6. Έχω ηθικούς λόγους
- 16.2.7. Άλλο (παρακαλώ αναγράψτε) _____

17. Χρησιμοποιείτε ηλεκτρονικά/ υπολογιστικά μέσα κατά την εκπόνηση απλών εργασιών (π.χ. εργασίες εξαμήνου);

17.1.Ναι ___

17.1.1. Τα εξής (μπορείτε να συμπληρώσετε παραπάνω από μία απάντηση):

17.1.1.1.Επεξεργασία Κειμένου (π.χ. Word) ___

17.1.1.2.C.D./ D.V.D. ___

17.1.1.3.Προγράμματα Παρουσιάσεων (π.χ. PowerPoint) ___

17.1.1.4.Στατιστικά Πακέτα (π.χ. SPSS) ___

17.1.1.5.Ηλεκτρονική Αλληλογραφία (E-mail) ___

17.1.1.6.Ιστοσελίδα Μαθήματος ___

17.1.1.7.Άλλες Ιστοσελίδες ___

17.1.1.8.Άλλο (παρακαλώ διευκρινίστε) _____

17.1.2. Τα υπόλοιπα δεν τα χρησιμοποιείτε διότι:

17.1.2.1.Δεν γνωρίζω την χρήση τους ___

17.1.2.2.Δεν έχω τον απαιτούμενο χρόνο ___

17.1.2.3.Δεν έχω τον απαιτούμενο εξοπλισμό ___

17.1.2.4.Δεν υπάρχει ο απαιτούμενος εξοπλισμός στην Σχολή μου ___

17.1.2.5.Δεν έχουν χρησιμότητα σε σχέση με τα μαθήματά μου ___

17.1.2.6.Άλλο (παρακαλώ αναγράψτε) _____

17.2.Όχι, διότι:

17.2.1. Δεν γνωρίζω την χρήση τους ___

17.2.2. Δεν έχω τον απαιτούμενο χρόνο ___

17.2.3. Δεν έχω τον απαιτούμενο εξοπλισμό ___

17.2.4. Δεν υπάρχει ο απαιτούμενος εξοπλισμός στην Σχολή μου ___

17.2.5. Δεν έχουν χρησιμότητα σε σχέση με τα μαθήματά μου ___

17.2.6. Έχω ηθικούς λόγους

17.2.7. Άλλο (παρακαλώ αναγράψτε) _____

18. Χρησιμοποιείτε ηλεκτρονικά/ υπολογιστικά μέσα κατά την εκπόνηση της Πτυχιακής σας Εργασίας;

18.1.Ναι ___

18.1.1. Τα εξής (μπορείτε να συμπληρώσετε παραπάνω από μία απάντηση):

18.1.1.1.Επεξεργασία Κειμένου (π.χ. Word) ___

18.1.1.2.C.D./ D.V.D. ___

18.1.1.3.Προγράμματα Παρουσιάσεων (π.χ. PowerPoint) ___

18.1.1.4.Στατιστικά Πακέτα (π.χ. SPSS) ___

18.1.1.5.Ηλεκτρονική Αλληλογραφία (E-mail) ___

18.1.1.6.Ιστοσελίδα Μαθήματος ___

18.1.1.7.Άλλες Ιστοσελίδες ___

18.1.1.8.Άλλο (παρακαλώ διευκρινίστε) _____

18.1.2. Τα υπόλοιπα δεν τα χρησιμοποιείτε διότι:

18.1.2.1.Δεν γνωρίζω την χρήση τους ___

18.1.2.2.Δεν έχω τον απαιτούμενο χρόνο ___

18.1.2.3.Δεν έχω τον απαιτούμενο εξοπλισμό ___

18.1.2.4.Δεν υπάρχει ο απαιτούμενος εξοπλισμός στην Σχολή μου ___

18.1.2.5.Δεν έχουν χρησιμότητα σε σχέση με τα μαθήματά μου ___

18.1.2.6.Άλλο (παρακαλώ αναγράψτε) _____

18.2.Όχι, διότι:

18.2.1. Δεν γνωρίζω την χρήση τους ___

18.2.2. Δεν έχω τον απαιτούμενο χρόνο ___

18.2.3. Δεν έχω τον απαιτούμενο εξοπλισμό ___

18.2.4. Δεν υπάρχει ο απαιτούμενος εξοπλισμός στην Σχολή μου ___

18.2.5. Δεν έχουν χρησιμότητα σε σχέση με τα μαθήματά μου ___

18.2.6. Έχω ηθικούς λόγους

18.2.7. Άλλο (παρακαλώ αναγράψτε) _____

18.3.Δεν έχω αναλάβει ακόμα εκπόνηση Πτυχιακής Εργασίας ___

19. Κατά την διάρκεια των σπουδών σας έχετε λάβει βασική εκπαίδευση στην Πληροφορική (π.χ. βασική χρήση Η/Υ και Νέων Τεχνολογιών);

19.1.Ναι, στο _____ εξάμηνο των σπουδών μου (συμπληρώστε σε ποιο/ -α εξάμηνο/ -α)

19.2.Όχι, δεν προβλέπεται από το Πρόγραμμα Σπουδών ___

19.3.Όχι ακόμα, αλλά προβλέπεται από το Πρόγραμμα Σπουδών ___

20. Κατά την διάρκεια των σπουδών σας έχετε λάβει εξειδικευμένη για την Νοσηλευτική/ Επιστήμες Υγείας εκπαίδευση στην Πληροφορική (π.χ. ηλεκτρονικό αρχείο ασθενών, τηλεϊατρική κ.τ.λ.)

20.1.Ναι, στο _____ εξάμηνο των σπουδών μου (συμπληρώστε σε ποιο/ -α εξάμηνο/ -α)

20.2.Όχι, δεν προβλέπεται από το Πρόγραμμα Σπουδών ___

20.3.Όχι ακόμα, αλλά προβλέπεται από το Πρόγραμμα Σπουδών ___

21. Εφόσον έχετε λάβει βασική εκπαίδευση στην Πληροφορική, θεωρείτε ότι σας βοήθησε/ βοηθά στις σπουδές σας;

21.1.Ναι ___

21.2.Όχι ___

21.3.Ίσως ___

21.4.Δεν γνωρίζω ___

22. Εφόσον έχετε λάβει εξειδικευμένη για την Νοσηλευτική εκπαίδευση στην Πληροφορική, θεωρείτε ότι σας βοήθησε/ βοηθά στις σπουδές σας;

22.1.Ναι ___

22.2.Όχι ___

22.3.Ίσως ___

22.4.Δεν γνωρίζω ___

23. Θεωρείτε ότι πρέπει να υπάρχει βασική εκπαίδευση στην Πληροφορική στο Πρόγραμμα Σπουδών σας;

23.1.Ναι ___

23.2.Όχι ___

23.3.Ίσως ___

23.4.Δεν γνωρίζω ___

24. Θεωρείτε ότι πρέπει να υπάρχει εξειδικευμένη για την Νοσηλευτική εκπαίδευση στην Πληροφορική στο Πρόγραμμα Σπουδών σας;

24.1.Ναι ___

24.2.Όχι ___

24.3.Ίσως ___

24.4.Δεν γνωρίζω ___

25. Για εσάς η χρήση των Νέων Τεχνολογιών στην εκπαιδευτική διαδικασία αποτελεί πηγή:

- 25.1. Stress/ Άγχους ___
- 25.2. Ευεξίας ___
- 25.3. Τίποτα από τα παραπάνω ___

26. Θεωρείτε ότι οι Καθηγητές πρέπει να χρησιμοποιούν τις Νέες Τεχνολογίες κατά την εκπαίδευσή σας;

- 26.1. Ναι, με κάθε ευκαιρία ___
- 26.2. Ναι, όταν το κρίνουν σκόπιμο ___
- 26.3. Όχι ___
- 26.4. Ίσως ___
- 26.5. Δεν γνωρίζω ___

27. Είστε ικανοποιημένοι από το πόσο συχνά οι Καθηγητές σας χρησιμοποιούν τις Νέες Τεχνολογίες κατά την εκπαίδευσή σας:

- 27.1. Ναι ___
- 27.2. Όχι ___
- 27.3. Ίσως ___
- 27.4. Δεν γνωρίζω ___

28. Είστε ικανοποιημένοι από το εύρος των Νέων Τεχνολογιών που οι Καθηγητές σας χρησιμοποιούν κατά την εκπαίδευσή σας:

- 28.1. Ναι ___
- 28.2. Όχι ___
- 28.3. Ίσως ___
- 28.4. Δεν γνωρίζω ___

29. Θεωρείτε ότι οι Καθηγητές που χρησιμοποιούν Νέες Τεχνολογίες στην εκπαίδευσή σας:

29.1. Αυξάνουν την μεταδοτικότητά τους;

- 29.1.1. Ναι ___
- 29.1.2. Όχι ___
- 29.1.3. Ίσως ___
- 29.1.4. Δεν γνωρίζω _

29.2. Κεντρίζουν ευκολότερα το ενδιαφέρον των φοιτητών τους για το μάθημα;

- 29.2.1. Ναι ___
- 29.2.2. Όχι ___
- 29.2.3. Ίσως ___
- 29.2.4. Δεν γνωρίζω ___

29.3. Το κάνουν για να κρύψουν τις ελλείψεις τους σε άλλους τομείς της εκπαίδευσής τους;

29.3.1. Ναι ___

29.3.2. Όχι ___

29.3.3. Ίσως ___

29.3.4. Δεν γνωρίζω ___

30. Θεωρείτε ότι οι Καθηγητές πρέπει να προτρέπουν τους Φοιτητές στην χρήση Νέων Τεχνολογιών κατά την εκπαίδευσή τους;

30.1. Ναι ___

30.2. Όχι ___

30.3. Ίσως ___

30.4. Δεν γνωρίζω ___

Σας ευχαριστώ για την συμβολή σας στην επιτυχία της εργασίας.

Μέρος Δ΄: Προσωπικό Βιβλιοθήκης

31. Ως υπάλληλος Βιβλιοθήκης είστε:

- 31.1. Βιβλιοθηκονόμος ___
- 31.2. Γραμματέας/ Διοικητικό Προσωπικό ___
- 31.3. Άλλο (παρακαλώ σημειώστε) ___

32. Θεωρείτε ότι οι Καθηγητές Νοσηλευτικής πρέπει να χρησιμοποιούν τις Νέες Τεχνολογίες κατά την εκπαίδευση των Φοιτητών τους;

- 32.1. Ναι, με κάθε ευκαιρία ___
- 32.2. Ναι, όταν το κρίνουν σκόπιμο ___
- 32.3. Όχι ___
- 32.4. Ίσως ___
- 32.5. Δεν γνωρίζω ___

33. Θεωρείτε ότι οι Καθηγητές Νοσηλευτικής πρέπει να προτρέπουν τους Φοιτητές τους στην χρήση Νέων Τεχνολογιών κατά την εκπαίδευσή τους;

- 33.1. Ναι ___
- 33.2. Όχι ___
- 33.3. Ίσως ___
- 33.4. Δεν γνωρίζω ___

34. Θεωρείτε ότι οι Φοιτητές Νοσηλευτικής πρέπει να διδάσκονται βασική Πληροφορική και χρήση Νέων Τεχνολογιών κατά την διάρκεια των προπτυχιακών σπουδών τους;

- 34.1. Ναι ___
- 34.2. Όχι ___
- 34.3. Ίσως ___
- 34.4. Δεν γνωρίζω ___

35. Θεωρείτε ότι οι Φοιτητές Νοσηλευτικής πρέπει να διδάσκονται εξειδικευμένη στην Νοσηλευτική Πληροφορική και χρήση Νέων Τεχνολογιών κατά την διάρκεια των προπτυχιακών σπουδών τους;

- 35.1. Ναι ___
- 35.2. Όχι ___
- 35.3. Ίσως ___
- 35.4. Δεν γνωρίζω ___

36. Εφόσον η Βιβλιοθήκη σας παρέχει ηλεκτρονικές υπηρεσίες, παρακαλώ σημειώστε ποιες είναι αυτές:

- 36.1. Ηλεκτρονική Αναζήτηση των εντύπων τίτλων που διαθέτει ___
- 36.2. Αρχείο ηλεκτρονικών τίτλων (π.χ. CD-ROM/ DVD) ___
 - 36.2.1. Ηλεκτρονική Αναζήτηση των ηλεκτρονικών τίτλων που διαθέτει ___
- 36.3. Σύνδεση με Βιβλιοθήκες άλλων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων ___
- 36.4. Πρόσβαση σε Βάσεις Δεδομένων Επιστημών Υγείας ___
- 36.5. Εκπαίδευση της Ακαδημαϊκής Κοινότητας (Καθηγητές, Φοιτητές) στην χρήση των προσφερομένων υπηρεσιών ___
- 36.6. Άλλο (παρακαλώ σημειώστε) ___

37. Εφόσον η Βιβλιοθήκη σας παρέχει ηλεκτρονικές υπηρεσίες στον τομέα της Νοσηλευτικής, αυτές παρέχονται:

- 37.1. Αποκλειστικά στους Καθηγητές Νοσηλευτικής ___
- 37.2. Αποκλειστικά στους Φοιτητές Νοσηλευτικής ___
- 37.3. Κυρίως στους Καθηγητές Νοσηλευτικής ___
- 37.4. Κυρίως στους Φοιτητές Νοσηλευτικής ___
- 37.5. Εξίσου από τους Καθηγητές και τους Φοιτητές Νοσηλευτικής ___

38. Εφόσον η Βιβλιοθήκη σας παρέχει ηλεκτρονικές υπηρεσίες στον τομέα της Νοσηλευτικής, και εφόσον σε αυτές έχουν πρόσβαση και Καθηγητές και Φοιτητές, θεωρείτε ότι αυτές χρησιμοποιούνται:

- 38.1. Αποκλειστικά από τους Καθηγητές Νοσηλευτικής ___
- 38.2. Αποκλειστικά από τους Φοιτητές Νοσηλευτικής ___
- 38.3. Κυρίως από τους Καθηγητές Νοσηλευτικής ___
- 38.4. Κυρίως από τους Φοιτητές Νοσηλευτικής ___
- 38.5. Εξίσου από τους Καθηγητές και τους Φοιτητές Νοσηλευτικής ___

39. Εφόσον η Βιβλιοθήκη σας παρέχει ηλεκτρονικές υπηρεσίες στον τομέα της Νοσηλευτικής, και όσον αναφορά στους Καθηγητές Νοσηλευτικής, θεωρείτε ότι αυτές χρησιμοποιούνται:

- 39.1. Αποκλειστικά από τους Μόνιμους Καθηγητές ___
- 39.2. Αποκλειστικά από τους Μη Μόνιμους ___
- 39.3. Κυρίως από τους Μόνιμους Καθηγητές ___
- 39.4. Κυρίως από τους Μη Μόνιμους ___
- 39.5. Εξίσου από τους Μόνιμους και Μη Μόνιμους Καθηγητές ___

40. Εφόσον η Βιβλιοθήκη σας παρέχει ηλεκτρονικές υπηρεσίες στον τομέα της Νοσηλευτικής, και όσον αναφορά στους Φοιτητές Νοσηλευτικής, θεωρείτε ότι αυτές χρησιμοποιούνται:

- 40.1. Αποκλειστικά από τους Προπτυχιακούς Φοιτητές ___
- 40.2. Αποκλειστικά από τους Μεταπτυχιακούς Φοιτητές ___
- 40.3. Κυρίως από τους Προπτυχιακούς Φοιτητές ___
- 40.4. Κυρίως από τους Μεταπτυχιακούς Φοιτητές ___
- 40.5. Εξίσου από τους Προπτυχιακούς και Μεταπτυχιακούς Φοιτητές ___

41. Εφόσον η Βιβλιοθήκη σας παρέχει ηλεκτρονικές υπηρεσίες στον τομέα της Νοσηλευτικής, και όσον αναφορά στους Φοιτητές Νοσηλευτικής, θεωρείτε ότι αυτές χρησιμοποιούνται:

- 41.1. Αποκλειστικά από τους Έλληνες Φοιτητές ___
- 41.2. Αποκλειστικά από τους αλλοδαπούς Φοιτητές ___
- 41.3. Κυρίως από τους Έλληνες Φοιτητές ___
- 41.4. Κυρίως από τους αλλοδαπούς Φοιτητές ___
- 41.5. Εξίσου από τους Έλληνες και αλλοδαπούς Φοιτητές ___

42. Εφόσον η Βιβλιοθήκη σας παρέχει ηλεκτρονικές υπηρεσίες στον τομέα της Νοσηλευτικής, και όσον αναφορά στους Φοιτητές Νοσηλευτικής, θεωρείτε ότι αυτές χρησιμοποιούνται:

- 42.1. Αποκλειστικά από τους ανήκοντες στο Τμήμα Φοιτητές ___
- 42.2. Αποκλειστικά από τους επισκέπτες στο Τμήμα Φοιτητές (π.χ. Socrates/ Erasmus Student) ___
- 42.3. Κυρίως από τους ανήκοντες Φοιτητές ___
- 42.4. Κυρίως από τους επισκέπτες στο Τμήμα Φοιτητές ___
- 42.5. Εξίσου από τους ανήκοντες και επισκέπτες στο Τμήμα Φοιτητές ___

Σας ευχαριστώ για την συμβολή σας στην επιτυχία της εργασίας.

Κεφάλαιο 7: Παρουσίαση Αποτελεσμάτων

Η αξιοπιστία εσωτερικής συνέπειας (συνοχής) Cronbach α βρέθηκε:

- $\alpha=0,63$ για το Μέρος Α' (Γενικές Ερωτήσεις),
- $\alpha=0,68$ για το Μέρος Β' (Καθηγητές),
- $\alpha=0,60$ για το Μέρος Γ' (Φοιτητές) και
- $\alpha=0,65$ για το Μέρος Δ' (Προσωπικό Βιβλιοθήκης).

Παρόλο που οι τιμές ήταν μικρότερες του $\alpha=0,70$ (που είναι συνήθως το αποδεκτό επίπεδο) τις κάναμε δεκτές, δεδομένου ότι το ερωτηματολόγιο ήταν αυτοσχέδιο.

ΠΙΝΑΚΕΣ

Μέρος Α': Γενικές Ερωτήσεις

Κατανομή Δείγματος βάσει της Ιδιότητας		
	Συχνότητα	Ποσοστό
Καθηγητής	37	8,4%
Φοιτητής	391	88,3%
Υπάλληλος Βιβλιοθήκης	15	3,4%
Σύνολο	443	100,0%

Πίνακας 1: Κατανομή Δείγματος βάσει της Ιδιότητας

Κατανομή Δείγματος βάσει Φύλου και Ιδιότητας					
		Καθηγητής	Φοιτητής	Υπάλληλος Βιβλιοθήκης	Σύνολο
Ανδρας	Συχνότητα	10	78	1	89
	Ποσοστό	27,8%	20,1%	6,7%	20,2%
Γυναίκα	Συχνότητα	26	311	14	351
	Ποσοστό	72,2%	79,9%	93,3%	79,8%
Σύνολο	Συχνότητα	36	389	15	440
	Ποσοστό	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Πίνακας 2: Κατανομή Δείγματος βάσει του Φύλου και της Ιδιότητας

Ηλικία			
Ιδιότητα	Συχνότητα	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση
Καθηγητής	34	39,76	8,849
Φοιτητής	369	21,50	3,413
Υπάλληλος Βιβλιοθήκης	15	30,53	5,927
Σύνολο	418	23,31	6,671

Πίνακας 3: Μέση Τιμή και Τυπική Απόκλιση της Ηλικίας Δείγματος

Κατανομή Δείγματος βάσει Εκπαιδευτικού Ιδρύματος και Ιδιότητας					
		Καθηγητής	Φοιτητής	Υπάλληλος Βιβλιοθήκης	Σύνολο
Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών	Συχνότητα	6	84	6	96
	Ποσοστό	16,7%	21,6%	40,0%	21,8%
Α.Τ.Ε.Ι. Αθήνας (Α΄ Τμήμα Νοσηλευτικής)	Συχνότητα	3	69	8	80
	Ποσοστό	8,3%	17,7%	53,3%	18,2%
Α.Τ.Ε.Ι. Ηπείρου (Ιωάννινα)	Συχνότητα	2	43	0	45
	Ποσοστό	5,6%	11,1%	0,0%	10,2%
Α.Τ.Ε.Ι. Θεσσαλονίκης	Συχνότητα	0	28	0	28
	Ποσοστό	0,0%	7,2%	0,0%	6,4%
Α.Τ.Ε.Ι. Κρήτης (Ηράκλειο)	Συχνότητα	12	44	0	56
	Ποσοστό	33,3%	11,3%	0,0%	12,7%
Α.Τ.Ε.Ι. Λαμίας	Συχνότητα	4	33	1	38
	Ποσοστό	11,1%	8,5%	6,7%	8,6%
Α.Τ.Ε.Ι. Λάρισας	Συχνότητα	5	46	0	51
	Ποσοστό	13,9%	11,8%	0,0%	11,6%
Α.Τ.Ε.Ι. Πάτρας	Συχνότητα	4	42	0	46
	Ποσοστό	11,1%	10,8%	0,0%	10,5%
Σύνολο	Συχνότητα	36	389	15	440
	Ποσοστό	100,0%	100,0%	100,0%	100,00%

Πίνακας 4: Κατανομή του Δείγματος βάσει Εκπαιδευτικού Ιδρύματος και Ιδιότητας

Κατανομή Δείγματος βάσει Επιπέδου Εκπαίδευσης και Ιδιότητας					
		Καθηγητής	Φοιτητής	Υπάλληλος Βιβλιοθήκης	Σύνολο
Διδακτορικό	Συχνότητα	10	0	0	10
	Ποσοστό	27,8%	0,0%	0,0%	2,3%
Μεταπτυχιακό	Συχνότητα	5	0	2	7
	Ποσοστό	13,9%	0,0%	13,3%	1,6%
Πτυχίο Πανεπιστημίου	Συχνότητα	0	1	2	3
	Ποσοστό	0,0%	0,3%	13,3%	0,7%
Πτυχίο Α.Τ.Ε.Ι.	Συχνότητα	15	8	11	34
	Ποσοστό	41,7%	2,1%	73,3%	7,7%
Προπτυχιακός Φοιτητής	Συχνότητα	2	358	0	360
	Ποσοστό	5,6%	92,0%	0,0%	81,8%
Μεταπτυχιακός Φοιτητής	Συχνότητα	0	21	0	21
	Ποσοστό	0,0%	5,4%	0,0%	4,8%
Άλλο	Συχνότητα	4	1	0	5
	Ποσοστό	11,1%	0,3%	0,0%	1,1%
Σύνολο	Συχνότητα	36	389	15	440
	Ποσοστό	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Πίνακας 5: Κατανομή του Δείγματος βάσει του Επιπέδου Εκπαίδευσης και της Ιδιότητας

Κατανομή Δείγματος βάσει του εάν έχει γνώσεις Πληροφορικής και της Ιδιότητας					
		Καθηγητής	Φοιτητής	Υπάλληλος Βιβλιοθήκης	Σύνολο
Δηλώνουν πως έχουν γνώσεις	Συχνότητα	33	316	15	364
	Ποσοστό	91,7%	81,4%	100,0%	82,9%
Δηλώνουν πως δεν γνωρίζουν τίποτα	Συχνότητα	3	72	0	75
	Ποσοστό	8,3%	18,6%	0,0%	17,1%
Σύνολο	Συχνότητα	36	388	15	439
	Ποσοστό	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Πίνακας 6: Κατανομή του Δείγματος βάσει του εάν έχει γνώσεις Πληροφορικής και της Ιδιότητας

Στις επόμενες τρεις σελίδες:

Πίνακας 7: Αναλυτική Κατανομή του Δείγματος βάσει συγκεκριμένων Γνώσεων Πληροφορικής και της Ιδιότητας

Κατανομή Δείγματος βάσει συγκεκριμένων Γνώσεων Πληροφορικής και της Ιδιότητας		Όχι	Ναι	Σύνολο	
Καθηγητής	Βασική χρήση Η/Υ (π.χ. επεξεργασία κειμένου) ικανοποιητικά	Συχνότητα	8	23	31
		Ποσοστό	25,8%	74,2%	100,0%
	Χρήση προγραμμάτων επεξεργασίας λογιστικών φύλλων (π.χ. Excel) ικανοποιητικά	Συχνότητα	17	14	31
		Ποσοστό	54,8%	45,2%	100,0%
	Χρήση προγραμμάτων κατασκευή παρουσίασης (π.χ. PowerPoint) ικανοποιητικά	Συχνότητα	22	9	31
		Ποσοστό	71,0%	29,0%	100,0%
	Βασική χρήση Διαδικτύου (Internet) (π.χ. αναζήτηση πληροφοριών, επίσκεψη ιστοσελίδων) ικανοποιητικά	Συχνότητα	11	20	31
		Ποσοστό	35,5%	64,5%	100,0%
	Χρήση του Ηλεκτρονικού Ταχυδρομείου (E-mail)	Συχνότητα	17	14	31
		Ποσοστό	54,8%	45,2%	100,0%
	Χρήση προγραμμάτων και υπηρεσιών συνομιλίας σε πραγματικό χρόνο (on-line), όπως άμεσης αποστολής μηνυμάτων (π.χ. Windows Messenger) ή Internet Relay Chat	Συχνότητα	21	10	31
		Ποσοστό	67,7%	32,3%	100,0%
	Πώς να δημιουργώ και να ενημερώνω μία ιστοσελίδα (web-site)	Συχνότητα	26	5	31
		Ποσοστό	83,9%	16,1%	100,0%
	Κατασκευή απλών Βάσεων Δεδομένων (π.χ. Access)	Συχνότητα	24	7	31
		Ποσοστό	77,4%	22,6%	100,0%
	Χρήση Βάσεων Δεδομένων Βιβλιογραφίας	Συχνότητα	27	4	31
		Ποσοστό	87,1%	12,9%	100,0%
	Χρήση άλλων Βάσεων Δεδομένων (π.χ. υλικών, θεμάτων)	Συχνότητα	29	2	31
		Ποσοστό	93,5%	6,5%	100,0%
Πώς να κατασκευάζω μία εφαρμογή πολυμέσων (multimedia)	Συχνότητα	31	0	31	
	Ποσοστό	100,0%	0,0%	100,0%	
Χρήση Στατιστικών Πακέτων (π.χ. Statistica, SPSS)	Συχνότητα	29	2	31	
	Ποσοστό	93,5%	6,5%	100,0%	

Κατανομή Δείγματος βάσει συγκεκριμένων Γνώσεων Πληροφορικής και της Ιδιότητας		Όχι	Ναι	Σύνολο	
Φοιτητής	Βασική χρήση Η/Υ (π.χ. επεξεργασία κειμένου) ικανοποιητικά	Συχνότητα	80	267	347
		Ποσοστό	23,1%	76,9%	100,0%
	Χρήση προγραμμάτων επεξεργασίας λογιστικών φύλλων (π.χ. Excel) ικανοποιητικά	Συχνότητα	195	152	347
		Ποσοστό	56,2%	43,8%	100,0%
	Χρήση προγραμμάτων κατασκευή παρουσίασης (π.χ. PowerPoint) ικανοποιητικά	Συχνότητα	229	118	347
		Ποσοστό	66,0%	34,0%	100,0%
	Βασική χρήση Διαδικτύου (Internet) (π.χ. αναζήτηση πληροφοριών, επίσκεψη ιστοσελίδων) ικανοποιητικά	Συχνότητα	137	210	347
		Ποσοστό	39,5%	60,5%	100,0%
	Χρήση του Ηλεκτρονικού Ταχυδρομείου (E-mail)	Συχνότητα	195	152	347
		Ποσοστό	56,2%	43,8%	100,0%
	Χρήση προγραμμάτων και υπηρεσιών συνομιλίας σε πραγματικό χρόνο (on-line), όπως άμεσης αποστολής μηνυμάτων (π.χ. Windows Messenger) ή Internet Relay Chat	Συχνότητα	262	85	347
		Ποσοστό	75,5%	24,5%	100,0%
	Πώς να δημιουργώ και να ενημερώνω μία ιστοσελίδα (web-site)	Συχνότητα	324	23	347
		Ποσοστό	93,4%	6,6%	100,0%
	Κατασκευή απλών Βάσεων Δεδομένων (π.χ. Access)	Συχνότητα	259	88	347
		Ποσοστό	74,6%	25,4%	100,0%
	Χρήση Βάσεων Δεδομένων Βιβλιογραφίας	Συχνότητα	283	64	347
		Ποσοστό	81,6%	18,4%	100,0%
	Χρήση άλλων Βάσεων Δεδομένων (π.χ. υλικών, θεμάτων)	Συχνότητα	311	36	347
		Ποσοστό	89,6%	10,4%	100,0%
Πώς να κατασκευάζω μία εφαρμογή πολυμέσων (multimedia)	Συχνότητα	328	19	347	
	Ποσοστό	94,5%	5,5%	100,0%	
Χρήση Στατιστικών Πακέτων (π.χ. Statistica, SPSS)	Συχνότητα	323	24	347	
	Ποσοστό	93,1%	6,9%	100,00%	

Κατανομή Δείγματος βάσει συγκεκριμένων Γνώσεων Πληροφορικής και της Ιδιότητας		Όχι	Ναι	Σύνολο	
Υπάλληλος Βιβλιοθήκης	Βασική χρήση Η/Υ (π.χ. επεξεργασία κειμένου) ικανοποιητικά	Συχνότητα	3	11	14
		Ποσοστό	21,4%	78,6%	100,0%
	Χρήση προγραμμάτων επεξεργασίας λογιστικών φύλλων (π.χ. Excel) ικανοποιητικά	Συχνότητα	6	8	14
		Ποσοστό	42,9%	57,1%	100,0%
	Χρήση προγραμμάτων κατασκευή παρουσίασης (π.χ. PowerPoint) ικανοποιητικά	Συχνότητα	9	5	14
		Ποσοστό	64,3%	35,7%	100,0%
	Βασική χρήση Διαδικτύου (Internet) (π.χ. αναζήτηση πληροφοριών, επίσκεψη ιστοσελίδων) ικανοποιητικά	Συχνότητα	3	11	14
		Ποσοστό	21,4%	78,6%	100,0%
	Χρήση του Ηλεκτρονικού Ταχυδρομείου (E-mail)	Συχνότητα	7	7	14
		Ποσοστό	50,0%	50,0%	100,0%
	Χρήση προγραμμάτων και υπηρεσιών συνομιλίας σε πραγματικό χρόνο (on-line), όπως άμεσης αποστολής μηνυμάτων (π.χ. Windows Messenger) ή Internet Relay Chat	Συχνότητα	8	6	14
		Ποσοστό	57,1%	42,9%	100,0%
	Πώς να δημιουργώ και να ενημερώνω μία ιστοσελίδα (web-site)	Συχνότητα	13	1	14
		Ποσοστό	92,9%	7,1%	100,0%
	Κατασκευή απλών Βάσεων Δεδομένων (π.χ. Access)	Συχνότητα	11	3	14
		Ποσοστό	78,6%	21,4%	100,0%
	Χρήση Βάσεων Δεδομένων Βιβλιογραφίας	Συχνότητα	13	1	14
		Ποσοστό	92,9%	7,1%	100,0%
	Χρήση άλλων Βάσεων Δεδομένων (π.χ. υλικών, θεμάτων)	Συχνότητα	13	1	14
		Ποσοστό	92,9%	7,1%	100,0%
Πώς να κατασκευάζω μία εφαρμογή πολυμέσων (multimedia)	Συχνότητα	13	1	14	
	Ποσοστό	92,9%	7,1%	100,0%	
Χρήση Στατιστικών Πακέτων (π.χ. Statistica, SPSS)	Συχνότητα	14	0	14	
	Ποσοστό	100,0%	0,0%	100,0%	

Πίνακας 8: Αναλυτική Κατανομή Δείγματος βάσει του τρόπου απόκτησης Γνώσεων Πληροφορικής και της Ιδιότητας (συνεχίζεται και στην επόμενη σελίδα)

Κατανομή Δείγματος βάσει τρόπου απόκτησης Γνώσεων Πληροφορικής και Ιδιότητας					
			Όχι	Ναι	Σύνολο
Καθηγητής	Αυτοεκπαίδευση	Συχνότητα	19	18	37
		Ποσοστό	51,4%	48,6%	100,0%
	Ανεπίσημη εκπαίδευση (π.χ. σας έδειξαν φίλοι, συγγενείς κ.τ.λ.)	Συχνότητα	24	13	37
		Ποσοστό	64,9%	35,1%	100,0%
	Μη επίσημη εκπαίδευση (π.χ. οργανωμένα σεμινάρια ιδιωτικών φορέων)	Συχνότητα	23	14	37
		Ποσοστό	62,2%	37,8%	100,0%
	Επίσημη Εκπαίδευση σχολικού χαρακτήρα (π.χ. στο Λύκειο)	Συχνότητα	35	2	37
		Ποσοστό	94,6%	5,4%	100,0%
	Επίσημη Εκπαίδευση ακαδημαϊκού χαρακτήρα (π.χ. ως φοιτητής παρακολούθησατε αντίστοιχο μάθημα)	Συχνότητα	30	7	37
		Ποσοστό	81,1%	18,9%	100,0%
	Επίσημη Εκπαίδευση σεμιναριακού χαρακτήρα (π.χ. επιδοτούμενα σεμινάρια, σεμινάρια του Ιδρύματός σας)	Συχνότητα	33	4	37
		Ποσοστό	89,2%	10,8%	100,0%
Συνδυασμό όλων των παραπάνω	Συχνότητα	36	1	37	
	Ποσοστό	97,3%	2,7%	100,0%	
Φοιτητής	Αυτοεκπαίδευση	Συχνότητα	251	140	391
		Ποσοστό	64,2%	35,8%	100,0%
	Ανεπίσημη εκπαίδευση (π.χ. σας έδειξαν φίλοι, συγγενείς κ.τ.λ.)	Συχνότητα	242	149	391
		Ποσοστό	61,9%	38,1%	100,0%
	Μη επίσημη εκπαίδευση (π.χ. οργανωμένα σεμινάρια ιδιωτικών φορέων)	Συχνότητα	343	48	391
		Ποσοστό	87,7%	12,3%	100,0%
	Επίσημη Εκπαίδευση σχολικού χαρακτήρα (π.χ. στο Λύκειο)	Συχνότητα	259	132	391
		Ποσοστό	66,2%	33,8%	100,0%
	Επίσημη Εκπαίδευση ακαδημαϊκού χαρακτήρα (π.χ. ως φοιτητής παρακολούθησατε αντίστοιχο μάθημα)	Συχνότητα	261	130	391
		Ποσοστό	66,8%	33,2%	100,0%
	Επίσημη Εκπαίδευση σεμιναριακού χαρακτήρα (π.χ. επιδοτούμενα σεμινάρια, σεμινάρια του Ιδρύματός σας)	Συχνότητα	374	17	391
		Ποσοστό	95,7%	4,3%	100,0%
	Συνδυασμό όλων των παραπάνω	Συχνότητα	362	29	391
		Ποσοστό	92,6%	7,4%	100,0%

Κατανομή Δείγματος βάσει τρόπου απόκτησης Γνώσεων Πληροφορικής και Ιδιότητας					
			Όχι	Ναι	Σύνολο
Υπάλληλος Βιβλιοθήκης	Αυτοεκπαίδευση	Συχνότητα	12	3	15
		Ποσοστό	80,0%	20,0%	100,0%
	Ανεπίσημη εκπαίδευση (π.χ. σας έδειξαν φίλοι, συγγενείς κ.τ.λ.)	Συχνότητα	12	3	15
		Ποσοστό	80,0%	20,0%	100,0%
	Μη επίσημη εκπαίδευση (π.χ. οργανωμένα σεμινάρια ιδιωτικών φορέων)	Συχνότητα	10	5	15
		Ποσοστό	66,7%	33,3%	100,0%
	Επίσημη Εκπαίδευση σχολικού χαρακτήρα (π.χ. στο Λύκειο)	Συχνότητα	15	0	15
		Ποσοστό	100,0%	0,0%	100,0%
	Επίσημη Εκπαίδευση ακαδημαϊκού χαρακτήρα (π.χ. ως φοιτητής παρακολούθησατε αντίστοιχο μάθημα)	Συχνότητα	7	8	15
		Ποσοστό	46,7%	53,3%	100,0%
	Επίσημη Εκπαίδευση σεμιναριακού χαρακτήρα (π.χ. επιδοτούμενα σεμινάρια, σεμινάρια του Ιδρύματός σας)	Συχνότητα	10	5	15
		Ποσοστό	66,7%	33,3%	100,0%
	Συνδυασμό όλων των παραπάνω	Συχνότητα	13	2	15
		Ποσοστό	86,7%	13,3%	100,0%

Αναλυτική Κατανομή του Δείγματος βάσει της Ιδιότητας και της πρόθεσης να αποκτήσει Γνώσεις Πληροφορικής που δεν διαθέτει					
		Καθηγητής	Φοιτητής	Υπάλληλος Βιβλιοθήκης	Σύνολο
Ναι, παρά το κόστος	Συχνότητα	1	88	1	90
	Ποσοστό	9,1%	37,4%	33,3%	36,1%
Ναι, εφόσον είχε χαμηλό κόστος	Συχνότητα	3	96	0	99
	Ποσοστό	27,3%	40,9%	0,0%	39,8%
Ναι, εφόσον ήταν δωρεάν	Συχνότητα	3	30	0	33
	Ποσοστό	27,3%	12,8%	0,0%	13,3%
Όχι, διότι δεν έχω χρόνο	Συχνότητα	3	14	1	18
	Ποσοστό	27,3%	6,0%	33,3%	7,2%
Όχι, διότι δεν με ενδιαφέρει	Συχνότητα	1	7	1	9
	Ποσοστό	9,1%	3,0%	33,3%	3,6%
Σύνολο	Συχνότητα	11	235	3	249
	Ποσοστό	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Πίνακας 9: Αναλυτική Κατανομή του Δείγματος βάσει της πρόθεσης να αποκτήσει Γνώσεις Πληροφορικής που δεν διαθέτει και της Ιδιότητας

Απαντήσεις του Δείγματος, ανά Ιδιότητα, σχετικά με την ύπαρξη Ηλεκτρονικής Βιβλιοθήκης (ή Ηλεκτρονικών Υπηρεσιών Βιβλιοθήκης) στο οικείο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα					
		Καθηγητής	Φοιτητής	Υπάλληλος Βιβλιοθήκης	Σύνολο
Ναι	Συχνότητα	30	304	15	349
	Ποσοστό	83,3%	79,4%	100,0%	80,4%
Όχι	Συχνότητα	6	79	0	85
	Ποσοστό	16,7%	20,6%	0,0%	19,6%
Σύνολο	Συχνότητα	36	383	15	434
	Ποσοστό	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Πίνακας 10: Απαντήσεις του Δείγματος, ανά Ιδιότητα, σχετικά με την ύπαρξη Ηλεκτρονικής Βιβλιοθήκης (ή Ηλεκτρονικών Υπηρεσιών Βιβλιοθήκης) στο οικείο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα

Κατανομή του Δείγματος που το οικείο Ίδρυμα διαθέτει Ηλεκτρονική Βιβλιοθήκη βάσει της συχνότητας χρήσης αυτής και της Ιδιότητας					
		Καθηγητής	Φοιτητής	Υπάλληλος Βιβλιοθήκης	Σύνολο
Καθόλου	Συχνότητα	5	103	0	108
	Ποσοστό	16,7%	34,1%	0,0%	31,1%
Σπάνια/ Περιστασιακά	Συχνότητα	7	130	0	137
	Ποσοστό	23,3%	43,0%	0,0%	39,5%
Συχνά	Συχνότητα	11	43	2	56
	Ποσοστό	36,7%	14,2%	13,3%	16,1%
Αρκετά συχνά	Συχνότητα	2	17	4	23
	Ποσοστό	6,7%	5,6%	26,7%	6,6%
Πάρα πολύ συχνά	Συχνότητα	5	9	9	23
	Ποσοστό	16,7%	3,0%	60,0%	6,6%
Σύνολο	Συχνότητα	30	302	15	347
	Ποσοστό	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Πίνακας 11: Κατανομή του Δείγματος που το οικείο Ίδρυμα διαθέτει Ηλεκτρονική Βιβλιοθήκη βάσει της συχνότητας χρήσης αυτής και της Ιδιότητας

Απόψεις του Δείγματος, βάσει Ιδιότητας, σχετικά με την επάρκεια και την λειτουργικότητα της Ηλεκτρονικής Βιβλιοθήκης του οικείου Ιδρύματος					
		Καθηγητής	Φοιτητής	Υπάλληλος Βιβλιοθήκης	Σύνολο
Καθόλου επαρκείς/ λειτουργικές	Συχνότητα	2	34	1	37
	Ποσοστό	6,9%	12,2%	7,1%	11,5%
Αρκετά επαρκείς/ λειτουργικές	Συχνότητα	19	201	7	227
	Ποσοστό	65,5%	72,0%	50,0%	70,5%
Πολύ επαρκείς/ λειτουργικές	Συχνότητα	8	44	6	58
	Ποσοστό	27,6%	15,8%	42,9%	18,0%
Σύνολο	Συχνότητα	29	279	14	322
	Ποσοστό	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Πίνακας 12: Απόψεις του Δείγματος βάσει Ιδιότητας σχετικά με την επάρκεια και την λειτουργικότητα της Ηλεκτρονικής Βιβλιοθήκης του οικείου Ιδρύματος

Κατανομή του Δείγματος που το οικείο Ίδρυμα διαθέτει Ηλεκτρονική Βιβλιοθήκη, ανά Ιδιότητα, σχετικά με την χρήση αντίστοιχων υπηρεσιών από άλλα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα					
		Καθηγητής	Φοιτητής	Υπάλληλος Βιβλιοθήκης	Σύνολο
Ναι	Συχνότητα	21	128	15	164
	Ποσοστό	70,0%	42,4%	100,0%	47,3%
Όχι	Συχνότητα	9	174	0	183
	Ποσοστό	30,0%	57,6%	0,0%	52,7%
Σύνολο	Συχνότητα	30	302	15	347
	Ποσοστό	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Πίνακας 13: Κατανομή του Δείγματος που το οικείο Ίδρυμα διαθέτει Ηλεκτρονική Βιβλιοθήκη, ανά Ιδιότητα, σχετικά με την χρήση αντίστοιχων υπηρεσιών από άλλα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα

Κατανομή του Δείγματος που το οικείο Ίδρυμα διαθέτει Ηλεκτρονική Βιβλιοθήκη και που χρησιμοποιεί αντίστοιχες υπηρεσίες από άλλα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, ανά Ιδιότητα, σχετικά με τον εάν αυτά είναι Ελληνικά ή όχι					
		Καθηγητής	Φοιτητής	Υπάλληλος Βιβλιοθήκης	Σύνολο
Αποκλειστικά της Ελλάδας	Συχνότητα	2	41	1	44
	Ποσοστό	9,5%	32,0%	6,7%	26,8%
Αποκλειστικά του εξωτερικού	Συχνότητα	1	5	0	6
	Ποσοστό	4,8%	3,9%	0,0%	3,7%
Κυρίως της Ελλάδας	Συχνότητα	5	42	3	50
	Ποσοστό	23,8%	32,8%	20,0%	30,5%
Κυρίως του εξωτερικού	Συχνότητα	2	5	0	7
	Ποσοστό	9,5%	3,9%	0,0%	4,3%
Εξίσου της Ελλάδας και του εξωτερικού	Συχνότητα	11	35	11	57
	Ποσοστό	52,4%	27,3%	73,3%	34,8%
Σύνολο	Συχνότητα	21	128	15	164
	Ποσοστό	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Πίνακας 14: Κατανομή του Δείγματος που το οικείο Ίδρυμα διαθέτει Ηλεκτρονική Βιβλιοθήκη και που χρησιμοποιεί αντίστοιχες υπηρεσίες από άλλα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, ανά Ιδιότητα, σχετικά με το εάν αυτά είναι Ελληνικά ή όχι

Κατανομή του Δείγματος που το οικείο Ίδρυμα διαθέτει Ηλεκτρονική Βιβλιοθήκη και που δεν χρησιμοποιεί αντίστοιχες υπηρεσίες από άλλα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, ανά Ιδιότητα, σχετικά με τους λόγους που δεν το κάνει				
		Καθηγητής	Φοιτητής	Σύνολο
Δεν γνωρίζω την ύπαρξή τους	Συχνότητα	2	61	63
	Ποσοστό	22,2%	35,1%	34,4%
Δεν γνωρίζω την χρήση τους	Συχνότητα	2	37	39
	Ποσοστό	22,2%	21,3%	21,3%
Δεν διαθέτω τον εξοπλισμό	Συχνότητα	1	24	25
	Ποσοστό	11,1%	13,8%	13,7%
Δεν διαθέτω σύνδεση Internet	Συχνότητα	0	15	15
	Ποσοστό	0,0%	8,6%	8,2%
Δεν με εξυπηρετεί η χρήση τους/ Δεν τις βρίσκω λειτουργικές	Συχνότητα	2	13	15
	Ποσοστό	22,2%	7,5%	8,2%
Άλλο	Συχνότητα	2	24	26
	Ποσοστό	22,2%	13,8%	14,2%
Σύνολο	Συχνότητα	9	174	183
	Ποσοστό	100,0%	100,0%	100,0%

Πίνακας 15: Κατανομή του Δείγματος που το οικείο Ίδρυμα διαθέτει Ηλεκτρονική Βιβλιοθήκη και που δεν χρησιμοποιεί αντίστοιχες υπηρεσίες από άλλα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, ανά Ιδιότητα, σχετικά με τους λόγους που δεν το κάνει

Κατανομή του Δείγματος που το οικείο Ίδρυμα δεν διαθέτει Ηλεκτρονική Βιβλιοθήκη, ανά Ιδιότητα, σχετικά με την χρήση αντίστοιχων υπηρεσιών από άλλα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα				
		Καθηγητής	Φοιτητής	Σύνολο
Ναι	Συχνότητα	2	29	31
	Ποσοστό	66,7%	45,3%	46,3%
Όχι	Συχνότητα	1	35	36
	Ποσοστό	33,3%	54,7%	53,7%
Σύνολο	Συχνότητα	3	64	67
	Ποσοστό	100,0%	100,0%	100,0%

Πίνακας 16: Κατανομή του Δείγματος που το οικείο Ίδρυμα δεν διαθέτει Ηλεκτρονική Βιβλιοθήκη, ανά Ιδιότητα, σχετικά με την χρήση αντίστοιχων υπηρεσιών από άλλα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα

Κατανομή του Δείγματος που το οικείο Ίδρυμα δεν διαθέτει Ηλεκτρονική Βιβλιοθήκη και που χρησιμοποιεί αντίστοιχες υπηρεσίες από άλλα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, ανά Ιδιότητα, σχετικά με τον εάν αυτά είναι Ελληνικά ή όχι				
		Καθηγητής	Φοιτητής	Σύνολο
Αποκλειστικά της Ελλάδας	Συχνότητα	1	14	15
	Ποσοστό	50,0%	48,3%	48,4%
Κυρίως της Ελλάδας	Συχνότητα	1	9	10
	Ποσοστό	50,0%	31,0%	32,3%
Εξίσου της Ελλάδας και του εξωτερικού	Συχνότητα	0	6	6
	Ποσοστό	0,0%	20,7%	19,4%
Σύνολο	Συχνότητα	2	29	31
	Ποσοστό	100,0%	100,0%	100,0%

Πίνακας 17: Κατανομή του Δείγματος που το οικείο Ίδρυμα δεν διαθέτει Ηλεκτρονική Βιβλιοθήκη και που χρησιμοποιεί αντίστοιχες υπηρεσίες από άλλα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, ανά Ιδιότητα, σχετικά με τον εάν αυτά είναι Ελληνικά ή όχι

Κατανομή του Δείγματος που το οικείο Ίδρυμα δεν διαθέτει Ηλεκτρονική Βιβλιοθήκη και που δεν χρησιμοποιεί αντίστοιχες υπηρεσίες από άλλα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, ανά Ιδιότητα, σχετικά με τους λόγους που δεν το κάνει				
		Καθηγητής	Φοιτητής	Σύνολο
Δεν γνωρίζω την ύπαρξή τους	Συχνότητα	0	17	17
	Ποσοστό	0,0%	48,6%	47,2%
Δεν γνωρίζω την χρήση τους	Συχνότητα	0	9	9
	Ποσοστό	0,0%	25,7%	25,0%
Δεν διαθέτω τον εξοπλισμό	Συχνότητα	0	4	4
	Ποσοστό	0,0%	11,4%	11,1%
Δεν διαθέτω σύνδεση Internet	Συχνότητα	1	1	2
	Ποσοστό	100,0%	2,9%	5,6%
Δεν με εξυπηρετεί η χρήση τους/ Δεν τις βρίσκω λειτουργικές	Συχνότητα	0	1	1
	Ποσοστό	0,0%	2,9%	2,8%
Άλλο	Συχνότητα	0	3	3
	Ποσοστό	0,0%	8,6%	8,3%
Σύνολο	Συχνότητα	1	35	36
	Ποσοστό	100,0%	100,0%	100,0%

Πίνακας 18: Κατανομή του Δείγματος που το οικείο Ίδρυμα δεν διαθέτει Ηλεκτρονική Βιβλιοθήκη και που δεν χρησιμοποιεί αντίστοιχες υπηρεσίες από άλλα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, ανά Ιδιότητα, σχετικά με τους λόγους που δεν το κάνει

Απόψεις του Δείγματος που το οικείο Ίδρυμα δεν διαθέτει Ηλεκτρονική Βιβλιοθήκη, ανά Ιδιότητα, σχετικά με το εάν αυτό πρέπει να διαθέτει				
		Καθηγητής	Φοιτητής	Σύνολο
Ναι	Συχνότητα	3	41	44
	Ποσοστό	100,0%	97,6%	97,8%
Όχι	Συχνότητα	0	1	1
	Ποσοστό	0,0%	2,4%	2,2%
Σύνολο	Συχνότητα	3	42	45
	Ποσοστό	100,0%	100,0%	100,0%

Πίνακας 19: Απόψεις του Δείγματος που το οικείο Ίδρυμα δεν διαθέτει Ηλεκτρονική Βιβλιοθήκη, ανά Ιδιότητα, σχετικά με το εάν αυτό πρέπει να διαθέτει

Απόψεις του Δείγματος που το οικείο Ίδρυμα δεν διαθέτει Ηλεκτρονική Βιβλιοθήκη, ανά Ιδιότητα, σχετικά με τους λόγους που αυτό δεν διαθέτει				
		Καθηγητής	Φοιτητής	Σύνολο
Έλλειψη Οικονομικών Πόρων	Συχνότητα	0	17	17
	Ποσοστό	0,0%	41,5%	38,6%
Έλλειψη Υλικοτεχνικής Υποδομής	Συχνότητα	1	2	3
	Ποσοστό	33,3%	4,9%	6,8%
Έλλειψη Εξειδικευμένου Προσωπικού	Συχνότητα	0	3	3
	Ποσοστό	0,0%	7,3%	6,8%
Έλλειψη ενδιαφέροντος από την ακαδημαϊκή κοινότητα του ιδρύματος	Συχνότητα	0	5	5
	Ποσοστό	0,0%	12,2%	11,4%
Όλα τα παραπάνω	Συχνότητα	1	4	5
	Ποσοστό	33,3%	9,8%	11,4%
Δεν Ξέρω/ Δεν Απαντώ	Συχνότητα	1	10	11
	Ποσοστό	33,3%	24,4%	25,0%
Σύνολο	Συχνότητα	3	41	44
	Ποσοστό	100,0%	100,0%	100,0%

Πίνακας 20: Απόψεις του Δείγματος που το οικείο Ίδρυμα δεν διαθέτει Ηλεκτρονική Βιβλιοθήκη, ανά Ιδιότητα, σχετικά με τους λόγους που αυτό δεν διαθέτει

Μέρος Β': Καθηγητές

Κατανομή Καθηγητών βάσει Βαθμίδας					
		Συχνότητα	Ποσοστό	Ισχύον Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Ισχύον	Καθηγητής	1	2,7%	2,9%	2,9%
	Αναπληρωτής Καθηγητής	1	2,7%	2,9%	5,7%
	Επίκουρος Καθηγητής	6	16,2%	17,1%	22,9%
	Λέκτορας/ Καθηγητής Εφαρμογών	8	21,6%	22,9%	45,7%
	Επιστημονικός Συνεργάτης	2	5,4%	5,7%	51,4%
	Εργαστηριακός/ Κλινικός Συνεργάτης	16	43,2%	45,7%	97,1%
	Άλλο	1	2,7%	2,9%	100,0%
Σύνολο		35	94,6%	100,0%	
Δεν απάντησαν		2	5,4%		
Σύνολο		37	100,0%		

Πίνακας 21: Κατανομή Καθηγητών βάσει Βαθμίδας

Κατανομή Καθηγητών βάσει Ειδικότητας					
		Συχνότητα	Ποσοστό	Ισχύον Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Ισχύον	Νοσηλεύτης	28	75,7%	80,0%	80,0%
	Ιατρός	3	8,1%	8,6%	88,6%
	Ψυχολόγος	2	5,4%	5,7%	94,3%
	Άλλος Επιστήμων Υγείας	2	5,4%	5,7%	100,0%
	Σύνολο	35	94,6%	100,0%	
Δεν απάντησαν		2	5,4%		
Σύνολο		37	100,0%		

Πίνακας 22: Κατανομή Καθηγητών βάσει Ειδικότητας

Κατανομή Καθηγητών βάσει της χρήσης ηλεκτρονικών/ υπολογιστικών μέσων στο διδακτικό τους έργο		
	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	24	70,6%
Όχι	10	29,4%
Σύνολο	34	100,0%

Πίνακας 23: Κατανομή Καθηγητών βάσει της χρήσης ηλεκτρονικών/ υπολογιστικών μέσων στο διδακτικό τους έργο

Αναλυτική Κατανομή Καθηγητών βάσει της χρήσης συγκεκριμένων ηλεκτρονικών/ υπολογιστικών μέσων κατά το διδακτικό τους έργο				
		Όχι	Ναι	Σύνολο
Επεξεργασία Κειμένου (π.χ. Word για συγγραφή σημειώσεων)	Συχνότητα	22	15	37
	Ποσοστό	59,5%	40,5%	100,0%
C.D./ D.V.D.	Συχνότητα	28	9	37
	Ποσοστό	75,7%	24,3%	100,0%
Προγράμματα Παρουσιάσεων (π.χ. PowerPoint)	Συχνότητα	24	13	37
	Ποσοστό	64,9%	35,1%	100,0%
Στατιστικά Πακέτα (π.χ. SPSS)	Συχνότητα	31	6	37
	Ποσοστό	83,8%	16,2%	100,0%
Ηλεκτρονική Αλληλογραφία (E-mail)	Συχνότητα	27	10	37
	Ποσοστό	73,0%	27,0%	100,0%
Ιστοσελίδα Μαθήματος	Συχνότητα	35	2	37
	Ποσοστό	94,6%	5,4%	100,0%
Άλλες Ιστοσελίδες	Συχνότητα	35	2	37
	Ποσοστό	94,6%	5,4%	100,0%
Τηλεδιάσκεψη	Συχνότητα	36	1	37
	Ποσοστό	97,3%	2,7%	100,0%
Παρουσίαση με χρήση κάμερας από απόσταση σε πραγματικό χρόνο (on line)	Συχνότητα	36	1	37
	Ποσοστό	97,3%	2,7%	100,0%
Άλλο	Συχνότητα	33	4	37
	Ποσοστό	89,2%	10,8%	100,0%

Πίνακας 24: Αναλυτική Κατανομή Καθηγητών βάσει της χρήσης συγκεκριμένων ηλεκτρονικών/ υπολογιστικών μέσων κατά το διδακτικό τους έργο

Κατανομή Καθηγητών που χρησιμοποιούν κάποια ηλεκτρονικά / υπολογιστικά μέσα κατά το διδακτικό τους έργο σχετικά με τον λόγο μη χρήσης των υπολοίπων		
	Συχνότητα	Ποσοστό
Δεν γνωρίζω την χρήση τους	5	20,8%
Δεν έχω τον απαιτούμενο χρόνο	1	4,2%
Δεν υπάρχει ο απαιτούμενος εξοπλισμός στην Σχολή μου	9	37,5%
Δεν έχουν χρησιμότητα σε σχέση με τα μαθήματα που διδάσκω	9	37,5%
Σύνολο	24	100,0%

Πίνακας 25: Κατανομή Καθηγητών που χρησιμοποιούν κάποια ηλεκτρονικά / υπολογιστικά μέσα κατά το διδακτικό τους έργο σχετικά με τον λόγο μη χρήσης των υπολοίπων

Κατανομή Καθηγητών που δεν χρησιμοποιούν ηλεκτρονικά / υπολογιστικά μέσα κατά το διδακτικό τους έργο σχετικά με τον λόγο που δεν το κάνουν		
	Συχνότητα	Ποσοστό
Δεν γνωρίζω την χρήση τους	1	10,0%
Δεν έχω τον απαιτούμενο χρόνο	1	10,0%
Δεν υπάρχει ο απαιτούμενος εξοπλισμός στην Σχολή μου	3	30,0%
Δεν έχουν χρησιμότητα σε σχέση με τα μαθήματα που διδάσκω	5	50,0%
Σύνολο	10	100,0%

Πίνακας 26: Κατανομή Καθηγητών που δεν χρησιμοποιούν ηλεκτρονικά / υπολογιστικά μέσα κατά το διδακτικό τους έργο σχετικά με τον λόγο που δεν το κάνουν

Κατανομή Καθηγητών βάσει του εάν κατά το εκπαιδευτικό έργο προτρέπουν τους Φοιτητές να χρησιμοποιούν Νέες Τεχνολογίες για την Εκπαίδευσή τους		
	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	31	93,9%
Όχι	2	6,1%
Σύνολο	33	100,0%

Πίνακας 27: Κατανομή Καθηγητών βάσει του εάν κατά το εκπαιδευτικό έργο προτρέπουν τους Φοιτητές να χρησιμοποιούν Νέες Τεχνολογίες για την Εκπαίδευσή τους

Αναλυτική Κατανομή Καθηγητών βάσει του εάν και πώς κατά το εκπαιδευτικό έργο προτρέπουν τους Φοιτητές να χρησιμοποιούν Νέες Τεχνολογίες για την Εκπαίδευσή τους				
		Όχι	Ναι	Σύνολο
Με χρήση Ηλεκτρονικών Παρουσιάσεων	Συχνότητα	14	23	37
	Ποσοστό	37,8%	62,2%	100,0%
Με χρήση Ηλεκτρονικών Σημειώσεων Μαθήματος	Συχνότητα	31	6	37
	Ποσοστό	83,8%	16,2%	100,0%
Με χρήση Ηλεκτρονικού Ταχυδρομείου για επικοινωνία με αυτούς	Συχνότητα	30	7	37
	Ποσοστό	81,1%	18,9%	100,0%
Με την ύπαρξη Ιστοσελίδας Μαθήματος	Συχνότητα	36	1	37
	Ποσοστό	97,3%	2,7%	100,0%
Με Βιβλιογραφικές Αναφορές στο Internet	Συχνότητα	15	22	37
	Ποσοστό	40,5%	59,5%	100,0%
Με αναφορές σε Βάσεις Δεδομένων Βιβλιογραφίας	Συχνότητα	28	9	37
	Ποσοστό	75,7%	24,3%	100,0%
Με χρήση τηλεδιάσκεψης ή on-line παρουσίασης από απόσταση	Συχνότητα	37	0	37
	Ποσοστό	100,0%	0,00%	100,0%
Με ανάθεση εργασιών που απαιτούν χρήση υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Βιβλιοθήκης	Συχνότητα	22	15	37
	Ποσοστό	59,5%	40,5%	100,0%
Με άλλο τρόπο	Συχνότητα	37	0	37
	Ποσοστό	100,0%	0,00%	100,0%

Πίνακας 28: Αναλυτική Κατανομή Καθηγητών βάσει του εάν και πώς κατά το εκπαιδευτικό έργο προτρέπουν τους Φοιτητές να χρησιμοποιούν Νέες Τεχνολογίες για την Εκπαίδευσή τους

Αναλυτική Κατανομή Καθηγητών που δεν προτρέπουν κατά το εκπαιδευτικό έργο τους Φοιτητές να χρησιμοποιούν Νέες Τεχνολογίες για την Εκπαίδευσή τους σχετικά με το λόγο που δεν το κάνουν		
	Συχνότητα	Ποσοστό
Δεν έχω τις κατάλληλες γνώσεις	1	50,0%
Θεωρώ ότι δεν ταιριάζουν με τα αντικείμενα που διδάσκω	1	50,0%
Σύνολο	2	100,0%

Πίνακας 29: Αναλυτική Κατανομή Καθηγητών που δεν προτρέπουν κατά το εκπαιδευτικό έργο τους Φοιτητές να χρησιμοποιούν Νέες Τεχνολογίες για την Εκπαίδευσή τους σχετικά με το λόγο που δεν το κάνουν

Γνώμη Καθηγητών σχετικά με την απόδοση Φοιτητών που χρησιμοποιούν Νέες Τεχνολογίες στην Εκπαίδευσή τους		
	Συχνότητα	Ποσοστό
Καλύτερη	31	88,6%
Την ίδια	3	8,6%
Δεν γνωρίζω	1	2,9%
Σύνολο	35	100,0%

Πίνακας 30: Γνώμη Καθηγητών σχετικά με την απόδοση Φοιτητών που χρησιμοποιούν Νέες Τεχνολογίες στην Εκπαίδευσή τους

Γνώμη Καθηγητών σχετικά με το εάν οι Φοιτητές που χρησιμοποιούν Νέες Τεχνολογίες στην Εκπαίδευσή τους καλύπτουν πιο εύκολα τα κενά τους		
	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	31	88,6%
Ίσως	2	5,7%
Δε γνωρίζω	2	5,7%
Σύνολο	35	100,0%

Πίνακας 31: Γνώμη Καθηγητών σχετικά με το εάν οι Φοιτητές που χρησιμοποιούν Νέες Τεχνολογίες στην Εκπαίδευσή τους καλύπτουν πιο εύκολα τα κενά τους

Γνώμη Καθηγητών σχετικά με το εάν οι Φοιτητές που χρησιμοποιούν Νέες Τεχνολογίες το κάνουν για να κρύψουν τις ελλείψεις τους σε άλλους τομείς της Εκπαίδευσής τους		
	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	2	5,7%
Όχι	23	65,7%
Ίσως	4	11,4%
Δε γνωρίζω	6	17,1%
Σύνολο	35	100,0%

Πίνακας 32: Γνώμη Καθηγητών σχετικά με το εάν οι Φοιτητές που χρησιμοποιούν Νέες Τεχνολογίες το κάνουν για να κρύψουν τις ελλείψεις τους σε άλλους τομείς της Εκπαίδευσής τους

Γνώμη Καθηγητών σχετικά με το εάν οι Φοιτητές πρέπει να διδάσκονται βασική Πληροφορική κατά την διάρκεια των προπτυχιακών σπουδών τους		
	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	34	97,1%
Ίσως	1	2,9%
Σύνολο	35	100,0%

Πίνακας 33: Γνώμη Καθηγητών σχετικά με το εάν οι Φοιτητές πρέπει να διδάσκονται βασική Πληροφορική κατά την διάρκεια των προπτυχιακών σπουδών τους

Γνώμη Καθηγητών σχετικά με το εάν οι Φοιτητές πρέπει να διδάσκονται Νοσηλευτική Πληροφορική κατά την διάρκεια των προπτυχιακών σπουδών τους		
	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	30	85,7
Όχι	2	5,7
Ίσως	3	8,6
Σύνολο	35	100,0

Πίνακας 34: Γνώμη Καθηγητών σχετικά με το εάν οι Φοιτητές πρέπει να διδάσκονται Νοσηλευτική Πληροφορική κατά την διάρκεια των προπτυχιακών σπουδών τους

Η χρήση Νέων Τεχνολογιών στην Εκπαίδευση ως πηγή Άγχους ή Ευεξίας για Καθηγητές		
	Συχνότητα	Ποσοστό
Stress/ Άγχους	5	14,7%
Ευεξίας	12	35,3%
Τίποτα από τα παραπάνω	17	50,0%
Σύνολο	34	100,0%

Πίνακας 35: Η χρήση Νέων Τεχνολογιών στην Εκπαίδευση ως πηγή Άγχους ή Ευεξίας για Καθηγητές

Μέρος Γ΄: Φοιτητές

Κατανομή Φοιτητών βάσει Εκπαιδευτικής Βαθμίδας					
		Συχνότητα	Ποσοστό	Ισχύον Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Ισχύον	Προπτυχιακός Φοιτητής	365	93,4%	93,8%	93,8%
	Μεταπτυχιακός Φοιτητής	23	5,9%	5,9%	99,7%
	Άλλο	1	0,3%	0,3%	100,0%
	Σύνολο	389	99,5%	100,0%	
Δεν απάντησαν		2	0,5%		
Σύνολο		391	100,0%		

Πίνακας 36: Κατανομή Φοιτητών βάσει Εκπαιδευτικής Βαθμίδας

Κατανομή Φοιτητών βάσει Εξαμήνου Φοίτησης					
		Συχνότητα	Ποσοστό	Ισχύον Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Ισχύον	Α΄ Εξάμηνο	24	6,1%	7,1%	7,1%
	Β΄ Εξάμηνο	66	16,9%	19,6%	26,8%
	Γ΄ Εξάμηνο	61	15,6%	18,2%	44,9%
	Δ΄ Εξάμηνο	62	15,9%	18,5%	63,4%
	Ε΄ Εξάμηνο	19	4,9%	5,7%	69,0%
	ΣΤ΄ Εξάμηνο	41	10,5%	12,2%	81,3%
	Ζ΄ Εξάμηνο	34	8,7%	10,1%	91,4%
	Επί Πτυχίω	29	7,4%	8,6%	100,0%
Σύνολο		336	85,9%	100,0%	
Δεν απάντησαν (περιέχει Μεταπτυχιακούς, Άλλους)		55	14,1%		
Σύνολο		391	100,0%		

Πίνακας 37: Κατανομή Φοιτητών βάσει Εξαμήνου Φοίτησης

Κατανομή Φοιτητών βάσει της χρήσης ηλεκτρονικών/ υπολογιστικών μέσων κατά την μελέτη τους		
	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	263	68,0%
Όχι	124	32,0%
Σύνολο	387	100,0%

Πίνακας 38: Κατανομή Φοιτητών βάσει της χρήσης ηλεκτρονικών/ υπολογιστικών μέσων κατά την μελέτη τους

Αναλυτική Κατανομή Φοιτητών βάσει της χρήσης συγκεκριμένων ηλεκτρονικών/ υπολογιστικών μέσων κατά τη μελέτη τους				
		Όχι	Ναι	Σύνολο
Επεξεργασία Κειμένου (π.χ. Word)	Συχνότητα	162	229	391
	Ποσοστό	41,4%	58,6%	100,0%
C.D./ D.V.D.	Συχνότητα	252	139	391
	Ποσοστό	64,5%	35,5%	100,0%
Προγράμματα Παρουσιάσεων (π.χ. PowerPoint)	Συχνότητα	281	110	391
	Ποσοστό	71,9%	28,1%	100,0%
Στατιστικά Πακέτα (π.χ. SPSS)	Συχνότητα	375	16	391
	Ποσοστό	95,9%	4,1%	100,0%
Ηλεκτρονική Αλληλογραφία (E-mail)	Συχνότητα	301	90	391
	Ποσοστό	77,0%	23,0%	100,0%
Ιστοσελίδα Μαθήματος	Συχνότητα	325	66	391
	Ποσοστό	83,1%	16,9%	100,0%
Άλλες Ιστοσελίδες	Συχνότητα	296	95	391
	Ποσοστό	75,7%	24,3%	100,0%
Άλλο	Συχνότητα	385	6	391
	Ποσοστό	98,5%	1,5%	100,0%

Πίνακας 39: Αναλυτική Κατανομή Φοιτητών βάσει της χρήσης συγκεκριμένων ηλεκτρονικών/ υπολογιστικών μέσων κατά τη μελέτη τους

Κατανομή Φοιτητών που χρησιμοποιούν κάποια ηλεκτρονικά / υπολογιστικά μέσα κατά τη μελέτη τους σχετικά με τον λόγο μη χρήσης των υπολοίπων		
	Συχνότητα	Ποσοστό
Δεν γνωρίζω την χρήση τους	105	43,0%
Δεν έχω τον απαιτούμενο χρόνο	29	11,9%
Δεν έχω τον απαιτούμενο εξοπλισμό	42	17,2%
Δεν υπάρχει ο απαιτούμενος εξοπλισμός στην Σχολή μου	9	3,7%
Δεν έχουν χρησιμότητα σε σχέση με τα μαθήματά μου	51	20,9%
Άλλο	8	3,3%
Σύνολο	244	100,0%

Πίνακας 40: Κατανομή Φοιτητών που χρησιμοποιούν κάποια ηλεκτρονικά / υπολογιστικά μέσα κατά τη μελέτη τους σχετικά με τον λόγο μη χρήσης των υπολοίπων

Κατανομή Φοιτητών που δεν χρησιμοποιούν ηλεκτρονικά / υπολογιστικά μέσα κατά τη μελέτη τους σχετικά με τον λόγο που δεν το κάνουν		
	Συχνότητα	Ποσοστό
Δεν γνωρίζω την χρήση τους	45	36,3%
Δεν έχω τον απαιτούμενο χρόνο	15	12,1%
Δεν έχω τον απαιτούμενο εξοπλισμό	44	35,5%
Δεν υπάρχει ο απαιτούμενος εξοπλισμός στην Σχολή μου	6	4,8%
Δεν έχουν χρησιμότητα σε σχέση με τα μαθήματά μου	12	9,7%
Άλλο	2	1,6%
Σύνολο	124	100,0%

Πίνακας 41: Κατανομή Φοιτητών που δεν χρησιμοποιούν ηλεκτρονικά / υπολογιστικά μέσα κατά τη μελέτη τους σχετικά με τον λόγο που δεν το κάνουν

Κατανομή Φοιτητών βάσει της χρήσης ηλεκτρονικών/ υπολογιστικών μέσων κατά την εκπόνηση απλών εργασιών (π.χ. εξαμήνου)		
	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	303	79,3%
Όχι	79	20,7%
Σύνολο	382	100,0%

Πίνακας 42: Κατανομή Φοιτητών βάσει της χρήσης ηλεκτρονικών/ υπολογιστικών μέσων κατά την εκπόνηση απλών εργασιών (π.χ. εξαμήνου)

Αναλυτική Κατανομή Φοιτητών βάσει της χρήσης συγκεκριμένων ηλεκτρονικών/ υπολογιστικών μέσων κατά την εκπόνηση απλών εργασιών				
		Όχι	Ναι	Σύνολο
Επεξεργασία Κειμένου (π.χ. Word)	Συχνότητα	118	273	391
	Ποσοστό	30,2%	69,8%	100,0%
C.D./ D.V.D.	Συχνότητα	269	122	391
	Ποσοστό	68,8%	31,2%	100,0%
Προγράμματα Παρουσιάσεων (π.χ. PowerPoint)	Συχνότητα	262	129	391
	Ποσοστό	67,0%	33,0%	100,0%
Στατιστικά Πακέτα (π.χ. SPSS)	Συχνότητα	367	24	391
	Ποσοστό	93,9%	6,1%	100,0%
Ηλεκτρονική Αλληλογραφία (E-mail)	Συχνότητα	323	68	391
	Ποσοστό	82,6%	17,4%	100,0%
Ιστοσελίδα Μαθήματος	Συχνότητα	321	70	391
	Ποσοστό	82,1%	17,9%	100,0%
Άλλες Ιστοσελίδες	Συχνότητα	303	88	391
	Ποσοστό	77,5%	22,5%	100,0%
Άλλο	Συχνότητα	381	9	390
	Ποσοστό	97,7%	2,3%	100,0%

Πίνακας 43: Αναλυτική Κατανομή Φοιτητών βάσει της χρήσης συγκεκριμένων ηλεκτρονικών/ υπολογιστικών μέσων κατά την εκπόνηση απλών εργασιών

Κατανομή Φοιτητών που χρησιμοποιούν κάποια ηλεκτρονικά / υπολογιστικά μέσα κατά την εκπόνηση εργασιών σχετικά με τον λόγο μη χρήσης των υπολοίπων		
	Συχνότητα	Ποσοστό
Δεν γνωρίζω την χρήση τους	98	39,0%
Δεν έχω τον απαιτούμενο χρόνο	32	12,7%
Δεν έχω τον απαιτούμενο εξοπλισμό	38	15,1%
Δεν υπάρχει ο απαιτούμενος εξοπλισμός στην Σχολή μου	3	1,2%
Δεν έχουν χρησιμότητα σε σχέση με τα μαθήματά μου	71	28,3%
Άλλο	9	3,6%
Σύνολο	251	100,0%

Πίνακας 44: Κατανομή Φοιτητών που χρησιμοποιούν κάποια ηλεκτρονικά / υπολογιστικά μέσα κατά την εκπόνηση εργασιών σχετικά με τον λόγο μη χρήσης των υπολοίπων

Κατανομή Φοιτητών που δεν χρησιμοποιούν ηλεκτρονικά / υπολογιστικά μέσα κατά την εκπόνηση εργασιών σχετικά με τον λόγο που δεν το κάνουν		
	Συχνότητα	Ποσοστό
Δεν γνωρίζω την χρήση τους	40	50,6%
Δεν έχω τον απαιτούμενο χρόνο	7	8,9%
Δεν έχω τον απαιτούμενο εξοπλισμό	27	34,2%
Δεν υπάρχει ο απαιτούμενος εξοπλισμός στην Σχολή μου	2	2,5%
Δεν έχουν χρησιμότητα σε σχέση με τα μαθήματα που διδάσκω	3	3,8%
Σύνολο	79	100,0%

Πίνακας 45: Κατανομή Φοιτητών που δεν χρησιμοποιούν ηλεκτρονικά / υπολογιστικά μέσα κατά την εκπόνηση εργασιών σχετικά με τον λόγο που δεν το κάνουν

Κατανομή Φοιτητών βάσει της χρήσης ηλεκτρονικών/ υπολογιστικών μέσων κατά την εκπόνηση Πτυχιακής Εργασίας			
	Συχνότητα	Ποσοστό (n=374)	Ποσοστό (n=86)
Ναι	72	19,3%	83,7%
Όχι	14	3,7%	16,3%
Δεν έχω αναλάβει ακόμα εκπόνηση πτυχιακής εργασίας	288	77,0%	---
Σύνολο	374	100,0%	100,0%

Πίνακας 46: Κατανομή Φοιτητών βάσει της χρήσης ηλεκτρονικών/ υπολογιστικών μέσων κατά την εκπόνηση Πτυχιακής Εργασίας

Αναλυτική Κατανομή Φοιτητών βάσει της χρήσης συγκεκριμένων ηλεκτρονικών/ υπολογιστικών μέσων κατά την εκπόνηση Πτυχιακής Εργασίας				
		Όχι	Ναι	Σύνολο
Επεξεργασία Κειμένου (π.χ. Word)	Συχνότητα	327	64	391
	Ποσοστό	83,6%	16,4%	100,0%
C.D./ D.V.D.	Συχνότητα	352	39	391
	Ποσοστό	90,0%	10,0%	100,0%
Προγράμματα Παρουσιάσεων (π.χ. PowerPoint)	Συχνότητα	347	44	391
	Ποσοστό	88,7%	11,3%	100,0%
Στατιστικά Πακέτα (π.χ. SPSS)	Συχνότητα	368	23	391
	Ποσοστό	94,1%	5,9%	100,0%
Ηλεκτρονική Αλληλογραφία (E-mail)	Συχνότητα	366	25	391
	Ποσοστό	93,6%	6,4%	100,0%
Ιστοσελίδα Μαθήματος	Συχνότητα	366	25	391
	Ποσοστό	93,6%	6,4%	100,0%
Άλλες Ιστοσελίδες	Συχνότητα	357	34	391
	Ποσοστό	91,3%	8,7%	100,0%
Άλλο	Συχνότητα	387	4	391
	Ποσοστό	99,0%	1,0%	100,0%

Πίνακας 47: Αναλυτική Κατανομή Φοιτητών βάσει της χρήσης συγκεκριμένων ηλεκτρονικών/ υπολογιστικών μέσων κατά την εκπόνηση Πτυχιακής Εργασίας

Κατανομή Φοιτητών που χρησιμοποιούν κάποια ηλεκτρονικά / υπολογιστικά μέσα κατά την εκπόνηση Πτυχιακής Εργασίας σχετικά με τον λόγο μη χρήσης των υπολοίπων		
	Συχνότητα	Ποσοστό
Δεν γνωρίζω την χρήση τους	15	26,3%
Δεν έχω τον απαιτούμενο χρόνο	7	12,3%
Δεν έχω τον απαιτούμενο εξοπλισμό	14	24,6%
Δεν υπάρχει ο απαιτούμενος εξοπλισμός στην Σχολή μου	3	5,3%
Δεν έχουν χρησιμότητα σε σχέση με τα μαθήματά μου	15	26,3%
Άλλο	3	5,3%
Σύνολο	57	100,0%

Πίνακας 48: Κατανομή Φοιτητών που χρησιμοποιούν κάποια ηλεκτρονικά / υπολογιστικά μέσα κατά την εκπόνηση Πτυχιακής Εργασίας σχετικά με τον λόγο μη χρήσης των υπολοίπων

Κατανομή Φοιτητών που δεν χρησιμοποιούν ηλεκτρονικά / υπολογιστικά μέσα κατά την εκπόνηση Πτυχιακής Εργασίας σχετικά με τον λόγο που δεν το κάνουν		
	Συχνότητα	Ποσοστό
Δεν γνωρίζω την χρήση τους	10	71,4%
Δεν έχω τον απαιτούμενο χρόνο	2	14,3%
Δεν έχω τον απαιτούμενο εξοπλισμό	2	14,3%
Σύνολο	14	100,0%

Πίνακας 49: Κατανομή Φοιτητών που δεν χρησιμοποιούν ηλεκτρονικά / υπολογιστικά μέσα κατά την εκπόνηση Πτυχιακής Εργασίας σχετικά με τον λόγο που δεν το κάνουν

Κατανομή Φοιτητών βάσει του εάν έχουν λάβει κατά την διάρκεια των σπουδών τους βασική εκπαίδευση στην Πληροφορική		
	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	258	69,4%
Όχι, δεν προβλέπεται στο Πρόγραμμα Σπουδών	39	10,5%
Όχι ακόμα, αλλά προβλέπεται στο Πρόγραμμα Σπουδών	75	20,1%
Σύνολο	372	100,0%

Πίνακας 50: Κατανομή Φοιτητών βάσει του εάν έχουν λάβει κατά την διάρκεια των σπουδών τους βασική εκπαίδευση στην Πληροφορική

Κατανομή Φοιτητών βάσει του εάν έχουν λάβει κατά την διάρκεια των σπουδών τους εκπαίδευση στην Νοσηλευτική Πληροφορική		
	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	97	28,0%
Όχι, δεν προβλέπεται στο Πρόγραμμα Σπουδών	146	42,0%
Όχι ακόμα, αλλά προβλέπεται στο Πρόγραμμα Σπουδών	104	30,0%
Σύνολο	347	100,0%

Πίνακας 51: Κατανομή Φοιτητών βάσει του εάν έχουν λάβει κατά την διάρκεια των σπουδών τους εκπαίδευση στην Νοσηλευτική Πληροφορική

Γνώμη των Φοιτητών που έχουν λάβει βασική εκπαίδευση στην Πληροφορική σχετικά με το εάν τους βοήθησε/ βοηθά στις σπουδές τους		
	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	180	69,8%
Όχι	36	14,0%
Ίσως	39	15,0%
Δε γνωρίζω	3	1,2%
Σύνολο	258	100,0%

Πίνακας 52: Γνώμη των Φοιτητών που έχουν λάβει βασική εκπαίδευση στην Πληροφορική σχετικά με το εάν τους βοήθησε/ βοηθά στις σπουδές τους

Γνώμη των Φοιτητών που έχουν λάβει εκπαίδευση στην Νοσηλευτική Πληροφορική σχετικά με το εάν τους βοήθησε/ βοηθά στις σπουδές τους		
	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	78	58,6%
Όχι	18	13,5%
Ίσως	24	18,0%
Δε γνωρίζω	13	9,8%
Σύνολο	133	100,0%

Πίνακας 53: Γνώμη των Φοιτητών που έχουν λάβει εκπαίδευση στην Νοσηλευτική Πληροφορική σχετικά με το εάν τους βοήθησε/ βοηθά στις σπουδές τους

Γνώμη Φοιτητών για το εάν πρέπει να υπάρχει βασική εκπαίδευση στην Πληροφορική στο Πρόγραμμα Σπουδών τους		
	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	338	90,6%
Όχι	10	2,7%
Ίσως	20	5,4%
Δε γνωρίζω	5	1,3%
Σύνολο	373	100,0%

Πίνακας 54: Γνώμη Φοιτητών για το εάν πρέπει να υπάρχει βασική εκπαίδευση στην Πληροφορική στο Πρόγραμμα Σπουδών τους

Γνώμη Φοιτητών για το εάν πρέπει να υπάρχει εκπαίδευση στην Νοσηλευτική Πληροφορική στο Πρόγραμμα Σπουδών τους		
	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	312	83,4%
Όχι	20	5,3%
Ίσως	38	10,2%
Δε γνωρίζω	4	1,1%
Σύνολο	374	100,0%

Πίνακας 55: Γνώμη Φοιτητών για το εάν πρέπει να υπάρχει εκπαίδευση στην Νοσηλευτική Πληροφορική στο Πρόγραμμα Σπουδών τους

Γνώμη Φοιτητών σχετικά με το εάν οι Καθηγητές πρέπει να χρησιμοποιούν Νέες Τεχνολογίες κατά την Εκπαίδευσή τους			
	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Ναι, με κάθε ευκαιρία	201	53,3%	53,3%
Ναι, όταν το κρίνουν σκόπιμο	156	41,4%	94,7%
Όχι	5	1,3%	96,0%
Ίσως	14	3,7%	99,7%
Δε γνωρίζω	1	0,3%	100,0%
Σύνολο	377	100,0%	

Πίνακας 56: Γνώμη Φοιτητών σχετικά με το εάν οι Καθηγητές πρέπει να χρησιμοποιούν Νέες Τεχνολογίες κατά την Εκπαίδευσή τους

Γνώμη Φοιτητών σχετικά με το εάν είναι ικανοποιημένοι από την συχνότητα χρήσης Νέων Τεχνολογιών από τους Καθηγητές κατά την Εκπαίδευσή τους		
	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	102	27,1%
Όχι	200	53,2%
Ίσως	54	14,4%
Δε γνωρίζω	20	5,3%
Σύνολο	376	100,0%

Πίνακας 57: Γνώμη Φοιτητών σχετικά με το εάν είναι ικανοποιημένοι από την συχνότητα χρήσης Νέων Τεχνολογιών από τους Καθηγητές κατά την Εκπαίδευσή τους

Γνώμη Φοιτητών σχετικά με το εάν είναι ικανοποιημένοι από το εύρος χρησιμοποιούμενων Νέων Τεχνολογιών από τους Καθηγητές κατά την Εκπαίδευσή τους		
	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	78	21,0%
Όχι	213	57,3%
Ίσως	63	16,9%
Δε γνωρίζω	18	4,8%
Σύνολο	372	100,0%

Πίνακας 58: Γνώμη Φοιτητών σχετικά με το εάν είναι ικανοποιημένοι από το εύρος χρησιμοποιούμενων Νέων Τεχνολογιών από τους Καθηγητές κατά την Εκπαίδευσή τους

Γνώμη Φοιτητών σχετικά με το εάν οι Καθηγητές που χρησιμοποιούν Νέες Τεχνολογίες κατά την Εκπαίδευση αυξάνουν την μεταδοτικότητα τους		
	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	251	67,1%
Όχι	33	8,8%
Ίσως	81	21,7%
Δε γνωρίζω	9	2,4%
Σύνολο	374	100,0%

Πίνακας 59: Γνώμη Φοιτητών σχετικά με το εάν οι Καθηγητές που χρησιμοποιούν Νέες Τεχνολογίες κατά την Εκπαίδευση αυξάνουν την μεταδοτικότητά τους

Γνώμη Φοιτητών σχετικά με το εάν οι Καθηγητές που χρησιμοποιούν Νέες Τεχνολογίες κατά την Εκπαίδευση κεντρίζουν ευκολότερα το ενδιαφέρον για το μάθημα		
	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	298	79,3%
Όχι	9	2,4%
Ίσως	63	16,8%
Δε γνωρίζω	6	1,6%
Σύνολο	376	100,0%

Πίνακας 60: Γνώμη Φοιτητών σχετικά με το εάν οι Καθηγητές που χρησιμοποιούν Νέες Τεχνολογίες κατά την Εκπαίδευση κεντρίζουν ευκολότερα το ενδιαφέρον για το μάθημα

Γνώμη Φοιτητών σχετικά με το εάν οι Καθηγητές που χρησιμοποιούν Νέες Τεχνολογίες κατά την Εκπαίδευση το κάνουν για να κρύψουν τις ελλείψεις τους σε άλλους τομείς της Εκπαίδευσής τους		
	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	34	9,1%
Όχι	162	43,4%
Ίσως	116	31,1%
Δε γνωρίζω	61	16,4%
Σύνολο	373	100,0%

Πίνακας 61: Γνώμη Φοιτητών σχετικά με το εάν οι Καθηγητές που χρησιμοποιούν Νέες Τεχνολογίες κατά την Εκπαίδευση το κάνουν για να κρύψουν τις ελλείψεις τους σε άλλους τομείς της Εκπαίδευσής τους

Γνώμη Φοιτητών σχετικά με το εάν οι Καθηγητές πρέπει να προτρέπουν τους Φοιτητές στην χρήση Νέων Τεχνολογιών κατά την Εκπαίδευσή τους		
	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	316	83,8%
Όχι	8	2,1%
Ίσως	41	10,9%
Δε γνωρίζω	12	3,2%
Σύνολο	377	100,0%

Πίνακας 62: Γνώμη Φοιτητών σχετικά με το εάν οι Καθηγητές πρέπει να προτρέπουν τους Φοιτητές στην χρήση Νέων Τεχνολογιών κατά την Εκπαίδευσή τους

Η χρήση Νέων Τεχνολογιών στην Εκπαίδευση ως πηγή Άγχους ή Ευεξίας για Φοιτητές		
	Συχνότητα	Ποσοστό
Stress/ Άγχους	41	11,0%
Ευεξίας	151	40,5%
Τίποτα από τα παραπάνω	181	48,5%
Σύνολο	373	100,0%

Πίνακας 63: Η χρήση Νέων Τεχνολογιών στην Εκπαίδευση ως πηγή Άγχους ή Ευεξίας για Φοιτητές

Μέρος Δ': Προσωπικό Βιβλιοθήκης

Κατανομή Προσωπικού Βιβλιοθήκης βάσει Ειδικότητας		
	Συχνότητα	Ποσοστό
Βιβλιοθηκονόμος	14	93,3%
Γραμματέας/ Διοικητικό Προσωπικό	1	6,7%
Σύνολο	15	100,0%

Πίνακας 64: Κατανομή Προσωπικού Βιβλιοθήκης βάσει Ειδικότητας

Απαντήσεις Προσωπικού Βιβλιοθήκης για το εάν η οικεία Βιβλιοθήκη παρέχει ηλεκτρονικές υπηρεσίες		
	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	15	100,0%
Όχι	0	0,0%
Σύνολο	15	100,0%

Πίνακας 65: Απαντήσεις Προσωπικού Βιβλιοθήκης για το εάν η οικεία Βιβλιοθήκη παρέχει ηλεκτρονικές υπηρεσίες

Απαντήσεις Προσωπικού Βιβλιοθήκης για το ποιες συγκεκριμένες ηλεκτρονικές υπηρεσίες παρέχει η οικεία Βιβλιοθήκη				
		Όχι	Ναι	Σύνολο
Ηλεκτρονική Αναζήτηση των εντύπων τίτλων που διαθέτει	Συχνότητα	0	15	15
	Ποσοστό	0,00%	100,0%	100,0%
Αρχείο ηλεκτρονικών τίτλων (π.χ. CD-ROM/ DVD)	Συχνότητα	9	6	15
	Ποσοστό	60,0%	40,0%	100,0%
Ηλεκτρονική Αναζήτηση των ηλεκτρονικών τίτλων που διαθέτει	Συχνότητα	7	8	15
	Ποσοστό	46,7%	53,3%	100,0%
Σύνδεση με Βιβλιοθήκες άλλων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων	Συχνότητα	4	11	15
	Ποσοστό	26,7%	73,3%	100,0%
Πρόσβαση σε Βάσεις Δεδομένων Επιστημών Υγείας	Συχνότητα	1	14	15
	Ποσοστό	6,7%	93,3%	100,0%
Εκπαίδευση της Ακαδημαϊκής Κοινότητας (Καθηγητές, Φοιτητές) στην χρήση των προσφερομένων υπηρεσιών	Συχνότητα	6	9	15
	Ποσοστό	40,0%	60,0%	100,0%
Άλλο	Συχνότητα	15	0	15
	Ποσοστό	100,0%	0,0%	100,0%

Πίνακας 66: Απαντήσεις Προσωπικού Βιβλιοθήκης για το ποιες συγκεκριμένες ηλεκτρονικές υπηρεσίες παρέχει η οικεία Βιβλιοθήκη

Απαντήσεις Προσωπικού Βιβλιοθήκης για το εάν η οικεία Βιβλιοθήκη παρέχει ηλεκτρονικές υπηρεσίες στον τομέα της Νοσηλευτικής		
	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	14	93,3%
Όχι	1	6,7%
Σύνολο	15	100,0%

Πίνακας 67: Απαντήσεις Προσωπικού Βιβλιοθήκης για το εάν η οικεία Βιβλιοθήκη παρέχει ηλεκτρονικές υπηρεσίες στον τομέα της Νοσηλευτικής

Απαντήσεις Προσωπικού Βιβλιοθήκης που η οικεία Βιβλιοθήκη παρέχει ηλεκτρονικές υπηρεσίες στον τομέα της Νοσηλευτικής σχετικά με τους κύριους αποδέκτες αυτών		
	Συχνότητα	Ποσοστό
Κυρίως οι Φοιτητές Νοσηλευτικής	1	7,1%
Εξίσου οι Καθηγητές και οι Φοιτητές Νοσηλευτικής	13	92,9%
Σύνολο	14	100,0%

Πίνακας 68: Απαντήσεις Προσωπικού Βιβλιοθήκης που η οικεία Βιβλιοθήκη παρέχει ηλεκτρονικές υπηρεσίες στον τομέα της Νοσηλευτικής σχετικά με τους κύριους αποδέκτες αυτών

Απαντήσεις Προσωπικού Βιβλιοθήκης που η οικεία Βιβλιοθήκη παρέχει ηλεκτρονικές υπηρεσίες στον τομέα της Νοσηλευτικής σχετικά με τους κύριους χρήστες αυτών			
	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Αποκλειστικά οι Φοιτητές Νοσηλευτικής	1	7,1%	7,1%
Κυρίως οι Φοιτητές Νοσηλευτικής	3	21,4%	28,5%
Εξίσου οι Καθηγητές και οι Φοιτητές Νοσηλευτικής	6	42,90%	71,4%
Κυρίως οι Καθηγητές Νοσηλευτικής	4	28,6%	100,0%
Σύνολο	14	100,0%	

Πίνακας 69: Απαντήσεις Προσωπικού Βιβλιοθήκης που η οικεία Βιβλιοθήκη παρέχει ηλεκτρονικές υπηρεσίες στον τομέα της Νοσηλευτικής σχετικά με τους κύριους χρήστες αυτών

Απαντήσεις Προσωπικού Βιβλιοθήκης που η οικεία Βιβλιοθήκη παρέχει ηλεκτρονικές υπηρεσίες στον τομέα της Νοσηλευτικής σχετικά με τους Καθηγητές κύριους χρήστες αυτών		
	Συχνότητα	Ποσοστό
Κυρίως οι Μόνιμοι Καθηγητές	4	33,3%
Εξίσου οι Μόνιμοι και οι Μη Μόνιμοι Καθηγητές	8	66,7%
Σύνολο	12	100,0%

Πίνακας 70: Απαντήσεις Προσωπικού Βιβλιοθήκης που η οικεία Βιβλιοθήκη παρέχει ηλεκτρονικές υπηρεσίες στον τομέα της Νοσηλευτικής σχετικά με τους Καθηγητές κύριους χρήστες αυτών

Απαντήσεις Προσωπικού Βιβλιοθήκης που η οικεία Βιβλιοθήκη παρέχει ηλεκτρονικές υπηρεσίες στον τομέα της Νοσηλευτικής σχετικά με τους Φοιτητές κύριους χρήστες αυτών (επίπεδο Εκπαίδευσης)			
	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Κυρίως οι Προπτυχιακοί Φοιτητές	5	33,3%	38,5%
Κυρίως οι Μεταπτυχιακοί Φοιτητές	1	6,7%	46,2%
Εξίσου οι Προπτυχιακοί και Μεταπτυχιακοί Φοιτητές	7	46,7%	100,0%
Σύνολο	13	86,7%	

Πίνακας 71: Απαντήσεις Προσωπικού Βιβλιοθήκης που η οικεία Βιβλιοθήκη παρέχει ηλεκτρονικές υπηρεσίες στον τομέα της Νοσηλευτικής σχετικά με τους Φοιτητές κύριους χρήστες αυτών (επίπεδο Εκπαίδευσης)

Απαντήσεις Προσωπικού Βιβλιοθήκης που η οικεία Βιβλιοθήκη παρέχει ηλεκτρονικές υπηρεσίες στον τομέα της Νοσηλευτικής σχετικά με τους Φοιτητές κύριους χρήστες αυτών (Έλληνες / Αλλοδαποί)		
	Συχνότητα	Ποσοστό
Κυρίως οι Έλληνες Φοιτητές	9	69,2%
Εξίσου οι Έλληνες και οι αλλοδαποί Φοιτητές	4	30,8%
Σύνολο	13	100,0%

Πίνακας 72: Απαντήσεις Προσωπικού Βιβλιοθήκης που η οικεία Βιβλιοθήκη παρέχει ηλεκτρονικές υπηρεσίες στον τομέα της Νοσηλευτικής σχετικά με τους Φοιτητές κύριους χρήστες αυτών (Έλληνες / Αλλοδαποί)

Απαντήσεις Προσωπικού Βιβλιοθήκης που η οικεία Βιβλιοθήκη παρέχει ηλεκτρονικές υπηρεσίες στον τομέα της Νοσηλευτικής σχετικά με τους Φοιτητές κύριους χρήστες αυτών (Ανήκοντες / Μη ανήκοντες)		
	Συχνότητα	Ποσοστό
Κυρίως οι ανήκοντες στο τμήμα Φοιτητές	3	23,1%
Κυρίως οι επισκέπτες στο τμήμα Φοιτητές	2	15,4%
Εξίσου οι ανήκοντες και οι επισκέπτες στο Τμήμα Φοιτητές	8	61,5%
Σύνολο	13	100,0%

Πίνακας 73: Απαντήσεις Προσωπικού Βιβλιοθήκης που η οικεία Βιβλιοθήκη παρέχει ηλεκτρονικές υπηρεσίες στον τομέα της Νοσηλευτικής σχετικά με τους Φοιτητές κύριους χρήστες αυτών (Ανήκοντες / Μη ανήκοντες)

Γνώμη Προσωπικού Βιβλιοθήκης σχετικά με το εάν οι Καθηγητές πρέπει να χρησιμοποιούν Νέες Τεχνολογίες κατά την Εκπαίδευση των Φοιτητών			
	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Ναι, με κάθε ευκαιρία	8	53,3%	53,3%
Ναι, όταν το κρίνουν σκόπιμο	5	33,3%	86,7%
Δε γνωρίζω	2	13,3%	100,0%
Σύνολο	15	100,0%	

Πίνακας 74: Γνώμη Προσωπικού Βιβλιοθήκης σχετικά με το εάν οι Καθηγητές πρέπει να χρησιμοποιούν Νέες Τεχνολογίες κατά την Εκπαίδευση των Φοιτητών

Γνώμη Προσωπικού Βιβλιοθήκης σχετικά με το εάν οι Καθηγητές πρέπει να προτρέπουν τους Φοιτητές στην χρήση Νέων Τεχνολογιών κατά την Εκπαίδευσή τους			
	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Ναι	13	86,7%	86,7%
Ίσως	1	6,7%	93,3%
Δε γνωρίζω	1	6,7%	100,0%
Σύνολο	15	100,0%	

Πίνακας 75: Γνώμη Προσωπικού Βιβλιοθήκης σχετικά με το εάν οι Καθηγητές πρέπει να προτρέπουν τους Φοιτητές στην χρήση Νέων Τεχνολογιών κατά την Εκπαίδευσή τους

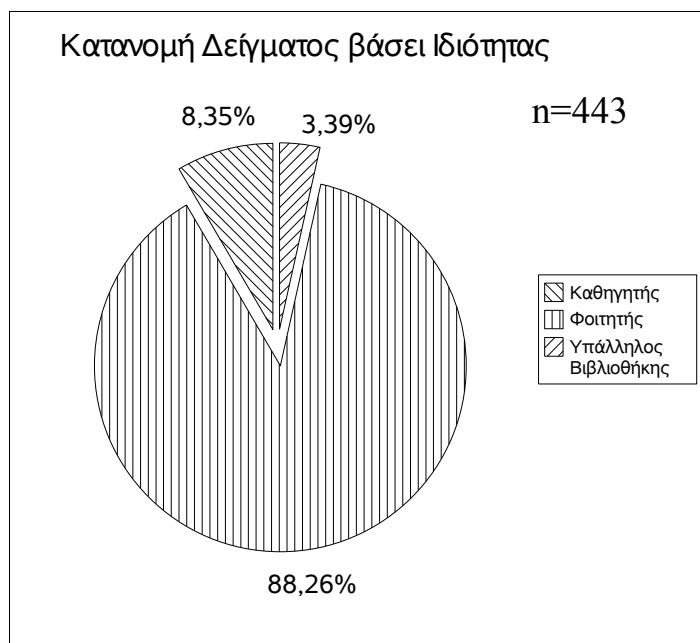
Γνώμη Προσωπικού Βιβλιοθήκης σχετικά με το εάν οι Φοιτητές πρέπει να διδάσκονται βασική Πληροφορική κατά την διάρκεια των προπτυχιακών σπουδών τους		
	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	14	93,3%
Δε γνωρίζω	1	6,7%
Σύνολο	15	100,0%

Πίνακας 76: Γνώμη Προσωπικού Βιβλιοθήκης σχετικά με το εάν οι Φοιτητές πρέπει να διδάσκονται βασική Πληροφορική κατά την διάρκεια των προπτυχιακών σπουδών τους

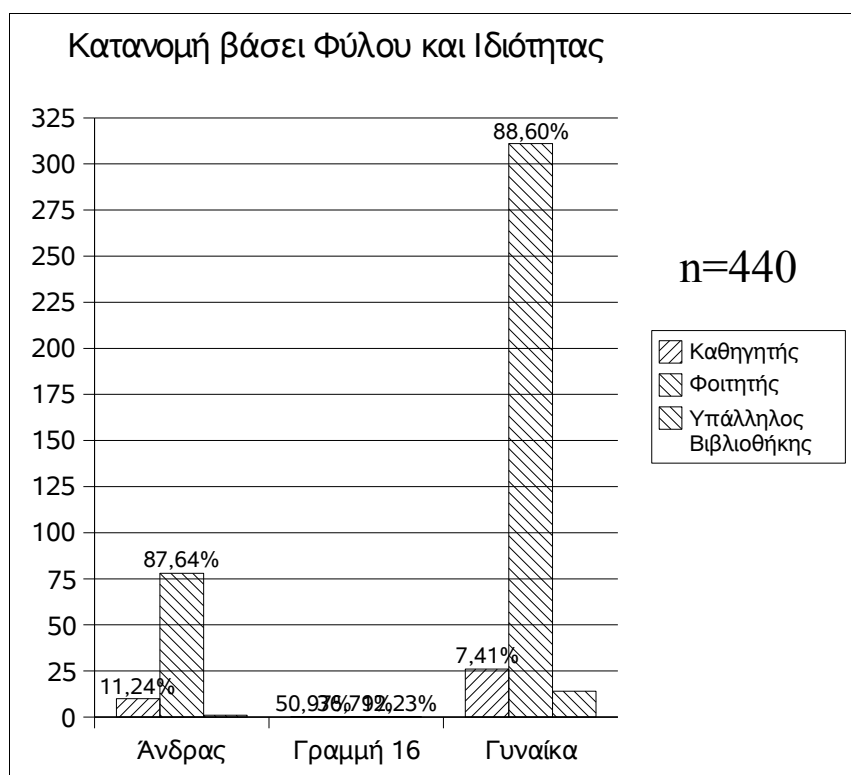
Γνώμη Προσωπικού Βιβλιοθήκης σχετικά με το εάν οι Φοιτητές πρέπει να διδάσκονται Νοσηλευτική Πληροφορική κατά την διάρκεια των προπτυχιακών σπουδών τους			
	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Ναι	11	73,3%	73,3%
Ίσως	3	20,0%	93,3%
Δε γνωρίζω	1	6,7%	100,0%
Σύνολο	15	100,0%	

Πίνακας 77: Γνώμη Προσωπικού Βιβλιοθήκης σχετικά με το εάν οι Φοιτητές πρέπει να διδάσκονται Νοσηλευτική Πληροφορική κατά την διάρκεια των προπτυχιακών σπουδών τους

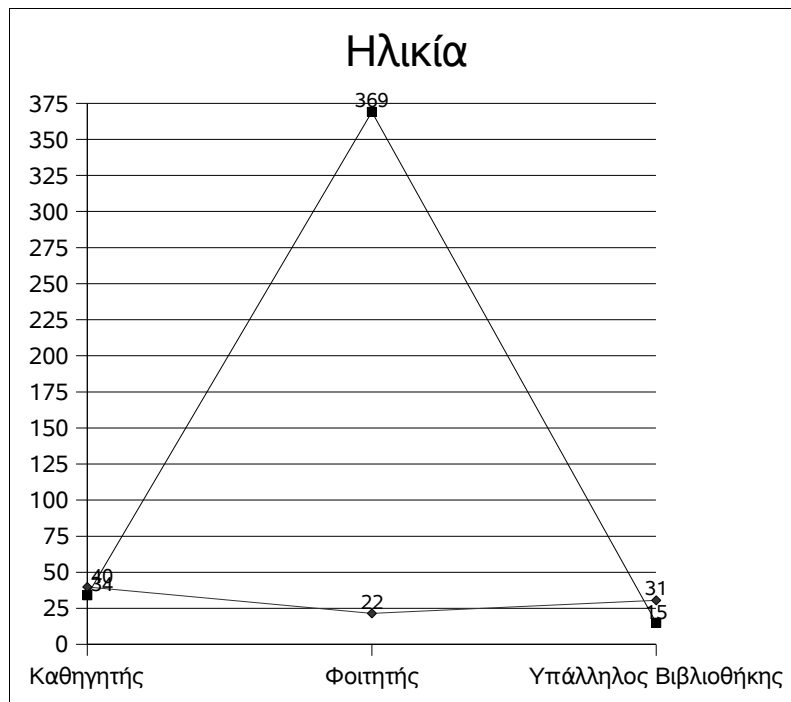
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ



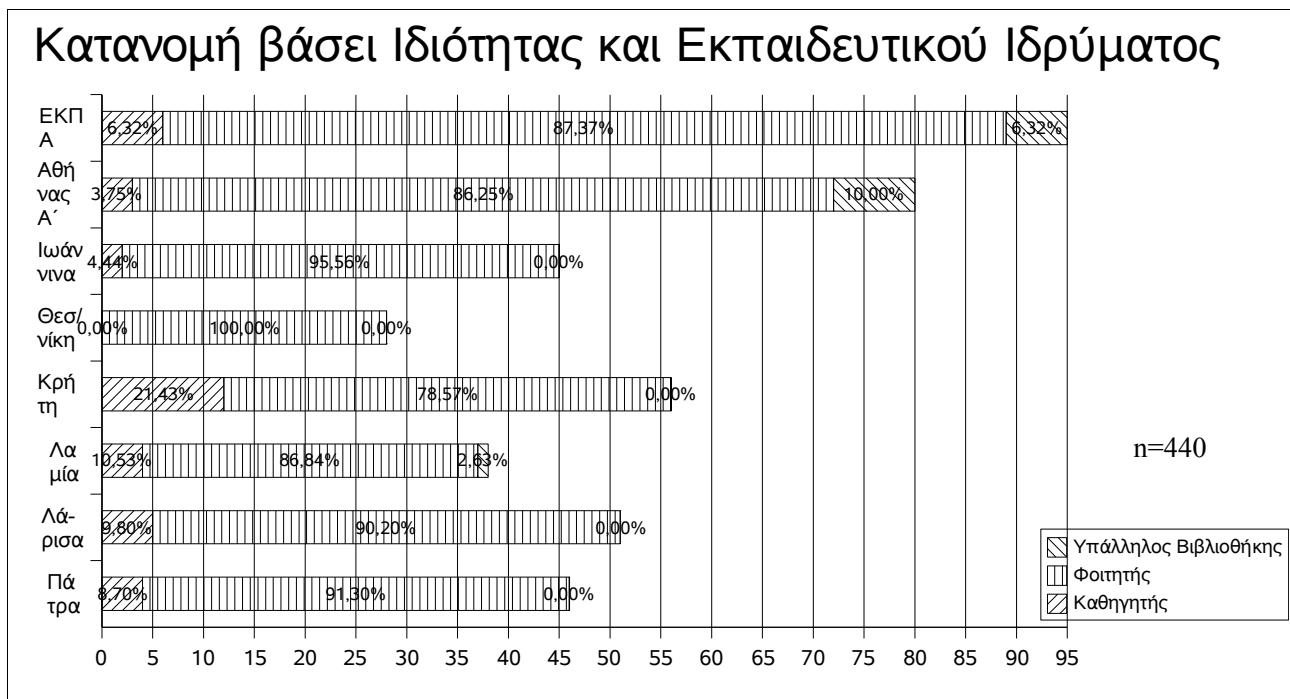
Διάγραμμα 1: Κατανομή Δείγματος βάσει Ιδιότητας



Διάγραμμα 2: Κατανομή βάσει Φύλου και Ιδιότητας



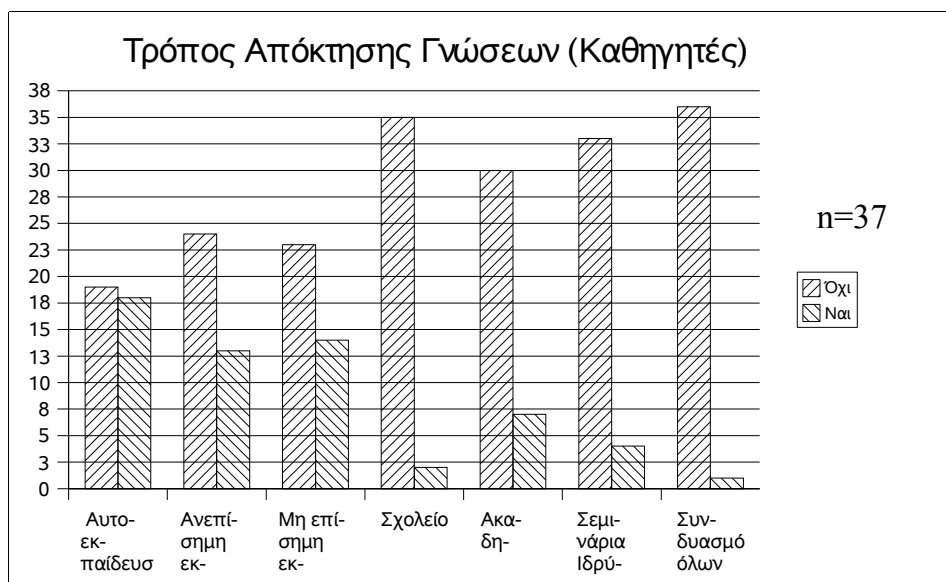
Διάγραμμα 3: Μέση Ηλικία



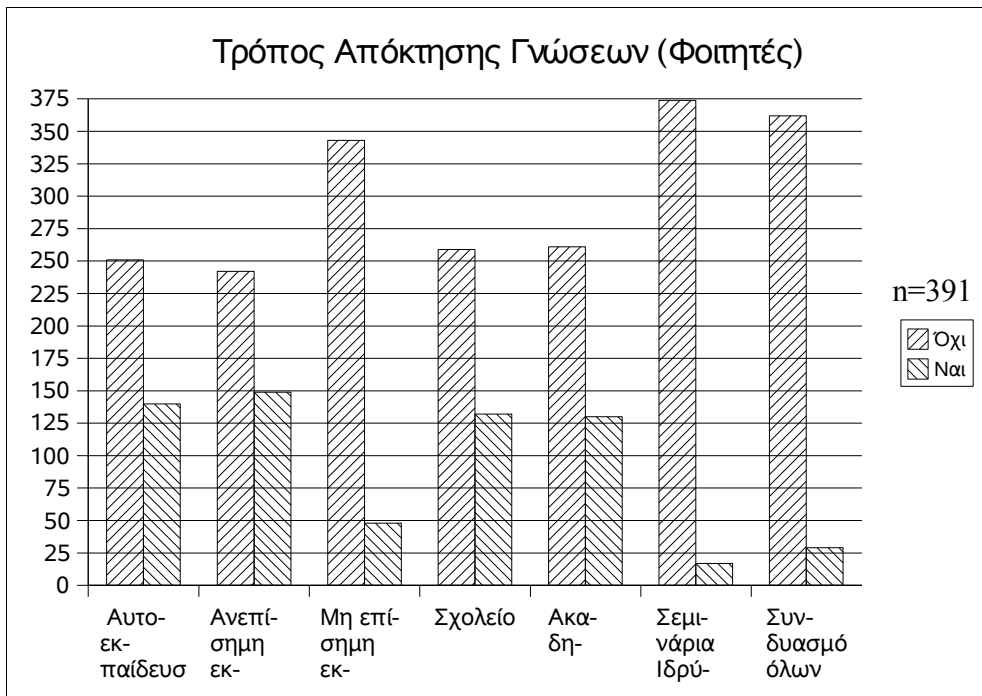
Διάγραμμα 4: Κατανομή βάσει Ιδιότητας και Εκπαιδευτικού Ιδρύματος



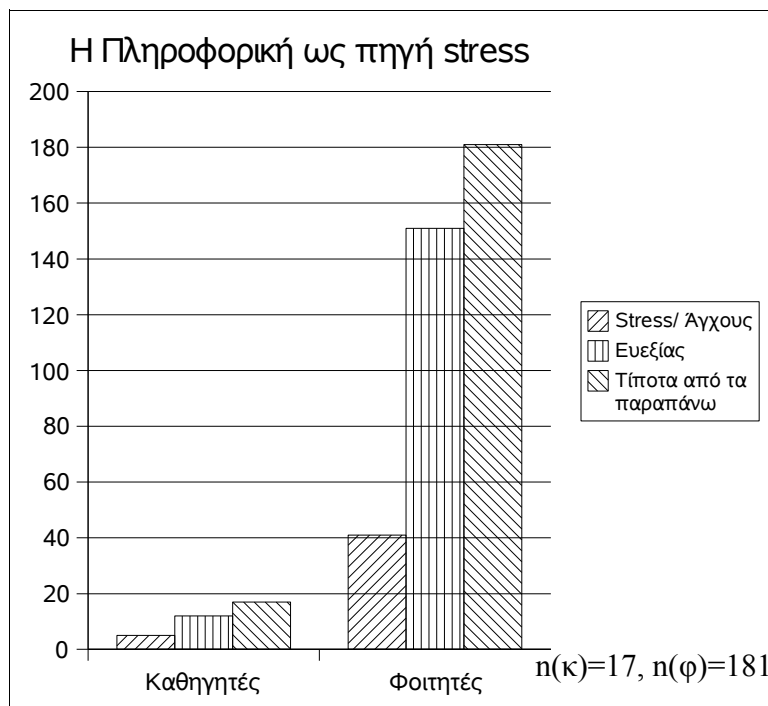
Διάγραμμα 5: Κατοχή Γνώσεων Πληροφορικής



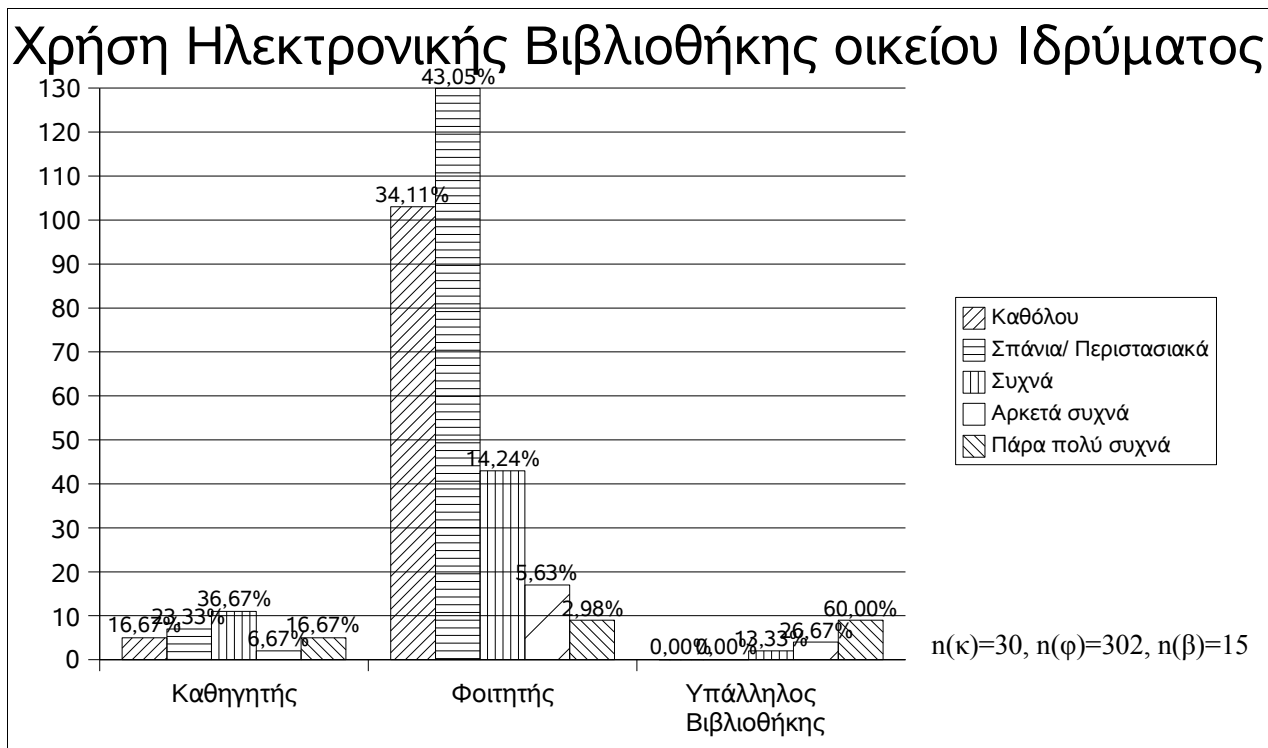
Διάγραμμα 6: Τρόπος Απόκτησης Γνώσεων (Καθηγητές)



Διάγραμμα 7: Τρόπος Απόκτησης Γνώσεων (Φοιτητές)



Διάγραμμα 8: Η χρήση της Πληροφορικής στην Εκπαίδευση ως πηγή stress



Διάγραμμα 9: Χρήση Ηλεκτρονικής Βιβλιοθήκης οικείου Ιδρύματος



Διάγραμμα 10: Γνώμη Φοιτητών για το εάν το μάθημα Πληροφορικής τους βοήθησε

Κεφάλαιο 8: Συζήτηση Αποτελεσμάτων

1. Δημογραφικά Στοιχεία

Στην έκθεση που ακολουθεί θα προσπαθήσουμε να συζητήσουμε τα πορίσματα της έρευνάς μας, όπως αυτά εξάγονται από τους προηγούμενους Πίνακες και τα προηγούμενα Διαγράμματα.

Στην έρευνά μας συμμετείχαν τελικώς τετρακόσια σαράντα τρία (n=443) πρόσωπα, εκ των οποίων 37 (ποσοστό 8,4%) Καθηγητές, 391 (ποσοστό 88,3%) Φοιτητές και 15 (ποσοστό 3,4%) Υπάλληλοι Βιβλιοθήκης (Πίνακας 1, Διάγραμμα 1).

Συνεχίζοντας με δημογραφικά στοιχεία και όπως ήταν μάλλον αναμενόμενο για τον χώρο της Νοσηλευτικής, βλέπουμε πως περισσότερες είναι οι γυναίκες, οι οποίες ανέρχονται στον αριθμό των 351 (ποσοστό 79,8%) και λιγότεροι οι άνδρες, οι οποίοι είναι 89 (ποσοστό 20,2%) (Πίνακας 2, Διάγραμμα 2).

Ως προς την ηλικία, οι Καθηγητές που απήντησαν σχετικώς (n=34) έχουν μια μέση ηλικία περίπου 40 ετών, οι απαντήσαντες Φοιτητές (n=369) έχουν μέση ηλικία μεταξύ 21 και 22 ετών, ενώ οι Υπάλληλοι Βιβλιοθήκης έδωσαν όλοι απάντηση (n=15) και έχουν μέση ηλικία περίπου 30 ετών (Πίνακας 3, Διάγραμμα 3).

Ερχόμενοι τώρα στην κατανομή του δείγματος βάσει Ιδιότητας και Εκπαιδευτικού Ιδρύματος και όσο αφορά στους συμμετέχοντες Καθηγητές (n=36) διαπιστώνουμε πως το ένα τρίτο (1/3) περίπου διδάσκουν στο ΑΤΕΙ Κρήτης κι ακολουθούν οι Καθηγητές του Εθνικού & Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και του ΑΤΕΙ Λάρισας, που διαμορφώνουν από κοινού το δεύτερο ένα τρίτο (1/3), ενώ το τελευταίο ένα τρίτο (1/3) συναποτελούν οι Καθηγητές όλων των υπολοίπων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Πίνακας 4, Διάγραμμα 4).

Βλέποντας μερικά επιπλέον στοιχεία για τους Καθηγητές (n=35) διαπιστώνουμε ότι έχουμε περίπου ισοκατανομή ανάμεσα στους μόνιμους (Καθηγητής, Αναπληρωτής, Επίκουρος, Λέκτορας, Εφαρμογών) και τους μη μόνιμους (Επιστημονικός, Εργαστηριακός, Κλινικός Συνεργάτης, Άλλο), με τους δεύτερους να έχουν ένα ελαφρό προβάδισμα (ποσοστό 54,3%) (Πίνακας 21).

Από δε τους μόνιμους Καθηγητές, μεγαλύτερη συμμετοχή έχουμε από Λέκτορες, Καθηγητές Εφαρμογών και Επίκουρους Καθηγητές (13 στους 15), ενώ αντιστοίχως στους μη μόνιμους υπερτερούν κατά πολύ οι Εργαστηριακοί και Κλινικοί Συνεργάτες (16 στους 19) (Πίνακας 21).

Ως προς την Ειδικότητα (n=35), οι Νοσηλευτές αποτελούν το 80% των απαντησάντων Καθηγητών, ενώ μαζί με τους Γιατρούς και τους Ψυχολόγους διαμορφώνουν το 95% περίπου των συμμετεχόντων Καθηγητών (Πίνακας 22).

Στους Φοιτητές τώρα (n=389), την μεγαλύτερη συμμετοχή έχουμε από το Πανεπιστήμιο Αθηνών, αφού διαμορφώνουν το ένα πέμπτο (1/5) περίπου των Φοιτητών, ακολουθούν οι Φοιτητές του Α΄ Τμήματος ΑΤΕΙ Αθήνας, που είναι λίγο λιγότεροι από το ένα πέμπτο (1/5), ενώ το ένα τρίτο (1/3) των Φοιτητών προέρχονται από κοινού από τα ΑΤΕΙ Λάρισας, Κρήτης και Πάτρας, αφού καθένα συμμετέχει με ποσοστό περίπου 11% (Πίνακας 4).

Το μεγάλο προβάδισμα των δύο Ιδρυμάτων της πρωτεύουσας ως προς τον αριθμό των συμμετεχόντων Φοιτητών πιθανώς να εξηγείται απ' το γεγονός ότι έχουν γενικώς μεγαλύτερο αριθμό Φοιτητών από τα επαρχιακά Ιδρύματα, όμως αυτό δεν μπορούμε να το ελέγξουμε. Για το Τμήμα του Πανεπιστημίου Αθηνών, πάντως, δεν πρέπει να ξεχνάμε πως είναι αυτό που έχει και τους Μεταπτυχιακούς Φοιτητές, οι οποίοι αποτελούν το 6% περίπου των Φοιτητών που απάντησαν σχετικώς (n=389) (Πίνακας 36).

Όσο αφορά το έτος φοίτησης των Προπτυχιακών Φοιτητών (n=336), αυτοί των δύο πρώτων ετών (εξάμηνα Α΄ έως και Δ΄) είναι κατά τι περισσότεροι απ' αυτούς των δύο τελευταίων

ετών (εξάμηνα Ε΄ έως και επί Πτυχίω), καθώς διαμορφώνουν το 63,4% έναντι 36,6% (Πίνακας 37).

Προχωρώντας στο Προσωπικό Βιβλιοθήκης (n=15), βλέπουμε πως το σύνολο σχεδόν των συμμετεχόντων είναι από τα δύο Ιδρύματα της Αθήνας, ενώ η συμμετοχή από την επαρχία μπορεί να χαρακτηριστεί και μηδενική (Πίνακας 4). Επιπλέον, όλοι σχεδόν οι Υπάλληλοι Βιβλιοθήκης είναι Βιβλιοθηκονόμοι (Πίνακας 64).

2. Στοιχεία σχετικά με τις γνώσεις Πληροφορικής του δείγματος

Στην συνέχεια θα εκθέσουμε τα στοιχεία που προκύπτουν σχετικά με τις γνώσεις Πληροφορικής που έχουν οι συμμετέχοντες στην έρευνα.

Μια πρώτη προσέγγιση των δεδομένων μας δείχνει πως τα στοιχεία είναι αρκετά ενθαρρυντικά, αφού πάνω από το 80% των Φοιτητών (για n=388), το 90% των Καθηγητών (για n=36) και το σύνολο του Προσωπικού Βιβλιοθήκης (n=15) δηλώνουν πως έχουν κάποιες γνώσεις Πληροφορικής (Πίνακας 6, Διάγραμμα 5).

Προχωρώντας τώρα σε συγκεκριμένες γνώσεις, βλέπουμε πως στους Καθηγητές (n=31) πρώτη θέση έχει η βασική χρήση Η/Υ, η οποία συμπεριλαμβάνει και την επεξεργασία κειμένου (ποσοστό 74,2%) και ακολουθεί η βασική χρήση του Διαδικτύου (ποσοστό 64,5%) (Πίνακας 7).

Προβληματισμό, όμως, πρέπει να δημιουργήσει το ότι το 71% των Καθηγητών δηλώνει πως δεν γνωρίζει να δημιουργεί ηλεκτρονικές παρουσιάσεις και το 55% περίπου πως να χρησιμοποιεί ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, ενώ ελλιπέστατες είναι οι γνώσεις σχετικά με την κατασκευή και χρήση βάσεων δεδομένων (από 77,4% έως 93,5%) και την χρήση στατιστικών πακέτων (ποσοστό 93,5%) (Πίνακας 7).

Συνεχίζοντας με τους Φοιτητές (n=347), την πρώτη θέση έχει κι εδώ η βασική χρήση Η/Υ (ποσοστό 76,9%) και την δεύτερη η βασική χρήση του Διαδικτύου (ποσοστό 60,5%), αλλά παρατηρούμε πως στις περισσότερες υπηρεσίες που έχουν να κάνουν με το Διαδίκτυο (e-Mail, Messengers) το ποσοστό είναι κάτω του 50% και κάθε φορά κάτω από το αντίστοιχο των Καθηγητών (Πίνακας 7).

Το ενθαρρυντικό στοιχείο, όμως, είναι πως οι Φοιτητές, έστω και σε χαμηλά ποσοστά, απαντούν πως έχουν κάποιες γνώσεις σε τομείς που οι Καθηγητές δηλώνουν στο σύνολό τους πως δεν έχουν, όπως π.χ. στην κατασκευή πολυμεσικών εφαρμογών (Πίνακας 7).

Την πρώτη θέση έχουν και στο Προσωπικό Βιβλιοθήκης (n=14) η βασική χρήση Η/Υ και η βασική χρήση Διαδικτύου (ποσοστό 78,6% έκαστη) κι ακολουθεί η χρήση προγραμμάτων επεξεργασίας λογιστικών φύλλων (ποσοστό 57,1%) και η χρήση e-mail, η οποία είναι ισοκατανομημένη με ποσοστό 50% – 50% (Πίνακας 7).

Απ' την άλλη, δυσάρεστη έκπληξη προκαλεί το γεγονός ότι μόνο το 7% περίπου γνωρίζει να χρησιμοποιεί Βιβλιογραφικές Βάσεις Δεδομένων (Πίνακας 7), δεδομένου ότι το σύνολο σχεδόν του Προσωπικού είναι Βιβλιοθηκονόμοι (Πίνακας 64).

Διερευνώντας τον τρόπο κτήσης αυτών των γνώσεων, βλέπουμε πως η αυτοεκπαίδευση στους Καθηγητές (n=37) έχει την πρώτη θέση (ποσοστό 48,6%) και στους Φοιτητές (n=391) τον δεύτερο (ποσοστό 35,8%), στους οποίους την πρώτη θέση έχει η ανεπίσημη εκπαίδευση (ποσοστό 38,1%), η οποία έχει και την τρίτη θέση (ποσοστό 35,1%) στους Καθηγητές (Πίνακας 8, Διαγράμματα 6 και 7).

Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός πως το 1/3 περίπου των Φοιτητών δηλώνει πως έχει λάβει γνώσεις στο σχολείο και επίσης το 1/3 κατά την Ακαδημαϊκή του εκπαίδευση (Πίνακας 8), ενώ γνώσεις κατά την Ακαδημαϊκή του εκπαίδευση έχει λάβει και πάνω από το μισό Προσωπικό Βιβλιοθήκης (n=15) (Πίνακας 8, Διαγράμματα 6 και 7).

Τέλος, τα σεμινάρια ιδιωτικών φορέων έχουν μεγάλη διείσδυση στους Καθηγητές (δεύτερη θέση, ποσοστό 37,8%) και στο Προσωπικό Βιβλιοθήκης, όπου συναγωνίζονται με τα σεμινάρια του οικείου επαγγελματικού φορέα (περίπου το 1/3 κάθε φορά) (Πίνακας 8).

Σχετικά με το εάν διατίθενται να αποκτήσουν γνώσεις που δεν διαθέτουν, οι απαντήσεις των Φοιτητών (n=235) έχουν μεγάλο ενδιαφέρον αφού πάνω από το 91% δηλώνει θετικά και μάλιστα χωρίς να απαιτεί αυτό να είναι δωρεάν, γεγονός που δείχνει την μεγάλη δίψα για μάθηση στον συγκεκριμένο τομέα (Πίνακας 9).

Εξάλλου, παραπάνω από το 1/2 των Καθηγητών (για n=11) δηλώνουν πως επιθυμούν να αποκτήσουν γνώσεις, αλλά εφόσον αυτές τους παρασχεθούν δωρεάν ή με χαμηλό κόστος, ενώ το 1/4 περίπου πως δεν μπορεί, λόγω έλλειψης χρόνου (Πίνακας 9). Τέλος, από το Προσωπικό Βιβλιοθήκης απήντησε μικρός αριθμός (n=3), γεγονός που κάνει ανασφαλή την εξαγωγή συμπερασμάτων.

3. Στοιχεία για τις Υπηρεσίες Ηλεκτρονικής Βιβλιοθήκης

Ας συζητήσουμε όμως τώρα τις απαντήσεις που αφορούν στην ύπαρξη και χρήση Ηλεκτρονικής Βιβλιοθήκης ή Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Βιβλιοθήκης στα οικεία Τμήματα.

Από τον Πίνακα 10 διαπιστώνουμε πως το 80% περίπου τόσο των Καθηγητών (για n=36) όσο και των Φοιτητών (για n=383) δηλώνουν πως το οικείο Ίδρυμα διαθέτει τέτοιες υπηρεσίες, ενώ το 20% περίπου πως όχι. Το στοιχείο αυτό έρχεται σε αντίθεση με τις απαντήσεις του Προσωπικού Βιβλιοθήκης (n=15), που το σύνολο απαντά πως διαθέτει τέτοιες υπηρεσίες το Ίδρυμα (Πίνακες 10 και 65), αλλά το γεγονός πως το σύνολο σχεδόν του Προσωπικού προέρχεται, όπως έχουμε ήδη αναφέρει, από τα Ιδρύματα της Αθήνας (Πίνακας 4) το καθιστά αναξιόπιστη ομάδα ελέγχου.

Μάλιστα, έχει εξαιρετικό ενδιαφέρον πως η συντριπτική πλειοψηφία (ποσοστό περίπου 90%) και των Καθηγητών (για n=29) και των Φοιτητών (για n=279) και του Προσωπικού (για n=14) βρίσκει τις υπηρεσίες αυτές από αρκετά έως πολύ επαρκείς και λειτουργικές, αν και φαίνεται να υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης (Πίνακας 12).

Όσο αναφορά στην ταυτότητα αυτών των υπηρεσιών και βάσει των απαντήσεων του Προσωπικού (n=15), το σύνολο των Βιβλιοθηκών διαθέτουν ηλεκτρονική αναζήτηση των εντύπων τίτλων που διαθέτουν, λίγο περισσότερες από τις μισές ηλεκτρονική αναζήτηση και των ηλεκτρονικών τίτλων τους, τα τρία τέταρτα (3/4) αυτών σύνδεση με Βιβλιοθήκες άλλων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, ενώ πάνω από το 90% παρέχει πρόσβαση σε Βάσεις Δεδομένων Επιστημών Υγείας. Επίσης, το 60% παρέχει υπηρεσίες εκπαίδευσης στην Ακαδημαϊκή Κοινότητα του οικείου Ιδρύματος (Πίνακας 66)

Άλλωστε, το 93,3% του Προσωπικού (για n=15) υποστηρίζει πως η Βιβλιοθήκη του παρέχει υπηρεσίες στον τομέα της Νοσηλευτικής Εκπαίδευσης (Πίνακας 67) και οι υπηρεσίες αυτές έχουν ως αποδέκτες εξίσου τους Καθηγητές και τους Φοιτητές Νοσηλευτικής (Πίνακας 68).

Σε κάθε περίπτωση, όμως, δεν πρέπει να ξεχνούμε πως όταν περιγράφουμε στοιχεία που προέρχονται από τις απαντήσεις του Προσωπικού Βιβλιοθήκης ουσιαστικώς αναφερόμαστε κυρίως στις Βιβλιοθήκες των Ιδρυμάτων της πρωτεύουσας, αφού από εκεί προέρχεται το δείγμα του Προσωπικού αυτού (Πίνακας 4).

Πέραν όμως της ύπαρξης ή όχι τέτοιων υπηρεσιών διαπιστώνουμε πως, όπου υπάρχουν, αυτές χρησιμοποιούνται συχνά έως πάρα πολύ συχνά από τους μισούς και πλέον Καθηγητές (για n=30), ενώ το 75% περίπου των Φοιτητών (για n=302) δηλώνει πως τις χρησιμοποιεί σπάνια έως καθόλου (Πίνακας 11, Διάγραμμα 9). Από τον ίδιο Πίνακα βλέπουμε πως το σύνολο του Προσωπικού (n=15) χρησιμοποιεί τις υπηρεσίες από συχνά έως πάρα πολύ συχνά, γεγονός που εύκολα εξηγείται από την φύση της εργασίας του.

Λίγο διαφορετική είναι η κατάσταση όσον αφορά στις απαντήσεις σχετικά με την χρήση αντίστοιχων υπηρεσιών από άλλα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, αφού το 70% περίπου των Καθηγητών δηλώνει πως χρησιμοποιεί τέτοιες υπηρεσίες, ενώ το 60% των Φοιτητών πως όχι κι αυτό φαίνεται να είναι ανεξάρτητο του εάν το οικείο Ίδρυμα διαθέτει ή όχι ηλεκτρονική

βιβλιοθήκη (Πίνακες 13 και 16).

Μάλιστα, λίγο περισσότεροι από τους μισούς Καθηγητές που το Ίδρυμά τους διαθέτει υπηρεσίες ηλεκτρονικής βιβλιοθήκης και που χρησιμοποιούν αντίστοιχες άλλων Ιδρυμάτων δηλώνουν πως αυτά είναι εξίσου ελληνικά και ξένα, ενώ οι αντίστοιχοι Φοιτητές δηλώνουν σε ποσοστό 60% περίπου πως αυτά είναι κυρίως ή αποκλειστικά ελληνικά (Πίνακας 14).

Όταν το οικείο Ίδρυμα, όμως, δεν διαθέτει υπηρεσίες ηλεκτρονικής βιβλιοθήκης τα αντίστοιχα ποσοστά χρήσης από κυρίως ή αποκλειστικά ελληνικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα αγγίζουν και ξεπερνούν το 80% και για τους Φοιτητές και για τους Καθηγητές (Πίνακας 17).

Εξάλλου, πάνω από το 40% των Καθηγητών και πάνω από τους μισούς Φοιτητές που το Ίδρυμά τους διαθέτει ηλεκτρονική βιβλιοθήκη δηλώνουν πως δεν χρησιμοποιούν αντίστοιχες υπηρεσίες από άλλα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα διότι δεν γνωρίζουν είτε την ύπαρξη είτε την χρήση τους, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό αγγίζει το 75% στους Φοιτητές που το οικείο Ίδρυμα δεν διαθέτει τέτοιες υπηρεσίες (Πίνακας 18), γεγονός που καταδεικνύει την μεγάλη ανάγκη για παροχή σχετικής πληροφόρησης και εκπαίδευσης.

Επίσης, αν και οι Πίνακες 69 έως και 77, που προέρχονται από τις απαντήσεις του Προσωπικού Βιβλιοθήκης προσπαθούν να αποτυπώσουν κάπως αναλυτικότερα την κατάσταση που αφορά την χρήση των υπηρεσιών ηλεκτρονικής βιβλιοθήκης από Καθηγητές και Φοιτητές και τις σχετικές γνώμες του Προσωπικού δεν μπορούμε να βασισθούμε σ' αυτούς για εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων διότι, όπως έχουμε ήδη πει, το δείγμα του Προσωπικού είναι μικρό (Πίνακες 1 και 64) και προερχόμενο από την πρωτεύουσα κυρίως (Πίνακας 4). Για τον λόγο αυτό δεν θα προχωρήσουμε σε περαιτέρω σχολιασμό τους.

Άλλωστε, πρέπει να σημειωθεί πως το σύνολο σχεδόν των Καθηγητών και των Φοιτητών που το Εκπαιδευτικό τους Ίδρυμα δεν έχει ηλεκτρονική βιβλιοθήκη υποστηρίζει πως αυτό πρέπει να αποκτήσει (Πίνακας 19), ενώ οι μισοί περίπου Φοιτητές πιστεύουν πως αυτό οφείλεται σε έλλειψη οικονομικών πόρων και υλικοτεχνικής υποδομής (Πίνακας 20).

Άξιο προσοχής, όμως, είναι και το γεγονός πως υπάρχει κι ένα 12,2% αυτών των Φοιτητών που πιστεύει ότι η ανυπαρξία τέτοιων υπηρεσιών οφείλεται σε έλλειψη ενδιαφέροντος από την Ακαδημαϊκή Κοινότητα του οικείου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (Πίνακας 20), γεγονός που πρέπει να προβληματίσει.

Για τις αντίστοιχες απόψεις των Καθηγητών δεν μπορούμε να έχουμε αξιόπιστα συμπεράσματα διότι το δείγμα είναι εξαιρετικά χαμηλό (Πίνακας 20).

4. Στοιχεία για την χρήση Πληροφορικής κατά το εκπαιδευτικό έργο από τους Καθηγητές

Εκθέτοντας τώρα τα πορίσματά μας σχετικά με την χρήση από τους Καθηγητές (n=34) μέσω των που παρέχει η Πληροφορική στο διδακτικό τους έργο διαπιστώνουμε πως κάτι περισσότερο από το 70% δηλώνει πως χρησιμοποιεί τέτοια μέσα, ενώ περίπου το 30% πως όχι (Πίνακας 23).

Αναφορικά με το ποια είναι αυτά τα μέσα (και για n=37), η επεξεργασία κειμένου έχει την πρωτοκαθεδρία (40,5%), ακολουθούν οι εφαρμογές ηλεκτρονικών παρουσιάσεων (35,1%), έπεται το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (27%) και στην συνέχεια τα διάφορα CD/DVD (24,3%) (Πίνακας 24).

Αξιοσημείωτο πάντως είναι πως η χρήση στατιστικών πακέτων και ιστοσελίδας μαθήματος είναι αρκετά χαμηλά (16,2% και 5,4% αντιστοίχως) (Πίνακας 24).

Επίσης, πρέπει να τονισθεί πως κανένα μέσον δεν χρησιμοποιείται από τουλάχιστον τους μισούς Καθηγητές (Πίνακας 24) και πως τόσο οι Καθηγητές που χρησιμοποιούν ηλεκτρονικά μέσα όσο και αυτοί που δεν χρησιμοποιούν προκρίνουν ως βασική αιτιολογία (οι πρώτοι για αυτά που δεν χρησιμοποιούν, οι δεύτεροι γενικώς) την μη χρησιμότητα με τα μαθήματά τους ή την έλλειψη κατάλληλου εξοπλισμού στο Εκπαιδευτικό τους Ίδρυμα (Πίνακες 25 και 26), όμως ίσως να εξηγείται και από την έλλειψη σχετικών γνώσεων (Πίνακας 7), γεγονός που δεν αρνούνται ούτε

οι ίδιοι (Πίνακες 25 και 26).

Στο σημείο αυτό έχει ενδιαφέρον να δούμε την γνώμη των Φοιτητών σχετικά με τα χρησιμοποιούμενα μέσα Πληροφορικής από τους Καθηγητές τους. Η συντριπτική πλειοψηφία (ποσοστό 94,7%) πιστεύει πως οι Καθηγητές πρέπει να χρησιμοποιούν τέτοια μέσα κατά το εκπαιδευτικό έργο (53,3% με κάθε ευκαιρία, 41,4% όταν το κρίνουν σκόπιμο) (Πίνακας 56), όμως πάνω από τους μισούς δεν είναι ευχαριστημένοι ούτε με την συχνότητα χρήσης ηλεκτρονικών μέσων (Πίνακας 57), ούτε με το εύρος των χρησιμοποιούμενων μέσων (Πίνακας 58).

Εξάλλου, το 67,1% των Φοιτητών πιστεύει πως οι Καθηγητές που χρησιμοποιούν Νέες Τεχνολογίες κατά την εκπαιδευτική διαδικασία αυξάνουν τη μεταδοτικότητά τους (Πίνακας 59), το 79,3% πως κεντρίζουν ευκολότερα το ενδιαφέρον για το μάθημα (Πίνακας 60), ενώ δεν πιστεύουν πως το κάνουν για να κρύψουν ελλείψεις τους σε άλλους τομείς της προσωπικής τους εκπαίδευσης (Πίνακας 61).

Αλλωστε, η μεγάλη πλειοψηφία (ποσοστό 93,3%) των Καθηγητών δηλώνει πως προτρέπει τους Φοιτητές να χρησιμοποιούν ηλεκτρονικά μέσα κατά την εκπαιδευτική διαδικασία (Πίνακας 27) και πως αυτό το κάνει κυρίως με ηλεκτρονικές παρουσιάσεις (62,2%), βιβλιογραφικές αναφορές στο Διαδίκτυο (59,5%), ανάθεση εργασιών που απαιτούν χρήση Ηλεκτρονικής Βιβλιοθήκης (40,5%), αλλά και με αναφορές σε Βάσεις Δεδομένων Βιβλιογραφίας (24,3%), χρήση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου για επικοινωνία με τους Φοιτητές (18,9%) και ηλεκτρονικές σημειώσεις μαθήματος (16,2%) (Πίνακας 28).

Σχετικά με τους λόγους κάποιοι Καθηγητές δεν προτρέπουν τους Φοιτητές να χρησιμοποιούν στην εκπαίδευσή τους μέσα που παρέχει η Πληροφορική, δεν μπορούμε να έχουμε εικόνα γιατί το δείγμα είναι πάρα πολύ μικρό (Πίνακας 29), ενώ είναι σημαντικό πως η μεγάλη πλειοψηφία (ποσοστό 83,2%) των Φοιτητών πιστεύει πως οι Καθηγητές πρέπει να τους προτρέπουν στην χρήση Νέων Τεχνολογιών κατά την εκπαιδευτική διαδικασία (Πίνακας 62).

5. Στοιχεία για την χρήση Πληροφορικής κατά το εκπαιδευτικό έργο από τους Φοιτητές

Συνεχίζοντας την συζήτησή μας με τα στοιχεία που αφορούν στους Φοιτητές διαπιστώνουμε πως το 68% (για n=387) δηλώνει πως χρησιμοποιεί ηλεκτρονικά μέσα κατά την μελέτη του (Πίνακας 38).

Το ποσοστό αυτό αυξάνεται σε 79,3% (για n=382) όταν η ερώτηση αφορά στην χρήση τέτοιων μέσων για εκπόνηση απλών εργασιών (Πίνακας 42) και σκαρφαλώνει στο 83,7% (για n=86) όταν αφορά στην εκπόνηση Πτυχιακής Εργασίας (Πίνακας 46).

Βλέποντας τώρα αναλυτικά το ποια είναι αυτά τα μέσα, κατά την μελέτη τους οι Φοιτητές (n=391) χρησιμοποιούν κυρίως επεξεργασία κειμένου (58,6%), διάφορα CD/ DVD (35,5%), προγράμματα ηλεκτρονικών παρουσιάσεων (28,1%), διάφορες ιστοσελίδες (24,3%) και ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (23%) (Πίνακας 39).

Κατά την εκπόνηση απλών εργασιών η κατάσταση διαφοροποιείται κάπως, αφού οι Φοιτητές (n=391) δηλώνουν πως χρησιμοποιούν κυρίως επεξεργασία κειμένου (69,8%), προγράμματα ηλεκτρονικών παρουσιάσεων (33%), διάφορα CD/ DVD (31%) και διάφορες ιστοσελίδες (22,5%) (Πίνακας 43) ενώ αντίστοιχη είναι η εικόνα και για την εκπόνηση Πτυχιακής Εργασίας (Πίνακας 47)

Σχετικά με τους λόγους που οι Φοιτητές οι οποίοι χρησιμοποιούν κάποια Πληροφοριακά μέσα δεν χρησιμοποιούν τα υπόλοιπα κατά την μελέτη τους (n=244) επικαλούνται ως πρώτο το ότι δεν γνωρίζουν την χρήση του (ποσοστό 43%) και ως δεύτερο πως δεν έχουν σχέση με τα μαθήματά τους (ποσοστό 20,9%) (Πίνακας 40) και οι ίδιοι λόγοι έρχονται πρώτοι όταν αναφέρονται στην εκπόνηση απλών εργασιών (n=251) με ποσοστά 39% και 28,3% αντιστοίχως (Πίνακας 44), ενώ όταν αναφέρονται στην Πτυχιακή Εργασία η άγνοια χρήσης και η χρησιμότητα είναι σε πρώτη θέση με 26,3% έκαστη και το ότι δεν διαθέτουν τον κατάλληλο εξοπλισμό στην

δεύτερη με ποσοστό 24,6% (Πίνακας 48).

Απ' την άλλη, οι Φοιτητές που δεν χρησιμοποιούν καθόλου ηλεκτρονικά μέσα κατά την μελέτη τους (n=124) δηλώνουν πως το κάνουν κυρίως λόγω άγνοιας χρήσης τους (36,3%) ή έλλειψης του αναγκαίου εξοπλισμού (35,5%) (Πίνακας 41), αυτοί που δεν χρησιμοποιούν τέτοια μέσα κατά την εκπόνηση εργασιών (n=79) επικαλούνται τους ίδιους λόγους σε ποσοστό 50,6% και 34,2% αντιστοίχως (Πίνακας 45), ενώ η άγνοια χρήσης είναι ο κύριος λόγος και για όσους δεν χρησιμοποιούν Πληροφοριακά μέσα ούτε κατά την εκπόνηση Πτυχιακής, αν και το δείγμα σ' αυτή την τελευταία περίπτωση είναι χαμηλό (n=14) (Πίνακας 49).

Σχετικά με το αν έχουν λάβει κατά την διάρκεια των σπουδών τους βασική εκπαίδευση στην Πληροφορική οι Φοιτητές (n=372) απαντούν θετικά σε ποσοστό περίπου 70%, αρνητικά διότι δεν προβλέπεται σε ποσοστό περίπου 10% και αρνητικά αλλά πως προβλέπεται σε ποσοστό περίπου 20% (Πίνακας 50).

Η κατάσταση είναι διαφορετική όμως στο ερώτημα που αφορά στην λήψη εκπαίδευσης σε εξειδικευμένη Πληροφορική για την Νοσηλευτική. Εδώ από τους Φοιτητές (n=347) μόνο το 28% απαντάει θετικά, ενώ το 42% υποστηρίζει πως δεν προβλέπεται (Πίνακας 51).

Αναφορικά με την ερώτηση σε όσους δήλωσαν πως έχουν λάβει σχετική εκπαίδευση για το εάν πιστεύουν πως τους βοήθησε και σ' ότι αφορά την βασική εκπαίδευση (n=258) το 69,8% υποστηρίζει πως ναι, ενώ το 15% πως ίσως τους βοήθησε (Πίνακας 52, Διάγραμμα 10).

Στην αντίστοιχη ερώτηση σε όσους έχουν λάβει εξειδικευμένη εκπαίδευση στην Νοσηλευτική Πληροφορική (n=133) θετική απάντηση δίνει το 58,6%, ενώ το 18% πιστεύει πως ίσως (Πίνακας 53, Διάγραμμα 10), γεγονός που φανερώνει μάλλον έναν σχετικό σκεπτικισμό σε σχέση με τα στοιχεία του προηγούμενου ερωτήματος.

Περνώντας τώρα στην γνώμη που έχουν οι Φοιτητές αναφορικά με το εάν πρέπει να λαμβάνουν βασική εκπαίδευση Πληροφορικής (n=373) το 90,6% απαντάει θετικά και ακολουθεί το ίσως με 5,4% (Πίνακας 54), ενώ όταν η ερώτηση αφορά την Νοσηλευτική Πληροφορική (n=374) το 83,4% δίνει θετική απάντηση, ενώ το 10,2% απαντάει ίσως, γεγονός που επίσης μπορεί να δηλώνει έναν κάποιο σκεπτικισμό (Πίνακας 55).

Στο σημείο αυτό έχει ενδιαφέρον να δούμε τις αντίστοιχες απαντήσεις των Καθηγητών (n=35), οι οποίοι πιστεύουν σε ποσοστό 97,1% πως οι Φοιτητές πρέπει να λαμβάνουν βασική εκπαίδευση Πληροφορικής και σε ποσοστό 85,7% εκπαίδευση στην Νοσηλευτική Πληροφορική, ενώ αμφιβολίες για την πρώτη εκφράζει το 2,9% και για την δεύτερη το 8,6%, γεγονός που αν συνυπολογισθεί με το ότι το 5,7% των Καθηγητών πιστεύει πως οι Φοιτητές δεν πρέπει να λαμβάνουν προπτυχιακή εκπαίδευση στην Νοσηλευτική Πληροφορική δείχνει μάλλον πως υπάρχει ένας κάποιος σκεπτικισμός (Πίνακες 33 και 34).

Κλείνοντας την συζήτηση για τους Φοιτητές με την γνώμη που έχουν οι Καθηγητές (n=35) για όσους χρησιμοποιούν Νέες Τεχνολογίες κατά την εκπαίδευσή τους βλέπουμε πως το 90% περίπου θεωρεί πως οι Φοιτητές αυξάνουν την απόδοσή τους (Πίνακας 30) και καλύπτουν πιο εύκολα τα κενά τους (Πίνακας 31), ενώ σε μεγάλο ποσοστό (65,7%) θεωρεί πως δεν το κάνουν για να κρύψουν τις ελλείψεις τους σε άλλους τομείς της εκπαίδευσής τους.

6. Στοιχεία για την Πληροφορική ως πηγή άγχους ή ευεξίας κατά το εκπαιδευτικό έργο

Συνεχίζοντας την έκθεση των πορισμάτων μας βλέπουμε πως για το ένα δεύτερο (1/2) των Καθηγητών η χρήση μέσων που παρέχει η Πληροφορική δεν αποτελεί πηγή ούτε για stress και άγχος, ούτε για ευεξία, ενώ το ένα τρίτο (1/3) περίπου την θεωρεί πηγή ευεξίας και το υπόλοιπο 14,7% ως πηγή stress και άγχους (Πίνακας 35, Διάγραμμα 8).

Το τελευταίο αυτό ποσοστό, που θεωρούν την χρήση της Πληροφορικής στην εκπαίδευση στρεσογόνο διαδικασία πιθανώς να συμβάλει στην δημιουργία του 30% που δηλώνουν πως δεν χρησιμοποιούν τέτοια μέσα κατά το εκπαιδευτικό τους έργο (Πίνακας 23) και

ίσως και στο μικρό ποσοστό (6,3%) αυτών που δεν προτρέπουν τους Φοιτητές τους να χρησιμοποιούν αντίστοιχα μέσα (Πίνακας 27), ερωτήσεις που ίσως χρήζουν διερεύνησης σε μια έρευνα επιπέδου 2.

Εξάλλου, αντίστοιχα είναι τα ποσοστά των Φοιτητών σχετικώς με το αν θεωρούν την Πληροφορική στρεσογόνο πηγή. Σχεδόν οι μισοί πιστεύουν πως δεν αποτελεί πηγή ούτε για stress και άγχος, ούτε για ευεξία, τα δύο πέμπτα (2/5) περίπου την αντιμετωπίζει ως πηγή ευεξίας και το υπόλοιπο 11% ως πηγή stress και άγχους (Πίνακας 63, Διάγραμμα 8).

Το τελευταίο αυτό ποσοστό πιθανώς να συμβάλλει στην διαμόρφωση των ποσοστών των Φοιτητών που δεν χρησιμοποιούν Πληροφοριακά μέσα κατά την μελέτη του (Πίνακας 38), την εκπόνηση απλών εργασιών (Πίνακας 42) και την εκπόνηση Πτυχιακής Εργασίας (Πίνακας 46), ερωτήσεις που ίσως χρήζουν διερεύνησης σε μια έρευνα επιπέδου 2.

7. Επίλογος

Συνοψίζοντας, μπορούμε να πούμε ότι:

Τα Τμήματα φαίνεται να διαθέτουν στο σύνολό τους Βιβλιοθήκη που παρέχει ηλεκτρονικές υπηρεσίες και το γεγονός της μη χρήσης τους από Καθηγητές και Φοιτητές σχετίζεται είτε με την άγνοια της ύπαρξής τους είτε με την μη γνώση χειρισμού της. Αυτό προκύπτει ως εξής:

- ✓ Όσοι τις χρησιμοποιούν τις βρίσκουν επαρκείς και λειτουργικές σε μεγάλο ποσοστό.
- ✓ Όσοι δεν τις χρησιμοποιούν προβάλλουν ως κύριο το ότι δεν γνωρίζουν την χρήση της.
- ✓ Όσοι δεν χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες αυτές στο Ίδρυμά τους συνήθως δεν χρησιμοποιούν ούτε άλλων Ιδρυμάτων, είτε διότι δεν γνωρίζουν την ύπαρξή τους, είτε διότι δεν γνωρίζουν την χρήση τους.

Οι Καθηγητές φαίνεται να χρησιμοποιούν Πληροφοριακά Μέσα σε αρκετά υψηλό ποσοστό, όμως αυτή η χρήση δεν είναι επαρκής. Αυτό προκύπτει απ' τα εξής:

- ✓ Δεν χρησιμοποιούν πλήρως όλα τα παρεχόμενα μέσα.
- ✓ Οι Φοιτητές σε μεγάλο ποσοστό δεν είναι ευχαριστημένοι ούτε από την συχνότητα χρήσης ούτε από το εύρος χρήσης των χρησιμοποιούμενων μέσων από τους Καθηγητές.

Αξιοσημείωτο είναι πως χαμηλό ποσοστό Καθηγητών φαίνεται να γνωρίζει την χρήση στατιστικών πακέτων και να διαθέτει ιστοσελίδα μαθήματος.

Οι Φοιτητές φαίνεται να χρησιμοποιούν Πληροφοριακά Μέσα σε αρκετά μεγάλο ποσοστό, όμως η χρήση δεν είναι επαρκής. Αυτό προκύπτει από το γεγονός ότι δεν χρησιμοποιούν πλήρως όλα τα παρεχόμενα μέσα.

Ενδιαφέρον όμως έχει το γεγονός ότι όσο προχωρούν οι απαιτήσεις του Προγράμματος Σπουδών (μελέτη, εκπόνηση απλών εργασιών, εκπόνηση Πτυχιακής Εργασίας) η χρήση κάποιων μέσων αυξάνει.

Αρα, παρά το γεγονός ότι ένα μεγάλο ποσοστό Καθηγητών και Φοιτητών έχουν κάποιες γνώσεις Πληροφορικής, εντούτοις φαίνεται πως αυτές δεν είναι αρκετές, αφού:

- ✓ Ούτε οι Φοιτητές, ούτε οι Καθηγητές κάνουν πλήρη χρήση όλων των παρεχομένων από την Πληροφορική δυνατοτήτων κατά το εκπαιδευτικό έργο (διδασκαλία, μελέτη, εκπόνηση απλών και Πτυχιακών Εργασιών).
- ✓ Όποτε απαντούν σχετικώς με το γιατί δεν χρησιμοποιούν κάποιο μέσο, ως κύριο λόγο προβάλλουν το ότι δεν γνωρίζουν τη χρήση του.
- ✓ Επιθυμούν και οι Φοιτητές και οι Καθηγητές σε μεγάλο ποσοστό να αποκτήσουν νέες γνώσεις Πληροφορικής.

Τα συμπεράσματα αυτά (στο μέρος που αφορά στους Φοιτητές, που έχουμε κάποια βιβλιογραφία) συμφωνούν με αυτά του Ajuwon (2003) ο οποίος αναφέρει πως «οι φοιτητές της Νοσηλευτικής [...] δεν έχουν αξιοποιήσει πλήρως τις δυνατότητες που η χρήση των υπολογιστών και του Διαδικτύου παρέχει για εκπαίδευση», γεγονός που πρέπει να προβληματίσει, αφού η

έρευνά του διεξάγεται στην Νιγηρία.

Τώρα, ως προς την στάση που έχουν οι Καθηγητές και οι Φοιτητές στην χρήση της Πληροφορικής στην Νοσηλευτική Εκπαίδευση είναι φανερό πως την θεωρούν σημαντική, αν και κάποιοι εκφράζουν μάλλον σκεπτικισμό σε ότι έχει να κάνει με εξειδικευμένη Πληροφορική, Νοσηλευτική Πληροφορική.

Το συμπέρασμα αυτό συμφωνεί με σχετική επισήμανση της Kenny (2002), η οποία αναφέρει πως «η ενσωμάτωση της Τεχνολογίας των Πληροφοριών στην Νοσηλευτική Εκπαίδευση χρειάζεται δραματική αλλαγή του τόπου σκέψης» και όπως επισημαίνει αυτό απαιτεί βήματα τόσο από τους Καθηγητές όσο και από τους Φοιτητές. Όμως, δεν πρέπει να ξεχνάμε πως αναφέρεται σε Online Learning, πραγματικότητα απ' την οποία απέχουμε αρκετά στην Ελλάδα κι αυτό μάλλον δείχνει πως χρειαζόμαστε επιτάχυνση των διαδικασιών εδώ.

Με βάση τα παραπάνω, μπορούμε να συμπεράνουμε πως η χρήση της Πληροφορικής στην Νοσηλευτική Εκπαίδευση στην χώρα μας χρειάζεται σημαντικές βελτιώσεις. Θεωρούμε πως πρέπει να ενισχυθεί ακόμα περισσότερο η εκπαίδευση τόσο των Καθηγητών όσο και των Φοιτητών σε θέματα που σχετίζονται τόσο με την ικανότητα χρήσης ηλεκτρονικών υπολογιστών (computer literacy) όσο και με την πληροφοριακή ικανότητα (information literacy).

Ειδικότερα, η εκπαίδευση των Φοιτητών πρέπει να ενισχυθεί μάλλον με αναθεώρηση των υπάρχοντων προγραμμάτων σπουδών (curricula), κατά τα διεθνή πρότυπα (Saranto & Leina – Kilpi, 1997, Carty & Rosenfeld, 1998, Mc Neil et al., 2000, Staggers et al., 2002).

Αντιστοίχως, η εκπαίδευση των Καθηγητών πρέπει να ενισχυθεί μάλλον με σεμινάρια, αφού φαίνεται να είναι ο κύριος τρόπος που έχουν αποκτήσει και τις έως τώρα γνώσεις τους. Τα σεμινάρια θα ήταν καλό να είναι δωρεάν ή χαμηλού κόστους, αφού οι πιθανότητες συμμετοχής των Καθηγητών αυξάνονται, αλλά θα πρέπει να προσχεθεί ώστε ο σχεδιασμός του περιεχομένου τους να ανταποκρίνεται στα νέα curricula που θα προκύψουν.

Επιπλέον, το γεγονός ότι υπάρχει ένα μικρό αλλά όχι ευκαταφρόνητο ποσοστό Καθηγητών και Φοιτητών που θεωρεί την χρήση της Πληροφορικής στην εκπαίδευση στρεσογόνο διαδικασία πιστεύουμε ότι η σχέση αυτού του παράγοντα θα έπρεπε ίσως να διερευνηθεί περισσότερο σε μια έρευνα επιπέδου 2 για να φανεί η ύπαρξη ή μη σχέσης ανάμεσα στο stress αυτό και την χρήση ή όχι μέσων της Πληροφορικής κατά την εκπαιδευτική διαδικασία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ajuwon, Grace Ada. Computer and Internet Use by First Year Clinical and Nursing Students in a Nigerian Teaching Hospital. BMC Medical Informatics and Decision Making, 2003, 3:10. Available online from <http://www.biomedcentral.com/1472-6947/3/10>.
- Carty, B. & Rosenfeld, P.. From Computer Technology to Information Technology. Findings from a National Study of Nursing Education. Computers in Nursing, 1998, 16(5):259–265.
- Kenny, Amanda. Online Learning: Enhancing Nurse Education? Journal of Advanced Nursing, 2002, 38 (2):127–135.
- Mc Neil, B.J. & Odom, S.K.. Nursing Informatics Education in the United States: Proposed Under-graduate Curriculum. Health Informatics Journal, 2000, 6:32–38.
- Saranto, Kaija & Leino – Kilpi, Helena. Computer Literacy in Nursing Education: Developing the Information Technology Syllabus in Nursing Education. Journal of Advanced Nursing, 1997, 25:377–385.
- Staggers, Nancy, Gassert, Carole A. & Curran, Christine. A Delphi Study to Determine Informatics Competencies for Nurses at Four Levels of Practice. Nursing Research, 2002, 51(6):383–390.

Η παρούσα Μελέτη συντάχθηκε και σελιδοποιήθηκε με την χρήση του λογισμικού ανοιχτού κώδικα (open source software) OpenOffice.org Ελληνική Έκδοση 2.0.4 (www.openoffice.org).

Η δημιουργία των Ψηφιακών Συμπακτών Δίσκων (CD) έγινε με χρήση του ελεύθερου προς χρήση λογισμικού Astonsoft DeepBurner Αγγλική Έκδοση 1.7.0.208 (www.deepburner.com).

Όλες οι εργασίες πραγματοποιήθηκαν σε περιβάλλον λειτουργικού συστήματος (operating system) Microsoft Windows XP Home Edition Version 2002 Service Pack 2, Ελληνική Έκδοση (www.microsoft.com).

Η εκτύπωση της έντυπης μορφής της Μελέτης σε πέντε (5) αριθμημένα αντίτυπα πραγματοποιήθηκε τον Ιανουάριο του 2007 στο βιβλιοχαρτοπωλείο «Αθηνά» του Νίκου Ιωσ. Γαρυφαλάκη, οδός Στρ. Πεζάνου 6, Ηράκλειο Κρήτης και η βιβλιοδεσία της πραγματοποιήθηκε στο βιβλιοδετείο του Γρηγόρη Παγωνάκη, Λεωφόρος Πλαστήρα, Ηράκλειο Κρήτης, τον Ιανουάριο του 2007 για λογαριασμό του Μιχαήλ Δημ. Δρακομαθιουλάκη.

Αντίτυπο – – από –05–